

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
KONSTITUCINĖS IR ADMINISTRACINĖS TEISĖS INSTITUTAS**

**DANGIRAS JAKIMAVIČIUS
TEISĖS IR VALDYMO STUDIJŲ PROGRAMA**

VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VYKDYMAS ELEKTRONINĖMIS PRIEMONĖMIS

Magistro baigiamasis darbas

**Darbo vadovė -
Lekt. Violeta Kosmačaitė**

**Konsultantas –
Prof. dr. Algimantas Urmonas**

VILNIUS 2013

TURINYS

IVADAS.....	3
I. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖS PRIEMONĖS TEORINĖ ANALIZĖ.....	6
1.1. Elektroninių viešųjų pirkimų samprata.....	6
1.2. Elektroninės priemonės, taikomos vykdant viešuosius pirkimus.....	7
1.3. Elektroninių viešųjų pirkimų subjektai.....	12
II. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖS PRIEMONĖS ETAPAI.....	18
2.1. Viešųjų pirkimų planavimas.....	19
2.2. Informacijos, susijusios su viešuoju pirkimu, paskelbimas.....	23
2.3. Konkrečių pirkimo procedūrų vykdymas.....	27
2.3.1. Atviras konkursas.....	28
2.3.2. Ribotas konkursas.....	36
2.3.3. Konkurencinis dialogas.....	38
2.3.4. Derybos (skelbiamos ir neskelbiamos).....	40
2.3.5. Projekto konkursas.....	41
2.3.6. Supaprastinti pirkimai.....	43
2.3.7. Preliminarioji sutartis.....	45
2.3.8. Dinaminė pirkimo sistema.....	47
2.3.9. Elektroninis aukcionas.....	49
2.4. Ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimas.....	52
III. PERKANČIŲJŲ ORGANIZACIJŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖS PRIEMONĖS PROBLEMINIAI VEIKSNIAI.....	56
3.1. Tyrimo organizavimas.....	56
3.2. Probleminių veiksmų identifikavimas ir apibendrinimas.....	57
IŠVADOS.....	67
PASIŪLYMAI.....	69
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	71
SANTRAUKA.....	76
SUMMARY.....	77
PRIEDAI.....	78

IVADAS

Nuo pat viešųjų pirkimų teisinio reglamentavimo pradžios ši prekių, paslaugų ar darbų įsigijimo tvarka susilaukia visuomenės kritikos dėl įvairių priežasčių. Vieni kritikuoja neadekvačiai didelėmis kainomis prekes, paslaugas ar darbus įsigyjančias perkančiasias organizacijas, kiti piktinasi nepakankamai užtikrintomis tiekėjų konkuravimo dėl kontraktų sąlygomis, tretį abejoja principiniu viešųjų pirkimų skaidrumu, net negalėdami įvardinti konkrečių viešųjų pirkimų vykdymo trūkumų, kuriais galėtų pagrįsti savo nuomonę.

Be jokios abejonės, pagrindinis „įrankis“, galintis pakeisti vyraujančią skeptišką visuomenės nuomonę apie viešuosius pirkimus, yra viešųjų pirkimų vykdymo skaidrumas. Šiuo įrankiu nuolatos „grasina“ viešuosius pirkimus prižiūrintys bei ateities gaires numatantys teisėkūros organai. Viešųjų pirkimų skaidrumo didinimas įvardinamas kaip vienas svarbiausių Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos komponentų, kuris pasiektas viešuosius pirkimus perkėlus į elektroninę erdvę. Tačiau ar tikrai Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų sistemą tobulinti siekiančių valdymo institucijų tikslai atitinka realybėje vykstančius viešųjų pirkimų procesus? Ar nenuveina užmarštin neretai itin skambūs valdymo institucijų ar atskirų politikų pareiškimai, kad priėmus vienokį ar kitokį teisės aktą viešieji pirkimai taps tiesiog pavyzdiniu jokios kritikos nesusilaukiančiu reiškiniu?

Sumažintos viešųjų pirkimų išlaidos, konkurencijos tarp tiekėjų padidėjimas, pagreitinti viešųjų pirkimų procesai, skatinimas naudoti įvairesnius pirkimų būdus, perkančiųjų organizacijų žmogiškųjų išteklių optimizavimas, pagerinta viešųjų pirkimų apskaita ir kontrolės galimybės ir, aišku, padidintas viešųjų pirkimų skaidrumas – tai pagrindiniai tikslai, kuriuos užsibrėžė teisėkūros institucijos, inicijavusios viešųjų pirkimų perkėlimą į elektroninę erdvę. Be jokios abejonės, tikslai tikrai reikšmingi ir svarbūs, tačiau ar iš tiesių modifikuojant teisės aktų nuostatas yra pasiekiami tik norimi tikslai, ar nesusidaro situacijos, kai norint pasiekti svarbius tikslus, lyg tarp kitko, sukuriamos prielaidos susilaukti dar didesnės kritikos bei visuomenės nepasitikėjimo viešaisiais pirkimais?

Neretai yra manoma, kad perkančiųjų organizacijų specialistų, atsakingų už viešųjų pirkimų vykdymą, sąžiningumas ir aukšta moralė yra būtent tie „lakmuso popierėliai“, leidžiantys iš esmės nustatyti, kaip viešieji pirkimai yra vykdomi vienoje ar kitoje perkančiojoje organizacijoje. Kita vertus, taip pat dažnai yra pamirštama, kad ne visuomet tobulų teisės aktų „įkaitais“ būtent ir tampa šie perkančiųjų organizacijų atstovai, kuriems suformuluojami pakankamai sudėtingi uždaviniai – vienokiomis ar kitokiomis sąlygomis atlikti viešąjį pirkimą, užtikrinti viešojo pirkimo atitikimą įstatymų raidei bei patenkinti tiesioginių vadovų ar viešojo pirkimo iniciatorių (perkančiosios organizacijos specialistai, tiesiogiai nesusiję su viešaisiais pirkimais, tačiau tiesiogiai

formuluojantys prekių, paslaugų ar darbų poreikius bei apimtis) ne visuomet adekvačius pageidavimus.

Tai ir suformuoja šio darbo **problema** – teisėkūros organų siekiamybės nebūtinai atitinka realius rezultatus, tuo tarpu itin retai suteikiama galimybė tiesiogiai su viešaisiais pirkimais dirbantiems specialistams (perkančiųjų organizacijų specialistams, tiesiogiai atsakingiems už viešuosius pirkimus) pareikšti išankstines pastabas ar pasiūlymus, tokiu būdu užkertant kelią nenumatytų praktinių probleminių situacijų atsiradimui. Viešųjų pirkimų perkėlimas į elektroninę erdvę yra lydimas labai skambių politikų bei viešuosius pirkimus prižiūrinčių institucijų specialistų pareiškimų apie daugybės viešųjų pirkimų kaip sistemos blogybių panaikinimą, tačiau ar iš tiesų taip yra, vargu ar gali būti vienareikšmis atsakymas. Viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis procesas mažai nagrinėtas iš pačių perkančiųjų organizacijų perspektyvos, kadangi mokslinėje literatūroje vyrauja makrolygmens požiūris.

Objektas – viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis procesas.

Dalykas – elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo priemonių ir procesų teisinio ir praktinio reglamentavimo pakankamumas bei atitikimas viešųjų pirkimų specialistų – praktikų turimoms kompetencijoms.

Hipotezė – viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis komplikotas ne dėl galimybių bei įrankių juos vykdyti būtent elektroninėmis priemonėmis netobulumo, tačiau dėl perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų specialistų, atsakingų už viešuosius pirkimus, kompetencijų (be kita ko ir kompiuterinio raštingumo) stokos bei elektroninių viešųjų pirkimų reglamentavimo nepakankamumo ar neaiškumo.

Tikslas – išanalizuoti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis teisinį ir praktinį reglamentavimą bei nustatyti, ar problemas, su kuriomis susiduria viešųjų pirkimų specialistai – praktikai, organizuodami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, galima išspręsti tik tikslinant (tobulinant) teisinį ir praktinį reglamentavimą.

Uždaviniai:

- Išanalizuoti elektroninių viešųjų pirkimų sampratą, įrankius, kuriais vykdomi elektroniniai viešieji pirkimai, ir elektroninių viešųjų pirkimų subjektų teorinį reglamentavimą.
- Išskirti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso etapus bei tyrimo metu nustatyti problemas, su kuriomis susiduria viešųjų pirkimų specialistai – praktikai, kiekvienam etapui atskirai.
- Remiantis atlikta elektroninių viešųjų pirkimų teorine reglamentavimo analize, suformuluoti tyrimo klausimyną ir atskleisti perkančiųjų organizacijų atstovų, vykdančių viešuosius

pirkimus elektroninėmis priemonėmis, patirtį, identifikuojant pagrindinius sunkumus, su kuriais susiduria perkančiosios organizacijos, bei suformuluoti siūlymus proceso praktinio ir teorinio reglamentavimo tobulinimui.

Tyrimo metodai:

- mokslinės literatūros, teisės aktų ir kitų dokumentų rinkimas ir analizė darbe panaudota tiriant elektroninių viešųjų pirkimų sampratą, įrankių, kuriais vykdomi elektroniniai viešieji pirkimai, ir elektroninių viešųjų pirkimų subjektų teorinį reglamentavimą.
- pusiau struktūruotas interviu panaudotas interviuojant informantus, siekiant nustatyti jų patirtį viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis srityje, taip pat atskleisti viešųjų pirkimų specialistų – praktikų požiūrį dėl elektroninių viešųjų pirkimų teisinio ir praktinio reglamentavimo pakankamumo.
- empirinių duomenų analizės metodas - kokybinė turinio analizė padėjo išanalizuoti interviu metu gautus atsakymus bei identifikuoti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis probleminius veiksnius.

Darbo struktūra: darbą sudaro įvadas, trys skyriai, išvados, pasiūlymai, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, literatūros sąrašas. Pirmoje dalyje teoriškai išnagrinėta elektroninių viešųjų pirkimų sąvoka, elektroninės priemonės, kuriomis vykdomi viešieji pirkimai, bei elektroninius viešuosius pirkimus vykdančiosios subjektai. Antroje dalyje aptarti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis etapų bei būdų teoriniai aspektai, kurie papildyti tyrimo metu informantų pateiktomis išvalgomis. Trečiojoje dalyje apibrėžta tyrimo imtis, informantų atrinkimo sąlygos, remiantis informantų pateiktais atsakymais, nustatyti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis reglamentavimo probleminiai veiksniai, taip pat suformuluoti siūlymai šio proceso bei jo reglamentavimo tobulinimui.

I. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖMIS PRIEMONĖMIS TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Elektroninių viešųjų pirkimų samprata

Norint aptarti elektroninius viešuosius pirkimus, būtina apibrėžti pačią viešojo pirkimo sąvoką. Pagal Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą apibrėžimą – viešasis pirkimas – tai perkančiosios organizacijos atliekamas ir Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymu reglamentuotas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, kurio tikslas – sudaryti viešojo pirkimo – pardavimo sutartį¹. Tas pats Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas apibrėžia, kad perkančioji organizacija yra valstybės ir savivaldybės valdymo institucija (taip pat jų asociacijos), kiti viešieji ar privatūs juridiniai asmenys (išskyrus politines partijas), kurių visa ar tam tikra veikla yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir atitinka Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytas sąlygas (taip pat jų asociacijos) ir Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme apibūdintos įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse². Bendrai tokių organizacijų (nedetalizuojant atskirų teismų, savivaldybių, centrinei valstybinio administravimo sistemai priklausančių organizacijų teritorinių padalinių, mokslo, švietimo ir kultūros įstaigų ir pan.) priskaičiuojama daugiau kaip keli šimtai³.

Tuo tarpu, kalbant apie elektroninius pirkimus, pasak Dave Chaffey, elektroninis pirkimas – tai visų įsigijimo sričių, įskaitant pirkimo pageidavimo išreiškimą, pirkimo patvirtinimą, pirkinio užsakymą ir atsiskaitymą, tvarkymas bei vedimas elektroninėmis priemonėmis⁴. Grįžtant prie Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintų sąvokų, – elektroninės priemonės – tai elektroninė įranga, naudojama duomenims, perduodamiems ir gaunamiems laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis, apdoroti (įskaitant skaitmeninę kompresiją) ir saugoti⁵. Papildant šią sąvoką Europos Sąjungos direktyvose įtvirtinta nuostata, kad priemonės, naudojamos bendraujant elektroniniu būdu, o taip pat ir jų charakteristikos turi būti nediskriminuojančios, visuotinai priimtinos ir suderintos su visuotinai naudojamais informacinės bei

¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

² Ten pat.

³ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. 4-523 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003m. vasario 21 d. įsakymo Nr. 4-72 „Dėl perkančiųjų organizacijų sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2011, Nr. 97-4595.

⁴ Chaffey D. E-Business and E-Commerce Management. Harlow: Pearson Education, 2004. P. 309.

⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

ryšių technologijos produktais⁶, galime apibendrintai nustatyti, kad elektroniniai viešieji pirkimai – tai teisės aktais (kadangi viešuosius pirkimus vykdo ne tik Lietuvos Respublikos subjektai, sąvokas, susijusias su tam tikru teritoriniu ar nacionaliniu galiojimu tikslinga pakeisti apibendrinta sąvoka „teisės aktas“) reglamentuotų organizacijų atliekamų ir griežtai teisės aktais reglamentuotas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, įskaitant pirkimo pageidavimo išreiškimą (kvietimą pateikti pasiūlymą), pirkimo patvirtinimą (kvietimo pateikti pasiūlymą priėmimą ir pasiūlymo pateikimą), pirkinio užsakymą (pirkimo laimėtojo paskelbimą) ir atsiskaitymą (sutarties sudarymą), nediskriminuojančiomis, visuotinai prieinamomis ir suderintomis su visuotinai naudojamomis informacinėmis ir ryšių technologijų priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, kad labiausiai nediskriminuojančios ir visuotinai prieinamos elektroninės priemonės yra internetas, elektroninis paštas ir telefono ryšys (2012 m. daugiau kaip pusė Lietuvos Respublikos namų ūkių turėjo kompiuterį bei prieigą prie interneto⁷), šiame darbe ir yra aptariamas būtent su šiomis priemonėmis susijęs viešųjų pirkimų vykdymas.

1.2. Elektroninės priemonės, taikomos vykdant viešuosius pirkimus

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas⁸ apibrėžia, kad „elektroninės priemonės – elektroninė įranga, naudojama duomenims, perduodamiems ir gaunamiems laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis, apdoroti (įskaitant skaitmeninę kompresiją) ir saugoti“. Teoriškai galima daryti prielaidą, kad šios priemonės gali apimti labai platų elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo įrankių spektrą, - nuo telefoninio ryšio iki sudėtingų duomenų apdorojimo bazių ir sistemų. Tačiau praktikoje yra laikoma, kad viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis apima dvi platformas: Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą (CVP IS) ir Centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) administruojamą katalogą CPO.LT^{tm}. Atsižvelgiant į tai, darbo imtimi apsibrėžta laikyti būtent šias dvi viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis sistemas.

Kaip nurodo 2009 m. gegužės 20 d. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-50 patvirtintas Viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis vadovas, - centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema (toliau – CVP IS) – tai Viešųjų pirkimų tarnybos palaikoma ir administruojama informacinė sistema, kuri suteikia

⁶ Europos parlamento ir tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/18/EB „Dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo“ // Official Journal. 2004, Nr. L-134

⁷ Lietuvos Statistikos departamento informacija // www.stat.gov.lt, prisijungimo laikas: 2012-11-15.

⁸ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

galimybes visoms perkančiosioms organizacijoms vykdyti elektroninius pirkimus, o tiekėjams dalyvauti tokiuose pirkimuose⁹. CVP IS suteikia priemones elektroniniu būdu skelbti pirkimo sąlygas, gauti tiekėjų pasiūlymus, bendrauti su tiekėjais, atplėšti pasiūlymų vokus, palyginti pateiktus pasiūlymus ir kitas funkcijas, reikalingas elektroninių viešųjų pirkimų vykdymui. Iš esmės, tai yra priemonė, leidžianti perkančiosioms organizacijoms bene visas su viešaisiais pirkimais susijusias procedūras perkelti į elektroninę erdvę – nuo metinių pirkimo planų paskelbimo iki pat sutarčių su tiekėjais sudarymo.

Lietuvos Respublikoje vykdomų viešųjų pirkimų perkėlimo į elektroninę erdvę prielaidų atsiradimą reikėtų sieti su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių planu, kuriame buvo iškeltas tikslas „sukurti viešųjų pirkimų informacinę sistemą, sudarančią ES šalių praktiką atitinkančias galimybes laipsniškai perkelti viešuosius pirkimus į elektroninę terpę“¹⁰. Tuo tarpu pirmuoju praktiniu žingsniu reikėtų laikyti Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos (VPM IS) sukūrimą, kurioje buvo realizuota eilė elementų, leidžiančių įvesti, kaupti ir apdoroti informaciją apie viešuosius pirkimus bei vykdyti kontrolės ir prevencijos funkcijas¹¹. 2004 metais Viešųjų pirkimų tarnyba, siekdama sudaryti kuo geresnes galimybes perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams gauti informaciją apie viešuosius pirkimus vienoje vietoje, taip pat suteikti prieigą prie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis, įdiegė Centrinį viešųjų pirkimų portalą (CVPP)¹². Tuo metu tai buvo pagrindinė vieta, kurioje buvo galima susipažinti su visa skelbiama informacija apie viešuosius pirkimus. Galiausiai 2008 m. startavo Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema (CVP IS), sujungusi visas kitas platformas į vieną posistemių grupę, leidžianti atlikti praktiškai visas viešojo pirkimo procedūras elektroninėje erdvėje: viešojo pirkimo skelbimo publikavimą, tiekėjų pasiūlymų priėmimą, tiekėjų

---

⁹ Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2009 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. 1S-50 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis vadovo patvirtinimo“ // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/Vadovas.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-08.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimas Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 86-3015 su vėlesniais pakeitimais.

¹¹ Palubinskas V. Reali perspektyva – viešieji elektroniniai pirkimai // Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletenis. 2006, Nr.2 (19). P.2.// <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2IB2006.pdf> prisijungimo data: 2013-03-22.

¹² Soloveičikas D., Aviža S., Rumšienė G. Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros strategija // http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Viesieji%20pirkimai/vpi-strategija.doc#_Toc189306443; prisijungimo laikas 2013-03-33.

pasiūlymų vertinimą, laimėjusio pasiūlymo nustatymą, tiekėjų informavimą apie konkurso rezultatus, ataskaitų Viešųjų pirkimų tarnybai pateikimą ir panašiai¹³.

Galima teigti, kad tokia visapusiška sistema buvo sukurta per 9 metus, jei viešųjų pirkimų perkėlimo į elektroninę erdvę pradžia laikysime Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių plano tikslą „sukurti viešųjų pirkimų informacinę sistemą, sudarančią ES šalių praktiką atitinkančias galimybes laipsniškai perkelti viešuosius pirkimus į elektroninę terpę“¹⁴, o pilnai funkcionalios sistemos sukūrimo pabaigą susiesime su įpareigojimu perkančiosioms organizacijoms užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų, vykdomų naudojantis CVP IS, sudarytų ne mažiau kaip 50 procentų viešųjų pirkimų bendros vertės¹⁵. Kadangi šio darbo tikslas išnagrinėti viešųjų pirkimų vykdymą būtent naudojantis Centrine viešųjų pirkimų informacine sistema, detaliau ši viešųjų pirkimų vykdymo priemonė aptariama kitose darbo dalyse.

Antroji viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis platforma: centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) administruojamas katalogas CPO.LT^{tm}. Aptariant šią elektroninių viešųjų vykdymo formą, svarbu išanalizuoti patį viešųjų pirkimų centralizavimo reiškinį. Viešųjų pirkimų centralizavimas – tai viešųjų pirkimų vykdymas, kai tam tikros perkančiosios organizacijos yra atsakingos už įsigijimus arba viešųjų sutarčių, skirtų kitoms perkančiosioms organizacijoms, sudarymą. Galima išskirti dvi viešųjų pirkimų centralizavimo formas¹⁶:

- pagrindinės organizacijos centralizuoja jai pavaldžių organizacijų pirkimus;
- viešojo sektoriaus organizacijos savanoriškai vykdo pirkimus per centrinę perkančiąją organizaciją.

Nagrinėjamai temai aktuali antroji centralizavimo forma, kadangi Lietuvos Respublikoje įsteigta centrinė perkančioji organizacija (VšĮ „Centrinė projektų valdymo agentūra“ / VšĮ „CPO LT“) savo funkcijas vykdo per elektroninį katalogą CPO.LT^{tm}, tuo tarpu pirmoji centralizavimo forma nesukuria viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis išskirtinumo, t.y. jei pagrindinė perkančioji organizacija ir vykdo jai pavaldžių organizacijų viešuosius pirkimus

¹³ Palubinskas V. Paskutinis viešųjų pirkimų perkėlimo į elektroninę terpę etapas // Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletenis. 2008, Nr. 4 (29), P. 7 // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/IB/IB2008_04.pdf prisijungimo laikas 2013-03-22.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimas Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 86-3015 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 196 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis“ // Valstybės žinios. 2009, Nr. 34-1291 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁶ Vengrauskas V., Gineitienė Z., Zaleskytė J., Šerpytis K. Viešųjų pirkimų centralizavimo galimybių Lietuvoje studija // <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Viesieji%20pirkimai/mtyrimo-darbas.doc>; prisijungimo laikas 2013-03-08.

elektroninėmis priemonėmis, - tai daroma bendrai visoms perkančiosioms organizacijoms įprastu būdu.

Centrinės perkančiosios organizacijos katalogas CPO.LT™ – tai informacinė sistema, skirta perkančiosioms organizacijoms sudaryti pagrindines sutartis su tiekėjais elektroniniu būdu¹⁷. Centrinės perkančiosios organizacijos katalogo CPO.LT™ aktualumą nagrinėjamai temai galima apibūdinti apžvelgus viešųjų pirkimų centralizavimo teoriją. Yra suformuluoti trys viešųjų pirkimų centralizavimo modeliai: visiškas centralizavimas, visiškas decentralizavimas ir hibridinė struktūra. Visiškas centralizavimas – tai tvarka, kai visus svarbiausius sprendimus dėl viešųjų pirkimų priima centrinis pirkimų padalinys, įsteigtas visos organizacijos padalinių pirkimo poreikiams tenkinti. Visiška decentralizacija – atvirkštinė visiškos centralizacijos tvarka t.y. visus svarbiausius sprendimus, susijusius su viešųjų pirkimų vykdymu, priima pats organizacijos padalinys. Tuo tarpu hibridinė struktūra – tai tarpinis modelis, kai centrinis pirkimų padalinys dalijasi pirkimo proceso dalimis su decentralizuotais organizacijos padaliniais¹⁸.

Lietuvos Respublikoje veikia hibridinė centralizacijos forma, t.y. centrinė perkančioji organizacija organizuoja ir vykdo vienas viešojo pirkimo procedūrų dalis, o pačios perkančiosios organizacijos – kitas dalis. Teoriškai laikoma, kad viešojo pirkimo procesą sudaro šeši etapai¹⁹:

1. Sprendimas dėl konkretaus pirkimo;
2. Parengiamieji darbai (konkurso planavimas);
3. Pirkimo dokumentų parengimas;
4. Pirkimo procedūros vykdymas;
5. Pirkimo pardavimo sutarties sudarymas;
6. Stebėseną ir kokybės užtikrinimas.

Kalbant apie Lietuvoje veikiančią centrinės perkančiosios organizacijos modelį, šiuos etapus reikėtų papildyti/išplėsti dar keliais subetapais:

- 5.1. Atnaujintas varžymasis tarp preliminarosios sutarties tiekėjų.
- 5.2. Pagrindinės sutarties sudarymas / konkrečių prekių, paslaugų ar darbų užsakymas.

Pagal hibridinę centralizacijos formą veikiančios centrinės perkančiosios organizacijos kompetencijai tenka 1-5 etapai, o 5.1, 5.2 ir 6 etapai tenka pačioms perkančiosioms organizacijoms. Jei centrinei perkančiajai organizacijai tenkantys etapai nėra tokie aktualūs darbo temai, kadangi šie

---

¹⁷ <http://cpo.lt>; prisijungimo laikas 2012-11-22.

¹⁸ Dimitri N., Dini F., Piga G. When should procurement be centralized? // Handbook of Procurement // Cambridge: Cambridge University Press, 2006. P. 47-81.

¹⁹ Palidaukaitė J, Ereminaitė S. Korupcija viešuosiuose pirkimuose: nuo teorinės apibrėžties iki atvejo studijos (II dalis) // Viešoji politika ir administravimas, 2010, Nr. 33. P. 93–102

etapai gali būti vykdomi tiek įprastomis elektroninėmis priemonėmis, tiek ir tradiciniu būdu (t.y. ne elektroninėmis priemonėmis), tai pačioms perkančiosioms organizacijoms tenkantys etapai Lietuvoje vykdomi išskirtinai elektroninėmis priemonėmis, naudojantis elektroniniu katalogu CPO.LT^{tm}. Taigi perkančioji organizacija, pasitelkusi elektroninį katalogą CPO.LT^{tm}, gali išsirinkti prekes, paslaugas ar darbus iš jau centrinės perkančiosios organizacijos sudarytų preliminarųjų sutarčių ir jas užsakyti elektroninės parduotuvės veikimo principu, t.y. „susikurti užsakymo krepšelį“ arba gali nustatyti papildomas užsakymo sąlygas ir paskelbti elektroniniame kataloge atnaujintą tiekėjų varžymąsi bei su šio varžymosi laimėtoju sudaryti pagrindinę sutartį dėl prekių, paslaugų ar darbų pirkimo²⁰. CPO katalogo patrauklumą būtent dėl to, kad jis veikia elektroninės parduotuvės principu, tyrimo metu pabrėžė didesnės praktinės patirties informantas Nr. 6: kadangi CPO sistema „sukonstruota kaip elektroninė parduotuvė, tai eiliniam vidutinio kompiuterinio raštingumo vartotojui nekelia problemų su šia sistema dirbti,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Nuo centrinės perkančiosios organizacijos įkūrimo 2007 metais²¹, elektroniniame kataloge CPO.LT^{tm} įvykdyta virš 7500 konkursų, o pačių pirkimų skaičius padidėja apie 1000 vienetų kiekvienais metais²². Vien 2012 m. IV ketvirtyje CPO katalogo paslaugomis pasinaudojo 460 perkančiųjų organizacijų, kurios sudarė 878 sutartis²³, todėl galima daryti išvadą, kad Lietuvos Respublikos pasirinktas viešųjų pirkimų centralizavimo modelis pasiteisino ir turi puikias ateities perspektyvas. Kita vertus, tyrimas parodė, kad informantai didžiaja dalimi nėra patenkinti naudojimosi CPO katalogų privalomumu. Informantas Nr. 1 nurodė, kad pati CPO sistema yra labai nelanksti: negalima nutraukti pradėto pirkimo, atmesti visų pasiūlymų ir pan. (žiūrėti priedą Nr. 2), tuo tarpu informantas Nr. 2 teigia, kad „neverstų per prievartą pirkti CPO, jei ten viskas taip jau ir gerai būtų“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Praktikos su viešaisiais pirkimais per CPO katalogą turintis informantas taip pat nurodė ir tai, kad, nors prekių kainos perkant tokiu būdu ir žemesnės, tačiau „gaunamos prekės labai prastos kokybės“ (žiūrėti priedą Nr. 5). Kitokią nuomonę šiuo klausimu turėjo aukštesnės kvalifikacijos informantas Nr. 6: „paprasčiausiai reikia skaityti, kas yra parašyta, ir nesitikėti, kad „pagal nutylėjimą“ iš tiekėjų gausi tai, ko techninėje specifikacijoje nėra parašyta,“ (žiūrėti priedą Nr. 7), o CPO žemesnės kainos yra būtent dėl to, kad ši sistema veikia atvirkštinio aukciono principu: „tiekėjas kiekvieną kartą iš naujo siūlo kainą.“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

²⁰ <http://cpo.lt>; prisijungimo laikas 2012-11-22.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 9-357 su vėlesniais pakeitimais.

²² <http://cpo.lt>; prisijungimo laikas 2012-11-22.

²³ Informacija apie 2012 m. IV ketvirtį įvykusius viešuosius pirkimus // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Informacija%20apie%202012%20m.%20IV%20ketv.%20vykdytus%20viesuosius%20pirkimus.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-22.

1.3. Elektroninių viešųjų pirkimų subjektai

Šiame darbo skyriuje suformuluotas elektroninio viešojo pirkimo sąvokos apibrėžimas suponuoją nuostatą, kad elektroninius viešuosius pirkimus vykdo tik perkančiosios organizacijos. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas²⁴ nustato, kad perkančiosiomis organizacijomis laikomos valstybės ir savivaldybės valdymo institucijos (taip pat jų asociacijos), kiti viešieji ar privatūs juridiniai asmenys (išskyrus politines partijas), kurių visa ar tam tikra veikla yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir jų veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų arba kitų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų ir/ar yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešųjų arba privačiųjų juridinių asmenų ir/ar turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusę narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų (taip pat šių viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų asociacijos). Perkančiosiomis organizacijomis taip pat yra Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme apibūdintos įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse. Kas patenka į sąvoką „įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse“, detalai nurodyta Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatyme²⁵. Šiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms valstybė ar savivaldybės daro tiesioginę ar netiesioginę lemiamą įtaką dėl turimos joje nuosavybės, finansinio dalyvavimo, įmonės veiklą reglamentuojančių teisės aktų arba tokioms įmonėms yra suteikta specialioji ar išimtinė teisė verstis veikla minėtose srityse. Dėl šių priežasčių šios įmonės, dar vadinamos ir „komunalinio sektoriaus įmonės“, veikia uždaroje, nekonkurencingoje rinkoje. Atsižvelgiant į tai, atitinkamos įmonės ir yra priskiriamos perkančiosioms organizacijoms²⁶.

Labai svarbi nagrinėjamai temai perkančiųjų organizacijų rūšis – centrinė perkančioji organizacija. Centrinė perkančioji organizacija yra tokia perkančioji organizacija, kuri įsigyja prekių ir / ar paslaugų skirtų kitoms perkančiosioms organizacijoms, arba atlieka prekių, paslaugų ar darbų, skirtų kitoms perkančiosios organizacijoms, pirkimų procedūras arba sudaro preliminariausias

²⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

²⁵ Ten pat.

²⁶ Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys // Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos informacinis leidinys. 2011. // www.ukmin.lt; prisijungimo laikas 2012-11-16.

sutartis²⁷. Iki 2013 m. sausio 1 d. Lietuvoje teisė atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas buvo suteikta Viešajai įstaigai „Centrinė projektų valdymo agentūra“, o nuo 2013 m. sausio 1 d. – Viešajai įstaigai „CPO LT“²⁸. Centrinė perkančioji organizacija administruoja CPO katalogą – centralizuotą viešųjų pirkimų elektroninę sistemą, skirtą kitoms perkančiosioms organizacijoms sudaryti pagrindines sutartis su tiekėjais. Detaliau šis klausimas aptariamas kitame darbo skyriuje, nagrinėjant atskirų viešųjų pirkimų būdų vykdymą elektroninėmis priemonėmis.

Elektroninių viešųjų pirkimų subjektų neišvengiamai turi būti laikomi ir elektroninėmis priemonėmis pasiūlymus teikiantys tiekėjai. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas²⁹ numato, kad viešųjų pirkimų procedūrose kaip tiekėjas (prekių tiekėjas, paslaugų teikėjas, rangovas) gali dalyvauti kiekvienas ūkio subjektas, nepriklausomai nuo jo teisinio statuso – fizinis asmuo, privatusis ar viešasis juridinis asmuo, bet kokios kitos formos organizacijos ar jų padaliniai ar tokių asmenų grupės. Vienintelė privaloma sąlyga – viešojo pirkimo procedūrose dalyvaujantis asmuo turi galėti suteikti tam tikras paslaugas, tiekti tam tikras prekes ar atlikti tam tikrus darbus³⁰. Tačiau netgi ir tokia nuostata neriboja tiekėjo, siekiančio viešojo pirkimo sutarties, kurią įvykdyti vienas pats neturi pakankamai pajėgumų ar kompetencijos. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas³¹ numato, kad tiekėjai, norėdami dalyvauti viešojo pirkimo procedūroje, gali jungtis į ūkio subjektų grupę. Ši nuostata yra tiesiogiai susijusi su kvalifikacinių reikalavimų nustatymu viešojo pirkimo dalyviams. Atliekant tam tikrus kompleksinius ar pirkimo objekto požiūriu sudėtingus viešuosius pirkimus, gali susidaryti situacija, kad pavieniui veikiantys ūkio subjektai neturės nei tinkamos kvalifikacijos, nei pakankamų pajėgumų viešojo pirkimo sutarties įvykdymui. Šio darbo temai kur kas reikšmingesnis tiekėjo kvalifikacijos klausimas, kadangi tiekėjų dalyvavimo viešuose pirkimuose, kaip ir, beje, jungimosi į ūkio subjektų grupes, neriboja jokios (tarp jų ir elektroninius viešuosius pirkimus reglamentuojančios) teisės aktų nuostatos, todėl vienintelis objektyvus tinkamo tiekėjo parinkimo įrankis yra kvalifikacinių reikalavimų nustatymas potencialiems viešojo pirkimo dalyviams.

---

²⁷ Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys // Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos informacinis leidinys. 2011. // www.ukmin.lt; prisijungimo laikas 2012-11-16.

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1308 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimo Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2012, Nr. 128-6421.

²⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

³⁰ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras //

http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

³¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme suformuluotas pirkimų tikslas – įsigyti perkančiajai organizacijai ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas³², – suponuoja nuostatą, kad tik racionaliai naudojant lėšas, skirtas prekių, paslaugų ar darbų įsigijimui yra užtikrinamas pats viešųjų pirkimų instituto tikslas. Logiškai suprantama, kad ne visuomet mažiausios kainos prekė, paslauga, darbas ar žemiausios kvalifikacijos tiekėjas, teikėjas ar rangovas gali užtikrinti racionalų perkančiųjų organizacijų lėšų, skirtų prekėms, paslaugoms ar darbams įsigyti, panaudojimimą. Taigi Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas perkančiąsias organizacijas įpareigoja išsiaiškinti, ar viešojo pirkimo dalyvis yra kompetetingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas³³, nustatant minimalius kvalifikacinius reikalavimus, tik kuriuos atitinkantys tiekėjai gali konkuruoti dėl pirkimo – pardavimo sutarties. Pats minimaliausias kvalifikacinis kriterijus (išskyrus mažos vertės pirkimus, kurie bus aptarti atskirai) – tiekėjo (fizinio asmens) arba tiekėjo (juridinio asmens) vadovo (taip pat ir ūkinės bendrijos tikrojo nario (narių), turinčių teisę juridinio asmens vardu sudaryti sandorius) ir buhalterio (taip pat ir kitų asmenų, turinčių teisę surašyti ir pasirašyti apskaitos dokumentus) neišnykęs ar nepanaikintas teistumas už veikas, nurodytas Viešųjų pirkimų įstatymo 33 str. 1 d. (dalyvavimas nusikalstamame susivienijime, kyšininkavimas, sukčiavimas, mokesčių nesumokėjimas ir t. t.). Iš esmės, tai yra vienintelis visiems viešųjų pirkimų dalyviams privalomas kvalifikacinis reikalavimas (išskyrus mažos vertės pirkimus, kuriuose tiekėjų kvalifikacijos tikrinimas yra neprivalomas). Visus kitus Viešųjų pirkimų įstatymo 33-37 str. nustatytus kvalifikacinius reikalavimus perkančiosios organizacijos įtraukti į viešojo pirkimo sąlygas gali savo nuožiūra, t.y. šie reikalavimai yra neprivalomi.

Visus Viešųjų pirkimų įstatymo suformuluotus kvalifikacinius reikalavimus galima suskirstyti į šias grupes:

- Sąlygos, draudžiančios ir ribojančios tiekėjų dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose (tiekėjų teistumas, teisinis statusas (bankrotas, likvidavimas ir pan), profesiniai pažeidimai, įrodomi bet kokiomis teisėtomis priemonėmis, įsipareigojimai, susiję su socialinio draudimo įmoku ir kitų mokesčių mokėjimu, melagingos informacijos, kurią galima įrodyti bet kokiomis teisėtomis priemonėmis, pateikimas);
- tiekėjų teisės verstis veikla turėjimas (tiekėjas turi turėti teisę verstis veikla, reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti);
- tiekėjų ekonominė ir finansinė būklė (draudimas, finansiniai rodikliai);

---

³² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais..

³³ Ten pat.

- tiekėjų techninis ir profesinis pajėgumas (tinkamai įvykdytos sutartys, turimi žmogiškieji bei techniniai resursai, aplinkosaugos vadybos priemonės, produkcijos pavyzdžiai);
- kokybės vadybos ir aplinkos apsaugos vadybos standartų taikymas (nepriklausomų įstaigų patvirtinimai, kad tiekėjas yra įsidiėgęs ir savo veiklą vykdo laikydamasis atitinkamų standartų).

Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 33-37 str. nustatytas tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų sąrašas yra baigtinis ir negali būti perkančiosios organizacijos pildomas jokiais kitais papildomais reikalavimais³⁴.

Vykdamas viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) kvalifikaciniai reikalavimai nustatomi sudarant ir tvarkant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų klausimynus³⁵. CVP IS galimos keturios kvalifikacinių reikalavimų nustatymo formos:

- „Galimi keli atsakymai“ – suformuluojamas klausimas (kvalifikacinis reikalavimas) bei nustatomi atsakymų variantai, iš kurių tiekėjas gali pasirinkti daugiau kaip vieną. Šią kvalifikacijos tikrinimo formą galima naudoti norint išsiaiškinti, ar tiekėjas turi teisę verstis veikla, reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti; pvz. nustatant ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus kodus ar atskiras veiklas (licenzijas), kurios būtinos pilnam pirkimo – pardavimo sutarties įvykdymui. Taip pat ši forma tinka norint išsiaiškinti tiekėjų techninio ir profesinio pajėgumo galimybes, pvz. nustatant techninių priemonių, kurias turi tiekėjas, visumą arba būtinų sutarties įvykdymui specialistų sąrašus.

Ši kvalifikacinių reikalavimų nustatymo forma perkančiajai organizacijai leidžia papildomai nustatyti šiuos su tiekėjo atsakymais susijusius kriterijus: ar klausimas yra rodomas tiekėjui (gali būti naudojamas, kai norima nustatyti klausimų grupės, o ne kiekvieno klausimo atskirai, svorį ir surenkamus taškus³⁶), ar tiekėjas privalo nurodyti atsakymo galiojimo terminą (pvz. svarbu nustatant, kad tiekėjas techninę įrangą gali pasitelkti nuomos būdu, bei perkančiajai organizacijai norint įsitikinti, ar tiekėjas disponuos atitinkama įranga iki pirkimo – pardavimo sutarties pilno įvykdymo), ar tiekėjui leidžiama pridėti dokumentą (tiekėjas gali, bet neprivalo pateikti atsakymą pagrindžiančius dokumentus), ar tiekėjas privalo

³⁴ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

³⁵ CVP IS Perkančiosios organizacijos administratoriaus vadovas // <https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/>; prisijungimo laikas 2012-12-12.

³⁶ Ten pat.

pateikti dokumentą (tiekėjo atsakymą pagrindžiantis dokumentai yra privalomi), ar klausimas yra privalomojo kvalifikacinio kriterijaus (pasirinkus šią nuostatą, perkančioji organizacija privalo nurodyti, kurie iš visų suformuluotų atsakymų yra privalomi tiekėjui; jei tiekėjas nepasirenka perkančiosios organizacijos suformuluoto privalomojo atsakymo, traktuotina, kad jis neatitinka minimalių kvalifikacinių reikalavimų).

- „Galimas vienas atsakymas“ - suformuluojamas klausimas (kvalifikacinis reikalavimas) bei nustatomi atsakymų variantai, iš kurių tiekėjas gali pasirinkti tik vieną. Iš esmės, tai galima naudoti beveik visiems kvalifikaciniams reikalavimams, nustatant lakoniškus atsakymus „Taip“ arba „Ne“, „Atitinka“ arba „Neatitinka“, „Turi“ arba „Neturi“ ir pan. Kaip ir variante „Galimi keli atsakymai“, perkančioji organizacija gali nustatyti tuos pačius papildomus kriterijus dėl klausimo rodymo tiekėjui, atsakymo galiojimo ir t. t.
- „Laisvos formos tekstas“ – atsakymai į klausimus (kvalifikacinius reikalavimus) formuluojami laisvos formos tekstu. Galimos atsakymų formos: trumpa (iki 100 simbolių), vidutinė (iki 800 simbolių), ilga (iki 2500 simbolių). Ši kategorija patogi naudoti visiems kvalifikaciniams reikalavimams, išskyrus dėl sąlygų draudžiančių ir ribojančių tiekėjų dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose. Pvz. tiekėjas laisva forma gali apibūdinti tiek savo vykdomas veiklas, tiek ekonominę ir finansinę būklę, tiek techninius ir profesinius pajėgumus, tiek ir kokybės vadybos, aplinkos apsaugos vadybos standartus. Šioje kategorijoje, kitaip nei aukščiau išvardintose, nėra galimybės pasirinkti nuostatos dėl klausimo privalomojo kvalifikacinio kriterijaus – kadangi tai nėra alternatyvių atsakymų klausimas, o tiekėjo laisva forma pateikta informacija laikytina kaip atsakymo į klausimą visuma.
- Skaičius - atsakymai į klausimus (kvalifikacinius reikalavimus) formuluojami skaičiais. Pastebėtina, kad forma patogi tik ekonominių ir finansinių kvalifikacinių reikalavimų nustatymui, nors neretai naudojama ir tiekėjų techninio, profesinio pajėgumo patikrinimui – pvz. įvykdytų panašių sutarčių vertės, specialistų skaičius ir pan. Perkančiajai organizacijai pasirinkus papildomą kriterijų dėl klausimo kvalifikacinio privalomumo, perkančiajai organizacijai tenka nurodyti ir priimtinos skaitinės išraiškos intervalą nuo mažiausio iki didžiausio skaičiaus, t. y. tiekėjui atsakyme nurodžius skaičių, nepapuoiantį į perkančiosios organizacijos pateiktą skaičių intervalą, traktuojama, kad tiekėjas neatitinka minimalių kvalifikacinių reikalavimų.

Nors centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (CVP IS) priemonės leidžia pakankamai aiškiai susisteminti kvalifikacinių reikalavimų formulavimą, kvalifikacinių duomenų

pateikimą ir jų vertinimą, praktikoje labai dažnai pasitaiko, kad tiekėjai sukuria papildomus procedūrinius sunkumus pirkimo komisijoms ar pirkimo organizatoriams. Nutinka, kad neretai atsakymuose pasirenkamas variantas, kuris nėra privalomojo kvalifikacinio reikalavimo kriterijus (t .y. tiekėjas pats nurodo, kad neatitinka nustatyto kvalifikacinio reikalavimo), tačiau CVP IS pateikia dokumentą, kuris patvirtina, kad tiekėjas vis dėlto turi atitinkamą kvalifikaciją; arba tiekėjas CVP IS nepateikia kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų, o perkančiajai organizacijai paprašius patikslinti neišsamius duomenis, dokumentus pateikia ne elektroninėmis priemonėmis. Tokių praktinių pavyzdžių yra daugybė, taigi galima daryti prielaidą, kad sisteminis paprastumas dar nereiškia pačios sistemos aiškumo.

II. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖMIS PRIEMONĖMIS ETAPAI

Teoriškai laikoma, kad viešojo pirkimo procesą sudaro šeši etapai³⁷:

1. Sprendimas dėl konkretaus pirkimo;
2. Parengiamieji darbai (konkurso planavimas);
3. Pirkimo dokumentų parengimas;
4. Pirkimo procedūros vykdymas;
5. Pirkimo - pardavimo sutarties sudarymas;
6. Stebėseną ir kokybės užtikrinimas.

Tačiau darbo autorius, remdamasis praktine patirtimi, siūlo viešojo pirkimo procesą skaidyti taip:

1 lentelė. Viešojo pirkimo proceso etapai

Eil. Nr.	Viešojo pirkimo procedūrų etapas	Procedūros etapo vykdytojas	Ar procedūros etapas gali būti vykdomas elektroninėmis priemonėmis
	1	2	3
1.	Viešųjų pirkimų plano sudarymas ir paskelbimas	Perkančioji organizacija	Taip
2.	Viešojo pirkimo inicijavimas	Perkančioji organizacija	Ne
3.	Viešojo pirkimo sąlygų parengimas	Perkančioji organizacija	Ne
4.	Viešojo pirkimo paskelbimas	Perkančioji organizacija	Taip
5.	Pasiūlymų pateikimas	Tiekėjai	Taip
6.	Pasiūlymų nagrinėjimas	Perkančioji organizacija	Ne
7.	Laimėtojo nustatymas	Perkančioji organizacija	Ne
8.	Sutarties sudarymas	Perkančioji organizacija	Taip
	Ataskaitos kontroliuojančioms institucijoms pateikimas	Perkančioji organizacija	Taip

Kaip matyti iš lentelės 3 stulpelio – ne visi viešojo pirkimo proceso etapai yra aktualūs viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis prasme. Todėl toliau bus nagrinėjami tik tie etapai, kurie betarpiškai susiję su viešųjų pirkimų vykdymu elektroninėmis priemonėmis:

³⁷ Palidauskaitė J, Ereminaitė S. Korupcija viešuosiuose pirkimuose: nuo teorinės apibrėžties iki atvejo studijos (II dalis) // Viešoji politika ir administravimas, 2010, Nr. 33. P. 93–102

- viešųjų pirkimų planavimas;
- informacijos, susijusios su viešaisiais pirkimais, paskelbimas;
- konkrečių pirkimo procedūrų vykdymas;
- Ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimas.

2.1 Viešųjų pirkimų planavimas

Nors Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo komentaras³⁸ išskiria tris pirkimo stadijas: perkančiosios organizacijos numatomų biudžetinių metų pirkimų planavimą, viešojo pirkimo pradžios momentą ir viešojo pirkimo pabaigos pagrindus, šio darbo kontekste jau apsibrėžta viešųjų pirkimų vykdymą elektroninėmis priemonėmis skirstyti į šiek tiek kitokias stadijas – viešųjų pirkimų planavimą, paskelbimą, vykdymą ir ataskaitų teikimą. Šioje darbo dalyje apžvelgiama pirmoji iš stadijų – viešųjų pirkimų planavimas.

Nagrinėjant viešųjų pirkimų planavimo klausimą viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis aspektu, svarbu išskirti du esminius faktorius – perkančiosios organizacijos viešųjų pirkimų plano suvestinės paskelbimą bei techninių specifikacijų projektų paskelbimą.

Viešųjų pirkimų plano suvestinė – tai perkančiosios organizacijos vidinio dokumento (viešųjų pirkimų plano) pagrindu sudaryta viešai skelbiama informacija apie biudžetiniais metais planuojamus atlikti viešuosius pirkimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įsigaliojus 2012 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 16, 18, 19, 85, 86, 90, 92 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymui³⁹, į viešųjų pirkimų plano suvestinę perkančiosios organizacijos neprivalo įtraukti mažos vertės pirkimų, tačiau iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo privaloma paskelbti apie visus planuojamus pirkimus, nepriklausomai nuo pirkimo vertės ir pirkimo procedūros (įskaitant mažos vertės pirkimus, neskelbiamas derybas, vidaus sandorius, žodžiu sudaromus sandorius). Tyrimo metu informantai nurodė, kad mažos vertės pirkimų planų skelbimas kėlė esminį perkančiųjų organizacijų nepasitenkinimą dėl neadekvataus darbo sąnaudų ir gaunamų rezultatų santykio: jokių „problemų neliko, kai nebereikia skelbti mažos vertės pirkimų“ (žiūrėti priedą Nr. 5).

³⁸ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

³⁹ Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 16, 18, 19, 85, 86, 90, 92 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas // Valstybės žinios. 2012, Nr. 82-4264

Viešųjų pirkimų plano suvestinė skelbiama vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus patvirtintu informacijos apie planuojamus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimo centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašu⁴⁰. Atsižvelgiant į šį tvarkos aprašą, suvestinė yra pildoma centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) bei papildomai skelbiama perkančiųjų organizacijų interneto puslapiuose. Pats planuojamo pirkimo įvedimas į CVP IS yra aiškiai struktūruotas. Nurodomi visi esminiai duomenys apie planuojamą pirkimą:

- Pirkimo objektas (pirkimo pavadinimas, rūšis – t.y. planuojama pirkti darbus, prekes ar paslaugas; bendrojo viešųjų pirkimų žodyno (BVPŽ) kodai – jei pagal pasirinktą BVPŽ kodą pirkimą galima atlikti naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos CPO katalogu, aktyvuojasi nuoroda į CPO elektroninį katalogą⁴¹);
- Kiekis (skaičiais nurodoma planuojama apimtis, pagal sistemos naudotojo pasirinkimą išreiškiama finansine išraiška (litais) arba kitomis išraiškomis. Jei pasirenkama nurodyti kitus matavimo vienetus, sistemoje aktyvuojasi laukelis, kuriame privaloma nurodyti konkretius išraiškas, pvz. vienetus (vnt.), tonas (t.) valandas (val.) ir pan.). Kiekį, kaip esminę viešųjų pirkimų plano paskelbimo viešai problemą, tyrimo metu nurodė informantas Nr. 1: „metų pradžioje planuojamas kiekis ne visuomet sutampa su faktiniu perkamu kiekiu, dėl ko tiekėjai perkančiosioms organizacijoms reiškia priekaištus (žiūrėti priedą Nr. 2). Prie skelbiamo numatomo kiekio galima nurodyti ir kitą problemą: planuojamas viešasis pirkimas ne visuomet faktiškai metų bėgyje yra įvykdomas, tai taip pat labai erzina tiekėjus (žiūrėti priedą Nr. 2);
- Sutarties trukmė (galimos dvi opcijos – „nurodyti trukmę“ arba „nurodyti pabaigos datą“. Pasirinkus variantą „nurodyti trukmę“, aktyvuojasi papildomi du laukeliai (iš kurių užpildyti galima tik vieną pagal pasirinkimą): sutarties trukmė mėnesiais arba sutarties trukmė dienomis. Pasirinkus variantą „nurodyti pabaigos datą“, aktyvuojasi laukelis, kuriame galima nurodyti konkrečią sutarties pabaigos datą);
- Numatoma pirkimo pradžia (galimi nurodyti du variantai: „tikslī data“ arba „ketvirtis“. Nežinant tikslios viešojo pirkimo paskelbimo datos, pasirenkama variantas „ketvirtis“ bei nurodomas konkretus kalendorinių metų ketvirtis, kurio metu planuojama paskelbti viešąjį

⁴⁰ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2009 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 1S-49 „Dėl Informacijos apie planuojamus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2009, Nr. 60-2396 su vėlesniais pakeitimais.

⁴¹ Planuojami pirkimai CVP IS // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/2012-08-28_planuojamu_pirkimu_suvestines_viesinines_cvpp.pdf; prisijungimo laikas 2013-02-26.

pirkimą. Perkančiųjų organizacijų atstovai, nežinodami, kada tiksliai bus paskelbtas konkretus viešasis pirkimas, dažniausiai pažymi visus ketvirčius, kadangi sistema leidžia ir tokią pasirinkimo opciją);

- Ypatumai (prie kiekvieno ypatumo vartotojas turi pasirinkti variantus „Taip“ arba „Ne“):
  - o Pirkimas bus atliekamas pagal VPI 10 str. 5 d. (vidiniai pirkimai iš atskirą juridinį statusą turinčių subjektų, kuriuos perkančioji organizacija kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį ir kuriame yra vienintelė dalyvė⁴²);
  - o Pirkimas bus atliekamas naudojantis CPO katalogu (ar prekės, paslaugos ar darbai planuojami pirkti per centrinės perkančiosios organizacijos administruojamą katalogą);
  - o Pirkimas bus atliekamas CVP IS priemonėmis (ar planuojamas pirkimas bus atliekamas elektroninėmis priemonėmis);
  - o Pirkimas bus atliekamas pagal VPI 13 str. (ar planuojama pirkti tik iš neįgaliųjų socialinių įmonių arba pagal remiamų asmenų, kurių daugumą yra neįgalieji įdarbinimo programas⁴³);
  - o Pirkimas bus atliekamas pagal VPI 91 str. (ar planuojamas supaprastintas pirkimas iš neįgaliųjų socialinių įmonių, socialinių įmonių, įmonių, kuriose dirba daugiau kaip 50 proc. nuteistųjų, ir įmonių, kurių dalyviai yra sveikatos priežiūros įstaigos ir kuriose darbo terapijos pagrindais dirba ne mažiau kaip 50 proc. pacientų⁴⁴);
  - o Pirkimui bus taikomi aplinkos apsaugos kriterijai (ar pirkimui bus taikomi žaliesiems pirkimams Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos⁴⁵ nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai⁴⁶).
- Pastabos (nurodomos papildomos pastabos apie planuojamą pirkimą, taip pat ir informacija, kad bus atliekami nuolatiniai pirkimai metų laikotarpiu⁴⁷);

---

⁴² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁴³ Ten pat.

⁴⁴ Ten pat.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. D1-508 „Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2011, Nr. 84-4110.

⁴⁶ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras //

http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

⁴⁷ Planuojami pirkimai CVP IS // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/2012-08-28_planuojamu_pirkimu_suvestines_viesinimas_cvpp.pdf; prisijungimo laikas 2013-02-26.

- Pirkimo būdas (aktyvuojasi tik užpildžius dalį „Ypatumai“. Leidžiama pasirinkti praktiškai iš visų galimų pirkimo būdų nuo atviro konkurso iki supaprastinto projekto konkurso, tačiau jei iš visų siūlomų pirkimo būdų sistemos naudotojui nė vienas netinka, pasirenkama reikšmė „Kitas“ ir žemiau atsiradusiame naujame laukelyje įrašomas konkretus pirkimo būdas⁴⁸).

Suvedus bei išsaugojus sistemoje visą nurodytą informaciją be klaidų, aktyvuojasi nuoroda į duomenų paskelbimą, kurią paspaudus suvesti duomenys tampa prieinami viešai centriniam viešųjų pirkimų portale www.cvpp.lt. Perkančioji organizacija privalo užtikrinti, kad CVP IS (www.cvpp.lt) ir perkančiosios organizacijos tinklalapyje paskelbta informacija apie planuojamus vykdyti pirkimus būtų tapati⁴⁹.

Antras svarbus viešųjų pirkimų planavimo klausimo viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis aspektas – techninių specifikacijų projektų skelbimas. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas⁵⁰ nenumato jokių išimčių – turi būti paskelbti visų pirkimų (išskyrus mažos vertės pirkimus) techninių specifikacijų projektai Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka, t. y. vadovaujantis Informacijos apie planuojamus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimo centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašu⁵¹. Pati techninių specifikacijų projektų paskelbimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) procedūra vėlgi yra itin paprasta ir intuityviai suprantama. Prisiregistravus CVP IS iš karto pasirenkamas konkretus sistemos šablonas „Techninių specifikacijų projektas“. Pasirinkus šį šabloną, darbų sąrašė tereikia nurodyti paskelbimo datą ir datą, iki kada priimamos pastabos dėl techninės specifikacijos, bei prisegti patį techninės specifikacijos projektą ir nustatyti, kad jis būtų rodomas viešai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad negali būti nurodoma atgalinė techninių specifikacijų projekto paskelbimo data, t.y. nurodžius neteisingas datas, projektas centriniam viešųjų pirkimų portale www.cvpp.lt nebus paskelbtas⁵². Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnyba rekomenduoja nustatyti, kad pasiūlymai ir pastabos dėl techninių specifikacijų projektų, taip pat atsakymai į jas, būtų teikiamos ne tik CVP IS susirašinėjimo priemonėmis, bet ir paštu, faksu elektroniniu paštu ar kitais būdais⁵³. Jei pastabos ir pasiūlymai dėl techninių specifikacijų projektų

⁴⁸ Planuojami pirkimai CVP IS // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/2012-08-28_planuojamu_pirkimu_suvestines_viesinimas_cvpp.pdf; prisijungimo laikas 2013-02-26.

⁴⁹ Ten pat.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁵¹ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2009 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 1S-49 „Dėl Informacijos apie planuojamus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2009, Nr. 60-2396 su vėlesniais pakeitimais.

⁵² Techninių specifikacijų projektų skelbimas CVP IS priemonėmis“ // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/EP_Techniniu_specifikaciju_projektai_2012-01-09.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-04.

⁵³ Ten pat.

teikiami CVP IS susirašinėjimo priemonėmis, tai daroma bendra tvarka, kaip ir susirašinėjimo tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos, atliekant bet kurį viešąjį pirkimą CVP IS priemonėmis, metu: konkretaus techninės specifikacijos projekto paskelbimo aplinkoje CVP IS pasirenkama nuoroda „Susirašinėjimas“, spaudžiama „Naujas pranešimas“, pasirenkamas adresatas, nurodoma tema, informacijos tekstas (jei reikia prisegamas atskiras dokumentas) ir siunčiama adresatui, visiškai taip pat, kaip ir vykdant susirašinėjimą paprastu elektroniniu paštu.

Kaip ir planuojamų pirkimų suvestinės paskelbimo atveju, taip ir skelbiant techninių specifikacijų projektus, CVP IS paskelbta informacija turi sutapti su informacija, skelbiama perkančiosios organizacijos interneto puslapyje ar kituose informaciniuose kanaluose.

Tyrimo metu informantas Nr. 1 nurodė, kad didžiausia problema, susijusi su specifikacijų projektų skelbimu – laiko sąnaudos, kurias galima būtų panaudoti pačių pirkimo procedūrų organizavimui: „papildomas poros savaitių terminas tikrai nežavi“ (žiūrėti priedą nr. 2). Tuo tarpu informantas Nr. 2 nurodė, kad praktinės naudos iš techninių specifikacijų projektų skelbimo nėra: „problema yra laikas, kurį sugaišti laukdamas tiekėjų pastabų, kurių niekas neteikia,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Šiai pastabai paantrino ir informantai Nr. 4 ir Nr. 6: „problema – mažas tiekėjų suinteresuotumas į technines specifikacijas pažvelgti iš esmės,“ (žiūrėti priedą Nr. 5), „tiekėjai į specifikacijų projektus visiškai nereaguoja,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

2.2. Informacijos, susijusios su viešuoju pirkimu, paskelbimas

Skaidrumas yra vienas iš viešųjų pirkimų pamatinių principų. Šio principo laikymasis užtikrina viešumą, kuris sietinas su viešojo pirkimo paskelbimu. Skaidrumo principas viešojo pirkimo paskelbimo kontekste suponuoja ir tiekėjų teisėtus lūkesčius, kad perkančioji organizacija tiekėjams suteiks lygias galimybes sudaryti viešojo pirkimo sutartį, t. y. nustatys objektyvius bei nediskriminuojančius viešojo pirkimo konkurso kriterijus⁵⁴.

Skelbimas apie viešąjį pirkimą yra vienas iš pirkimo dokumentų⁵⁵. Jo paskirtis – viešinti pirkimo faktą. Skelbimas yra siauresnės apimties nei pirkimo techninė specifikacija, aprašomieji dokumentai, pirkimo sutarties objektas ir kitos pirkimo sąlygos – skelbime iš esmės nurodomos pagrindinės, tačiau ne visos pirkimo nuostatos⁵⁶. Visa su viešaisiais pirkimais susijusi skelbtina

⁵⁴ Viešųjų pirkimų reglamentavimo ir teismų praktikos apžvalga // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo biuletenis „Teismų praktika“. 2009, Nr. A-3 // http://www2.lat.lt/lat_web_test/4_tpbuletiniai/senos/nutartis.aspx?id=34795; prisijungimo laikas 2013-03-08.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁵⁶ Ten pat.

informacija pateikiama į viešumą pagal tam tikras formas, nustatytas Europos Sąjungos Komisijos įgyvendinimo reglamente Nr. 842/2011⁵⁷. Šiame reglamente nustatyta 18 standartinių formų:

- Išankstinis informacinis pranešimas;
- Skelbimas apie pirkimą;
- Skelbimas apie sutarties sudarymą;
- Reguliarus orientacinis skelbimas – komunalinės paslaugos;
- Skelbimas apie pirkimą – komunalinės paslaugos;
- Skelbimas apie sutarties sudarymą – komunalinės paslaugos;
- Kvalifikacinė sistema – komunalinės paslaugos;
- Skelbimas apie pirkėjo profilį;
- Supaprastintas skelbimas apie pirkimą, naudojamas taikant dinaminių pirkimų sistemą;
- Viešųjų darbų koncesija;
- Skelbimas apie pirkimą – Koncesininko, kuris nėra perkančioji organizacija, sudarytos sutartys;
- Skelbimas apie projekto konkursą
- Projekto konkurso rezultatai;
- Pranešimas dėl savanoriško ex ante skaidrumo;
- Išankstinis informacinis pranešimas – Gynyba ir saugumas;
- Skelbimas apie pirkimą – Gynyba ir saugumas;
- Skelbimas apie sutarties sudarymą – Gynyba ir saugumas;
- Skelbimas apie subrangos sutartį – Gynyba ir saugumas;

Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 8² str. 1 d. 10 p. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybai suteikia diskreciją tvirtinti supaprastintų pirkimų skelbimų formas. Vykdydama šią Viešųjų pirkimų įstatyme numatytą funkciją, Viešųjų pirkimų tarnyba yra patvirtinusi 6 tipines supaprastintų pirkimų skelbimų formas⁵⁸:

- skelbimas apie supaprastintą pirkimą;
- skelbimas apie projekto konkursą, kai vykdomas supaprastintas pirkimas;
- skelbimas apie pirkimą dinaminėje sistemoje, kai vykdomas supaprastintas pirkimas;

---

⁵⁷ Europos Sąjungos Komisijos 2011 m. rugpjūčio 19 d. Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 842/2011 kuriuo nustatomos standartinės formos, naudojamos skelbiant su viešaisiais pirkimais susijusius pranešimus, ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1564/2005 // Official Journal. 2011, Nr. L-222.

⁵⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. 1S-184 „Dėl skelbimų teikimo viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų viešųjų pirkimų informacijai aprašo ir supaprastintų viešųjų pirkimų skelbimų (pranešimų) tipinių formų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2011, Nr. 157-7463 su vėlesniais pakeitimais.

- skelbimas dėl papildomos informacijos, pataisos arba informacijos apie pirkimo pabaigą, nesudarius sutarties;
- informacinis pranešimas apie sprendimą pirkti prekes, paslaugas ar darbus nepaskelbus apie pirkimą;
- skelbimas apie supaprastintą mažos vertės pirkimą.

Kadangi šio darbo tikslas išnagrinėti viešųjų pirkimų vykdymą elektroninėmis priemonėmis naudojant Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą, apžvelgsime esminius aukščiau nurodytų skelbimų publikavimo elektroninėmis priemonėmis ypatumus. Perkančioji organizacija informaciją, kuri yra privaloma paskelbti viešai, teikia Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybai elektroninėmis CVP IS priemonėmis⁵⁹. Nors teoriškai CVP IS suteikta galimybė pasirinkti ar norimą skelbimą publikuoti centriniame viešųjų pirkimų portale (www.cvpp.lt), CVP IS ar Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, praktiškai perkančiajai organizacijai pasirinkti atitinkamų variantų netenka. Centriniame viešųjų pirkimų portale skelbiami visi viešųjų pirkimų skelbimai, nepriklausomai nuo perkančiosios organizacijos pasirinkimo, o publikavimą CVP IS ar Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje lemia konkretaus viešojo pirkimo iniciatyva: jei vykdomas supaprastintas viešasis pirkimas, - skelbimas publikuojamas tik CVP IS, o jei vykdomas tarptautinis pirkimas – CVP IS ir Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

Tik dalies skelbimų publikavimui yra būtina naudotis CVP IS. Neturint prieigos prie CVP IS, perkančioji organizacija negalės paskelbti šių skelbimų (kadangi šie skelbimai privalo būti susieti su CVP IS sukurtais konkrečiais viešaisiais pirkimais):

- Skelbimas apie pirkimą;
- Skelbimas apie pirkimą – komunalinės paslaugos;
- Supaprastintas skelbimas apie pirkimą, naudojamas taikant dinaminių pirkimų sistemą;
- Skelbimas apie projekto konkursą
- Skelbimas apie pirkimą – Gynyba ir saugumas;
- skelbimas apie supaprastintą pirkimą;
- skelbimas apie projekto konkursą, kai vykdomas supaprastintas pirkimas;
- skelbimas apie pirkimą dinaminėje sistemoje, kai vykdomas supaprastintas pirkimas;
- informacinis pranešimas apie sprendimą pirkti prekes, paslaugas ar darbus nepaskelbus apie pirkimą;

---

⁵⁹ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. IS-184 „Dėl skelbimų teikimo viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų viešųjų pirkimų informacijai aprašo ir supaprastintų viešųjų pirkimų skelbimų (pranešimų) tipinių formų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2011, Nr. 157-7463 su vėlesniais pakeitimais..

- skelbimas apie supaprastintą mažos vertės pirkimą.

Visus kitus skelbimus galima paskelbti ir nesinaudojant CVP IS, kadangi tokią galimybę suteikia Viešųjų pirkimų monitoringo informacinė sistema (VPM IS). Toks skelbimų skirstymas tarp elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo platformų yra gana sąlyginis, kadangi visi be išimties skelbimai pildomi bei pateikiami publikavimui būtent naudojantis VPM IS – centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos posisteme, užtikrinančia viešųjų pirkimų skelbimų ir ataskaitų rengimo, teikimo, kontrolės ir publikavimo veiksmus, taip pat supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių teikimo ir publikavimo veiksmus⁶⁰, tačiau aukščiau nurodytus skelbimus užpildyti ir pateikti galima tik sukūrus konkretų viešąjį pirkimą CVP IS.

Nepriklausomai nuo to, ar skelbimo pildymo inicijavimas pradedamas CVP IS ar VPM IS, visi skelbimai užpildomi kompiuterinėmis priemonėmis pagal VPM IS patalpintas formas, atitinkančias Europos Sąjungos Komisijos reglamente Nr. 842/2011 ir Viešųjų pirkimų tarnybos įsakyme Nr. 1S-184 patvirtintas skelbimų formas. Skirtingai nuo tradiciniu būdu pildomų skelbimų, VPM IS pildomus skelbimus pati sistema kontroliuoja nuo klaidingos informacijos pateikimo. Pvz.: skelbimo formos laukuose, kuriose turi būti nurodytos datos, naudotojas gali įvesti tik 10 simbolių t.y. metus, mėnesį, dieną, simbolius“ „-“, „/“ arba tiesiog tarpą tarp skaičių. Neteisingai nurodžius datos reikšmes, sistema apie tai informuoja naudotoją bei nesuteikia galimybės tokį skelbimą su klaidomis pateikti paskelbimui. Panašiai sistema veikia ir formos laukeliuose, kuriuose turi būti nurodomas elektroninis paštas, - jei nėra nurodomi simboliai „@“ ir „.“, sistema taip pat praneša apie netinkamai įvestą informaciją – tokio skelbimo pateikti publikavimui nebus galimybės. Skelbimų užpildymo klaidų padarymo galimybes mažina ir sistemoje įdiegti klasifikatoriai, iš kurių naudotojas gali pasirinkti atitinkamus duomenis, o ne įvesti pats. Perkančiosios organizacijos, ministerijai ir žinyboms pavaldžios organizacijos, tiekėjai (rangovai), viešojo pirkimo būdai, pirkimo lėšų tipai, perkančiųjų organizacijų tipai, pirkimo objekto rūšys, pirkimo objekto kodai ir kai kurie kiti formų laukai įvedami pasirinkus reikšmę iš atitinkamo klasifikatoriaus. Šiuose laukuose negalima laisvai įvesti teksto⁶¹. Užpildžius visus formų laukelius sistema suteikia galimybę patikrinti duomenų teisingumą - tikrinimo funkcija užtikrina, kad visi įvesti duomenys patikrinti ir, sėkmingo tikrinimo pabaigoje, išsaugoti duomenų bazėje. Atliekant tikrinimą, bet kokio loginių sąlygų neatitikimo atveju naudotojui rodomas atitinkamas sisteminis pranešimas apie skelbime esančias klaidas. Klaidų tikrinimas vyksta paeiliui – ištaisius vieną klaidą, rodomas pranešimas apie

⁶⁰ Techninė specifikacija // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/EMP_Technine_Specifikacija_galutine2011-12-13.pdf; prisijungimo laikas 2012-12-18.

⁶¹ Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos Bendra dalis. VPM IS. Naudotojo instrukcija. // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20bendra%20naudot_instr.DOC; prisijungimo laikas 2013-03-08.

kitą (jei dar yra klaidų)⁶². Jeigu informacija yra užpildyta tinkamai ir patikrinimas būna sėkmingas, aktyvuojasi užpildyto skelbimo patvirtinimo funkcija (pasirašymas). VPM IS užpildyti dokumentai nėra pasirašomi elektroniniu parašu, o naudotojas tiesiog turi patvirtinti, pažymėdamas atitinkamą formos laukelį, kad atspausdinto dokumento duomenys atitinka VPM IS duomenų bazėje esančius duomenimis. Atlikus šiuos veiksmus, atsiranda skelbimo siuntimo galimybė. Perkančioji organizacija atitinkamą skelbimą gali išsiųsti tik Viešųjų pirkimų tarnybai, tuo tarpu publikavimui skelbimai pateikiami Viešųjų pirkimų tarnybos darbuotojo tomis pat VPM IS priemonėmis, jam atlikus galutinį skelbimo patikrinimą.

2.3. Konkrečių pirkimo procedūrų vykdymas

Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas⁶³, sutinkamai su Direktyvomis 2004/18/EB⁶⁴ ir 2004/17/EB⁶⁵, numato šiuos viešojo pirkimo būdus:

- Atviras konkursas;
- Ribotas konkursas;
- Konkurencinis dialogas;
- Derybos (skelbiamos ir neskelbiamos);
- Projekto konkursas
- Supaprastinti pirkimai

Neretai pirkimo būdai yra painiojami su pirkimo procedūromis. Tokios viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros kaip preliminarieji sutartis, dinaminė pirkimo sistema ir elektroninis aukcionas nelaikytinos atskirais viešojo pirkimo būdais, kadangi jos tik nustato tam tikrus viešojo pirkimo sutarties sudarymo ypatumus. Tuo tarpu, pati pirkimo procedūra gali būti vykdoma tik vienu iš aukščiau nurodytų viešųjų pirkimų būdų⁶⁶.

---

⁶² Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos viešųjų pirkimų skelbimų posistemė. VPM IS. Naudotojo instrukcija. // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20VPS%20naudot_instr.doc; prisijungimo laikas 2013-03-08.

⁶³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁶⁴ Europos parlamento ir tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/18/EB "Dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo" // Official Journal. 2004, Nr. L-134.

⁶⁵ Europos parlamento ir tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/17/EB "Dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo" // Official Journal. 2004, Nr. L-134.

⁶⁶ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras //

http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

Atsižvelgiant į tai, kad dažniausiai supaprastinti pirkimai savo procedūromis labai panašūs į aukščiau išvardintus viešųjų pirkimų būdus, pvz. atviras konkursas panašus į supaprastintą atvirą konkursą, ribotas konkursas panašus į supaprastintą ribotą konkursą ir pan., nagrinėdami konkretaus viešojo pirkimo būdo ar procedūros vykdymą elektroninėmis priemonėmis centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, laikysimės nuostatos, kad konkretus pirkimo būdas apima ir supaprastintą šio būdo analogiją. Vienintelės išimtis - supaprastintas pirkimas apklausos būdu ir supaprastinta mažos vertės pirkimo procedūra – jos bus nagrinėjamos turint omenyje, kad tai yra išskirtinai tik supaprastintų viešųjų pirkimų rūšys, kurios, atsižvelgiant į tai, kad kiekviena perkančioji organizacija privalo pasitvirtinti supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės⁶⁷, gali šiek tiek skirtis priklausomai nuo konkrečios perkančiosios organizacijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių turinio.

2.3.1. Atviras konkursas

Atviras konkursas – viešojo pirkimo būdas, kai kiekvienas suinteresuotas tiekėjas gali pateikti pasiūlymą⁶⁸. Atviras konkursas laikomas įprastiniu viešųjų pirkimų būdu, kadangi tai yra pats skaidriausias ir atviriausias pirkimo būdas, nes visi norintys jame dalyvauti tiekėjai turi teisę pateikti pasiūlymus pagal iš anksto visiems žinomas ir visiems vienodas pirkimo dokumentų sąlygas⁶⁹. Kaip parodė autoriaus atliktas tyrimas – atvira viešojo pirkimo procedūra yra pati populiariausia tarp perkančiųjų organizacijų atstovų. Praktiškai visi apklausti informantai nurodė, kad dažniausiai viešuosius pirkimus, nepriklausomai nuo to, ar pirkimus vykdo elektroninėmis, ar tradicinėmis priemonėmis, atlieka būtent supaprastintų atvirų pirkimų bei apklausų būdais (žiūrėti prieduose pateiktus interviu). Atviro konkurso procedūros populiarumą patvirtina ir statistinė informacija. 2012 metų IV ketvirtyje iš 700 vykdytų tarptautinių viešojo pirkimo procedūrų net 600 pirkimų buvo atlikti atviro konkurso būdu⁷⁰.

---

⁶⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁶⁸ Ten pat.

⁶⁹ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

⁷⁰ Informacija apie 2012 m. IV ketvirtį įvykusius viešuosius pirkimus // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Informacija%20apie%202012%20m.%20IV%20ketv.%20vykdytus%20viesuosius%20pirkimus.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-22.

Viešųjų pirkimų įstatymas imperatyviai numato, kad organizuojant atvirą konkursą derybos tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjų yra draudžiamos⁷¹. Derybų negalimumas pozityviai veikia tiekėjų pasitikėjimą perkančiosioms organizacijoms, kadangi visiems vienodai nustatytos pirkimo dokumentų sąlygos lemia šalių lygiateisiškumą⁷². Be to, kaip bus paminėta analizuojant Derybų, kaip viešojo pirkimo būdo, pačių derybinių procedūrų tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjo pravedimo elektroninėmis priemonėmis sunkumus, leidžia išvelgti ir kitą pozityvų tokios procedūros draudimo atviruose konkursuose aspektą – visą atviro konkurso procedūrą galima atlikti elektroninėmis priemonėmis CVP IS be jokios Derybų, kaip viešojo pirkimo būdo, procedūrai būdingos problematikos.

Vykdam atvirą konkursą elektroninėmis priemonėmis centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS), pasirenkamas atitinkamas viešojo pirkimo šablonas „Atviras konkursas“ bei privalomai reikalaujama, kad pasiūlymas būtų pasirašytas saugiu elektroniniu parašu⁷³. Reikalavimas dėl elektroninio parašo yra privalomas vykdant pirkimus bet kuriuo iš viešojo pirkimo būdų, išskyrus vykdant mažos vertės pirkimo procedūras, kadangi tai imperatyviai numato Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas⁷⁴.

Sukūrus konkretaus viešojo pirkimo aplinką CVP IS, aktyvuojasi privalomų atlikti veiksmų sąrašas:

- Tvarkyti pirkimo dalis (jei vykdamo viešojo pirkimo objektas yra suskirstytas į atskiras dalis, sistemos naudotojas turi tai nurodyti suveddamas konkrečius pirkimo dalių pavadinimus, o jei pirkimo objektas nėra skirstomas į dalis – naudotojas gali praleisti šį žingsnį nieko nekoreguodamas);
- Paskirti komandą (Šio žingsnio vykdymas šiek tiek skiriasi vykdant atvirą konkursą ir supaprastintą atvirą pirkimą. Kadangi supaprastintus pirkimus gali vykdyti ne pirkimo komisija, o vienasmenis pirkimo organizatorius, susieti perkančiosios organizacijos CVP IS naudotojus jei jie nėra įtraukti į viešojo pirkimo komisiją, nėra būtina, tuo tarpu, vykdant tarptautinį pirkimą (atvirą konkursą) būtinai sudaroma viešojo pirkimo komisija, todėl jos narius būtina susieti su konkrečiai sukurtu viešuoju pirkimu. Prie viešojo pirkimo

---

⁷¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁷² Trepte P., *Regulating procurement. Understanding the ends and the means of public procurement regulation*. 2nd edition // Oxford: Oxford University Press, 2006, P. 273.

⁷³ Skelbiamų pirkimų vykdymas CVP IS priemonėmis // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/SkelbiamoPirkimoVykdymasCVPIS_.ppt; prisijungimo laikas 2013-03-06.

⁷⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

priskirtiems naudotojams (viešojo pirkimo komisijos nariams) galima suteikti vieną iš penkių, veiklos CVP IS ribas apibėžiančių, vaidmenų:

- Redagavimo teisę turintis naudotojas – gali keisti visą su konkrečiu viešuoju pirkimu susijusią informaciją;
  - Ribotą redagavimo teisę turintis naudotojas - turi tokias pačias veiklos ribas kaip ir „Redagavimo teisę turintis naudotojas“, tačiau negali keisti pirkimo objekto;
  - Peržiūros teisę turintis naudotojas – gali tik peržiūrėti su konkrečiu viešuoju pirkimu susijusią informaciją;
  - Ribotos peržiūros teisę turintis naudotojas – turi tokias pačias veiklos ribas kaip ir „Peržiūros teisę turinti naudotojas“, tačiau negali peržiūrėti tiekėjų pasiūlymuose esančios informacijos;
  - Vertintojas – viešuosius pirkimus prižiūrinčių ir kontroliuojančių institucijų atstovų veiklos ribas apibrėžiantis statusas.)
- Nustatyti pranešimų gavėjus (prie viešojo pirkimo priskirti naudojai pranešimus iš CVP IS gaus tik tokiu atveju, jei šiame žingsnyje bus nurodoma, kurie naudotojai turi teisę gauti pranešimus. Jei nepasirenkamas nė vienas naudotojas, pranešimus gaus tik konkretų viešąjį pirkimą sukūręs perkančiosios organizacijos administracines funkcijas CVP IS turintis naudotojas).
  - Pasirinkti BVPŽ kodus (nurodomi viešojo pirkimo objektą atitinkantys Bendrojo viešųjų pirkimo žodyno kodai, kurie išsaugoti CVP IS, automatiškai perkeliama ir į konkretaus viešojo pirkimo skelbimą VPM IS (viešųjų pirkimų monitoringo informacinę sistemą).
  - Pirkimo procedūros datos (CVP IS galima nurodyti šias su viešuoju pirkimu susijusias datas:
    - Skelbimo publikavimo data;
    - Data iki kada galima teikti klausimus;
    - Pasiūlymų pateikimo terminas;
    - Vokų su pasiūlymais atplėšimo data;
    - Pasiūlymų galiojimo terminas;
    - Planuojama sutarties sudarymo data;
    - Numatoma skelbimo apie sutarties sudarymą publikavimo data.)
  - Tiekėjams privalomi kainos pateikimo nustatymai (Galimos dvi opcijos ir su jomis susiję variantai:
    - Visa kaina (Pasirinkus šį variantą, tiekėjas privalo pateikti tik galutinę pasiūlymo kainą. Kiti susiję šios opcijos variantai: „Papildomi kainų pasiūlymai“ (pasirinkus

tiekėjas gali teikti papildomus kainų pasiūlymus, t.y. prie bendros nurodytos sumos pridėti papildomą kainą) ir „Neleisti teikti alternatyvių pasiūlymų“ (pasirinkus tiekėjams neleidžiama pateikti alternatyvių pasiūlymų). Nuoroda dėl alternatyvių pasiūlymų pateikimo, autoriaus nuomone, yra perteklinė ir galėtų aktyvuotis tik tuomet, kai renkantis viešojo pirkimo šabloną nurodoma, kad pasiūlymai bus vertinami pagal ekonominio naudingumo kriterijus, kadangi pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas pateikti alternatyvius pasiūlymus galima tik tuo atveju, kai pasiūlymams vertinti taikomas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus⁷⁵).

- Prašoma nurodyti kainų išklotinę (pasirinkus šią opciją, perkančiosios organizacijos naudotojai turi sukurti pirkimo objektų sąrašą, kurio visoms (arba pagal perkančiosios organizacijos pasirinkimą ne visoms) eilutėms tiekėjai turi pasiūlyti kainas).
- Pridėti informaciją apie pirkimo objektą (-us) (aktyvuojasi tik jei ankstesniame žingsnyje buvo pasirinkta „Prašoma nurodyti kainų išklotinę“. Kiekvienas pirkimo objektas gali būti apibūdinamas atskirai, nurodant pirkimo objekto aprašymą, komentarus, kiekį ir matavimo vienetus. Tiekėjui suvedus viso pirkimo objektų sąrašo kainas, sistema pati atlieka galutinės kainos sudedamųjų dalių sumavimą, tokiu būdu sumažinama matematinių kainos apskaičiavimo klaidų padarymo rizika).
- Nustatyti klausimus, į kuriuos privalės atsakyti tiekėjai (aptarta šio darbo skyriuje „Elektroninių viešųjų pirkimų subjektai“).
- Parengti pirkimo dokumentus (priminimas sistemos naudotojui, kadangi patys pirkimo dokumentai nebūtinai rengiami elektroninėmis priemonėmis ir ne pačioje CVP IS).
- Prisegti pirkimo dokumentus (įkeliami bet kokio nediskriminacinio formato (.doc, .pdf, .jpg ir pan.) dokumentai iš vartotojo kompiuterio. Įkėlus dokumentą, aktyvuojasi nuoroda „Rodyti viešai“: kiekvienas į CVP IS įkeltas dokumentas turi būti rodomas viešai, kadangi prie konkretaus viešojo pirkimo neprisijungęs tiekėjas negali matyti prisegtų ir viešai nerodomų dokumentų bei įsivertinti ar atitinkamas viešasis pirkimas jį domina).
- Parengti ZIP archyvą (visi ankstesniame žingsnyje įkelti dokumentai gali būti suarchyvuojami .zip formatu. Naudinga tiekėjui, jei pirkimo dokumentai yra itin didelės apimties).

---

⁷⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

- Vidiniai dokumentai (įkeliami dokumentai vidiniam perkančiosios organizacijos vartotojų naudojimui. Netgi ir prie viešojo pirkimo prisijungusiems tiekėjams jie nėra matomi).
- Kvietimas (laisva forma įvedamas tekstas, kuris bus matomas visiems prie pirkimo bandantiems prisijungti tiekėjams. Dažniausiai naudojama trumpam pirkimo objekto specifikos apibūdinimui).
- Nustatyti vertinimo kriterijų svorius (Kiekvienai į pirkimą įtraukiamai skilčiai, kurioje tiekėjas turi pateikti savo atsakymą, gali būti priskiriamas tam tikras svoris⁷⁶. Autoriaus nuomone, ši skiltis, taip pat yra perteklinė, kadangi galimi tik du pasiūlymo vertinimo kriterijai, numatyti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo, - mažiausia kaina arba ekonominis naudingumas⁷⁷, todėl bet kokie kiti vertinimo svoriai ir jų nustatymas yra beprasmingi).
- Susipažinimo su pasiūlymais nustatymai (nurodoma, kurie iš žingsnyje „Paskirti komandą“ prie pirkimo prijungti perkančiosios organizacijos naudotojai gali dalyvauti susipažinimo su pasiūlymais procedūroje („elektroninių vokų atplėšimo“ procedūra), taip pat nurodoma, kiek vartotojų susipažinimo su pasiūlymais procedūroje privalės CVP IS suvesti savo identifikacinius duomenis. Pagal bendrąją viešųjų pirkimų vykdymo tvarką, tą turi padaryti ne mažiau kaip pusė pirkimo komisijos narių, bet ne mažiau kaip du nariai, kadangi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas numato, kad viešojo pirkimo komisiją turi sudaryti ne mažiau kaip trys fiziniai asmenys⁷⁸, o pagal Viešojo pirkimo komisijos sudarymo ir jos veikos organizavimo rekomendacijas⁷⁹, pirkimo komisijos posėdžiai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė visų komisijos narių (projekto konkurso, supaprastinto projekto konkurso metu – ne mažiau kaip du trečdaliai komisijos narių). Vykdamas supaprastintą pirkimą šis žingsnis nenaudojamas, jei pirkimą atlieka ne pirkimo komisija, o pirkimo organizatorius) Autoriaus nuomone, viešuosius pirkimus vykdamas elektroninėmis priemonėmis labai supaprastėjo viešojo pirkimo komisijos darbas, kadangi nemažai procedūrinių veiksmų komisija gali atlikti fiziškai nesusirinkusi į vieną vietą, t.y. veikla gali būti vykdoma komisijos nariams esant atskirai, jei nariai turi interneto prieigą ir prisijungia prie CVP IS.

⁷⁶ Perkančiosios organizacijos naudotojo vadovas //

<https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/help/lt/EUS%20Tender%20Mgmt%20Buyer%20User%20Guide.pdf>, prisijungimo laikas 2013-03-08.

⁷⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁷⁸ Ten pat.

⁷⁹ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1S-44 "Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 1S-73 "Dėl viešojo pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo rekomendacijų patvirtinimo" pakeitimo" // Valstybės žinios. 2011, Nr. 42-2030.

- Publikuoti pirkimo skelbimą (aptarta šio darbo skyriuje „Informacijos, susijusios su viešuoju pirkimu, paskelbimas“);
- Pirkimo procedūrų ataskaitos (aptarta šio darbo skyriuje „Ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimas“);
- Tiekėjai (CVP IS užsiregistravusių tiekėjų paieška. Paieška gali būti vykdoma pagal tiekėjo pavadinimą, geografinę teritoriją, konkretų viešąjį pirkimą, BVPŽ kodą, raktinius žodžius, perkančiosios organizacijos patvirtintus tiekėjus).
- Išankstinė tiekėjų registracija (Išsiunčiamas kvietimas tiekėjams registruotis CVP IS);
- Siųsti kvietimus (Išsiunčiami kvietimai žingsnyje „Tiekėjai“ pasirinktiems tiekėjams registruoti prie konkretaus viešojo pirkimo).

Tolimesni žingsniai naudojami po susipažinimo su pateiktas pasiūlymais procedūros (po „elektroninių vokų atplėšimo“ procedūros):

- Rodyti tiekėjo kvalifikaciją (rodoma tiekėjo atsakymų į nustatytus kvalifikacinius reikalavimus išsklotinė);
- Vertinti tiekėjų pasiūlymus (rodoma visų pateiktų pasiūlymų palyginamoji išsklotinė);
- Procedūros vykdymo išsklotinė (įkeliami ataskaitų rengimui ne CVP IS parengti aktualūs dokumentai);
- Pirkimo sutarties sudarymas (susideda iš dviejų dalių „Ketinimas sudaryti pirkimo sutartį“ - laimėjusio pasiūlymo ir pasiūlymo eilės nustatymas, ir „Sudaryti sutartį“ - sudaroma sutartis su viešąjį pirkimą laimėjusiu tiekėju).
- Perkelti pirkimą prie užbaigtų pirkimų (užbaigtas viešasis pirkimas perkeliamas į CVP IS archyvą ir daugiau jokių veiksmų šiame pirkime atlikti negalima).

Atviro konkurso vykdymo elektroninėmis priemonėmis CVP IS specifika, kai pasiūlymai vertinami pagal ekonominio naudingumo kriterijų:

- Žingsnio „Nustatyti klausimus, į kuriuos privalės atsakyti tiekėjai“ specifika: Klausimai gali būti kuriami atskirai kiekvienam „elektroniniam vokui“ – dalis klausimų gali būti sukuriami tik techninių pirkimo objekto duomenų daliai („elektroniniam vokui“, kuriame nurodyti pasiūlymo techniniai duomenys), o kita dalis klausimų – kainos pasiūlymo daliai („Elektroniniam vokui“ su pasiūlymo kainomis).
- Žingsnio „Susipažinimo su pasiūlymais nustatymai“ specifika: Susipažinimo su pasiūlymais procedūrai nurodomos dvi komisijos: „Pirmajam vokui“ ne mažiau kaip pusė komisijos narių bet ne mažiau kaip du, ir tokia pati sistema „antrajam vokui“. Šis žingsnis nebūtinai, jei supaprastintą pirkimą atlieka pirkimo organizatorius, o ne pirkimo komisija.

Be aukščiau įvardintų perkančiosios organizacijos naudotojų parengiamųjų ir administracinių veiksmų, atliekant atvirą skelbiamą pirkimą svarbu apžvelgti pasiūlymų parengimo stadiją (tiekėjų veikla), susirašinėjimo tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjų specifika ir susipažinimo su pasiūlymais procedūrą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad visų šių veiklų specifika yra labai panaši, nepriklausomai nuo to, koks viešojo pirkimo būdas yra pasirinktas, todėl apžvelgiant kitus pirkimo būdus ir procedūras – šios veiklos nebus nagrinėjamos:

- Elektroninių pasiūlymų parengimas ir pateikimas (tiekėjai pildo etapais, analogiškai kaip ir perkančiosios organizacijos):

- Kvalifikaciniai klausimai (Prie kiekvieno kvalifikacinio klausimo pasirenkamas atsakymas bei jei perkančioji organizacija to pageidavo, prisegamas atsakymą patvirtinantis dokumentas);
- Pirkimo objektų sąrašas (Nurodomi sąraše pateiktų pirkimo objektų įkainai. CVP IS automatiškai suskaičiuoja kiekvienos pirkimo objekto pozicijos sumą⁸⁰).
- Pasiūlymo kainos (LTL) (CVP IS primena tiekėjui kokia apskaičiuoja kaina⁸¹, taip pat, jei perkančioji organizacija yra pasirinkusi, kad tiekėjas nurodytų galutinę kainą, o ne kainų išsklotinę, tada vietoje žingsnio „Pirkimo objektų sąrašas“ šiame žingsnyje nurodoma bendra pirkimo objekto kaina).
- Prisegti dokumentai (prisegami dokumentai, kurie nėra įkeliami prie kvalifikacinių reikalavimų: tiekėjo sąžiningumo deklaracija, įgaliojimas ir pan.)

Atlikus visus žingsnius spaudžiama nuoroda „Pateikti pasiūlymą“ - pasiūlymas pateikiamas perkančiajai organizacijai, prieš tai jį pasirašius elektroniniu parašu.

- Susirašinėjimas tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjų:

Susirašinėjimas tarp tiekėjų ir perkančiosios organizacijos vykdomas beveik analogiškai kaip ir elektroniniu paštu:

- Pasirenkama, kam siunčiamas pranešimas (perkančioji organizacija gali pasirinkti nurodą „Platinti“, tokiu būdu pranešimas bus išsiųstas visiems prie konkretaus viešojo pirkimo prisijungusiems tiekėjams);
- Įrašoma pranešimo tema;
- Parašomas pranešimo tekstas;
- Prisegami dokumentai;

---

⁸⁰ Mokomoji medžiaga tiekėjams //

<http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/KaipParengtiIrPateiktiPasiulymaCVPIS.ppt>; prisijungimo laikas 2013-03-06.

⁸¹ Ten pat.

- Pranešimas siunčiamas adresatams.

Tyrimo metu informantai pabrėžė, kad susirašinėjimas viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis turi aiškų pranašumą prieš susirašinėjamą pirkimus vykdant ne elektroninėmis priemonėmis: „vykdant elektroninius pirkimus gali matyti, kada tiekėjai perskaito jiems siunčiamus pranešimus, labai patogiu sprendžiant ginčus. Neelektroninėmis priemonėmis vykdant pirkimus neretai gaunamos pretenzijos, kad tiekėjas negavo pranešimo ir dėl to nesiėmė reikalingų veiksmų,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Pastebėtina, kad susirašinėjimo procedūra vykdoma kur kas sparčiau, lyginant su neelektroniniu būdu vykdomais viešaisiais pirkimais: „susirašinėjimas spartesnis. Išrinkus nugalėtoją, galima jį čia pat informuoti apie ketinimą sudaryti sutartį ir išsikviesti jos sudarymui“ (žiūrėti priedą Nr. 6).

- Susipažinimo su pasiūlymais procedūra:

Kaip jau ir buvo minėta, susipažinimo su pasiūlymais procedūra vykdoma tik tuomet, jei atvirą skelbiamą pirkimą atlieka pirkimo komisija. Jei supaprastintą pirkimą atlieka pirkimo organizatorius, po pasiūlymų pateikimo termino suėjimo visi pasiūlymai tampa prieinami pirkimo organizatoriui be papildomų veiksmų. Jei visgi yra sukuriama pasiūlymo dėžutė („Elektroninių vokų“ atplėšimo procedūra), jų atvėrimo specifiškai šiek tiek skiriasi, priklausomai nuo pasiūlymų vertinimo kriterijų - mažiausios kainos ar ekonominio naudingumo.

„Elektroninių vokų atplėšimo“ procedūra, kai pasiūlymai vertinami pagal mažiausios kainos kriterijų: Suėjus pasiūlymų pateikimo terminui, CVP IS aktyvuojasi nuoroda „Vokų atplėšimo procedūra“ „Elektroninių vokų atplėšimo“ procedūrą galima atlikti ir iš vieno kompiuterio, t.y. vienas iš komisijos narių prisijungia prie CVP IS, o nustatytas komisijos narių skaičius suveda prisijungimo duomenis⁸².

Kai pasiūlymai vertinami pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų, pasiūlymų dėžutės („Elektroniniai vokai“) turi būti atidarytos atskirai. Iš pradžių atidaroma tik ta dėžutė („Vokas“), kurioje yra pateikti techniniai pasiūlymo duomenys ir kita informacija bei dokumentai, vėliau – dėžutė („Vokas“), kurioje nurodytos kainos⁸³. Antroji dėžutė („Vokas“) gali būti atidaroma („atplėšiamas vokas“) tik tada, kai perkančioji organizacija patikrina, ar pateiktų pasiūlymų techniniai duomenys ir tiekėjų kvalifikacija atitinka pirkimo dokumentuose keliamus reikalavimus⁸⁴. Tyrimo metu sąlyginai aukštesnės praktinės patirties informantas pasidžiaugė, kad vykdant elektroninį viešąjį pirkimą su ekonominio naudingumo kriterijais, nereikia rūpintis dėl

⁸² Vokų atplėšimo procedūra CVP IS priemonėmis // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/mokymai/2011-09-14%20Voku%20plesimo%20procedura.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-06.

⁸³ Ten pat.

⁸⁴ ⁸⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

voko, kuriame nurodytos kainos, saugojimo, kol tikrinama pasiūlymo dalis su techninėmis charakteristikomis. Tai pozityviai veikia tiekėjų pasitikėjimą perkančiosios organizacijos sąžiningumu: „Ir tiekėjai yra ramūs, kad kainų niekas nesužinos iki antrojo voko atplėšimo“ (žiūrėti priedą Nr. 2). Kita vertus, sąlyginai mažesnės praktinės patirties informantas nurodė, kad elektroninėmis priemonėmis neorganizuotų viešojo pirkimo su ekonominio naudingumo kriterijais, kadangi procedūra būtų per daug sudėtinga: „pasiklyščiau ir ką nors ne taip pridirbčiau,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Taip pat kaip problema nurodoma ir tai, kad nėra kompetentingų pirkimo iniciatorių, galinčių nurodyti daugiau vertinimo kriterijų, išskyrus kainą: „sudėtingas kriterijų nustatymas ir aprašymas“ (žiūrėti priedą Nr. 5).

2.3.2. Ribotas konkursas

Ribotas konkursas – pirkimo būdas, kai paraiškas dalyvauti konkurse gali pateikti visi norintys konkurse dalyvauti tiekėjai, o pasiūlymus konkursui – tik perkančiosios organizacijos pakviesti tiekėjai⁸⁵. Kitaip nei atviro konkurso procedūroje, ribotas konkursas susideda iš dviejų vykdymo etapų⁸⁶:

- 1) labiausiai kvalifikuotų tiekėjų atranka – perkančioji organizacija paskelbia apie pirkimą, gauna tiekėjų paraiškas, remdamasi pirkimo dokumentuose paskelbtais kvalifikaciniais kriterijais, atlieka kandidatų kvalifikacinę atranką bei kviečia atrinktus kandidatus pateikti pasiūlymus;
- 2) atrinktų tiekėjų pateiktų pasiūlymų vertinimas – perkančioji organizacija, gavusi kvalifikacinės atrankos metu atrinktų kandidatų pasiūlymus, vadovaudamasi pirkimo dokumentuose nustatyta tvarka ir reikalavimais, nagrinėja, vertina ir palygina šiuos pasiūlymus tarpusavyje bei išrenka pirkimo laimėtoją.

Tyrimo metų santykinai aukštesnės praktinės patirties informantas nurodė, kad ribotas konkursas yra nepatrauklus būtent dėl per ilgai trunkančių procedūrų ir stipriai ribojamos konkurencijos: „pernelyg ilgos procedūros ir labai susiaurinama konkurencija,“ (žiūrėti priedą Nr. 7). Autorius yra šiek tiek kitokios nuomonės dėl pernelyg ilgų riboto konkurso procedūrų. Jei šis viešojo pirkimo būdas yra pasirenkamas tada, kai rinkoje veikia labai daug pirkimo objektų galinčių

⁸⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁸⁶ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

suteikti tiekėjų, o pasiūlymų vertinimas yra komplikuoatas, terminai nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties sudarymo gali būti ir trumpesni, nei vykdant atviro konkurso procedūras, kadangi po galutinio pasiūlymų pateikimo termino reikia įvertinti tik keletą tiekėjų pasiūlymus⁸⁷, o ne visų suinteresuotų dalyvių, kurių gali būti ir labai daug.

Atliekant ribotą konkursą elektroninėmis priemonėmis centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS), pasirenkamas atitinkamas viešojo pirkimo šablonas „Ribotas (taip pat supaprastintas ribotas) konkursas“. Čia kiek kitaip nei atviro konkurso procedūrų metu, nustatomas reikalavimas pasirašyti pasiūlymus saugiu elektroniniu parašu dvejuose žingsniuose – paraiškų pateikimui bei pasiūlymų pateikimui.

Jei atviro konkurso procedūros žingsnius teoriškai galima skirstyti į žingsnius iki susipažinimo su pasiūlymais ir žingsnius po susipažinimo su pasiūlymais, tai roboto konkurso procedūroje, žingsniai skirstytini į žingsnius iki susipažinimo su paraiškomis, žingsnius iki susipažinimo su pasiūlymais ir žingsnius po susipažinimo su pasiūlymais. Žingsniai iki susipažinimo su paraiškomis praktiškai identiški atviro konkurso žingsniams iki susipažinimo su pasiūlymais. Vienintelis skirtumas – žingsnis „Pirkimo procedūrų datos“, kuris numato šiek tiek daugiau tarpinių datų:

Paraiškų pateikimui numatomos:

- Skelbimo publikavimo data;
- Data iki kada galima teikti klausimus;
- Pasiūlymų pateikimo terminas.

Pasiūlymų pateikimui numatomos:

- Pasiūlymų pateikimo terminas;
- Pasiūlymų galiojimo terminas;
- Planuojama sutarties sudarymo data;
- Numatoma skelbimo apie sutarties sudarymą publikavimo data.

Žingsniai iki susipažinimo su pasiūlymais labai panašūs kaip ir atviro konkurso analogiški žingsniai. Toliau paminėti tik esmingai besiskiriantys žingsniai:

- Paskirti vertintojus – praktiškai labai retai naudojama funkcija, leidžianti komisijos nariams paskirstyti paraiškų vertinimo funkcijas. Autoriaus nuomone, ši funkcija yra perteklinė,

---

⁸⁷ Heijboer G., Telgen J. Choosing the open or the restricted procedure: a big deal or a big deal? // <http://www.utwente.nl/mb/iebis/staff/ex-colleagues/heijboer/deal.doc>; prisijungimo laikas 2013-03-21.

kadangi viešojo pirkimo komisijos sprendimai yra kolegialūs ir įforminami protokolu⁸⁸, todėl atskirai pavesti vienam kuriam nors pirkimo komisijos nariui vertinti paraiškas neturi teisės nei perkančioji organizacija, nei pirkimo komisijos pirmininkas, tuo tarpu, jei vykdomas supaprastintas ribotas konkursas, kurį atlieka ne pirkimo komisija, o pirkimo organizatorius, niekam kitam pavesti paraiškų nagrinėjimo pirkimo organizatorius neturi teisės, kadangi pažeistų savo veiklos konfidencialumo pasižadėjimą.

- Įvertinti – paraiškų galutinis įvertinimas. Vėlgį labai retai praktiškai naudojamas įrankis. Autoriaus nuomonė dėl šios funkcijos yra tokia pat, kaip ir dėl funkcijos „paskirti vertintojus“, išskyrus supaprastintų ribotų konkursų, kuriuose pats pirkimo organizatorius (jei nesudaroma pirkimo komisija) gali vertinti paraiškas vienasmeniškai, atvejais.
- Įtraukti tiekėjus į galutinį sąrašą - atrinkti tiekėjai įtraukiami į pasiūlymus galinčių teikti tiekėjų sąrašą.

Tolimesni žingsniai niekuo nesiskiria nuo atviro konkurso procedūros, tik vietoje funkcijos „Publikuoti pirkimo skelbimą“, šiame etape atsiranda žingsnis „Siųsti kvietimus“ – visiems pasirinktiems tiekėjams išsiunčiami kvietimai pateikti pasiūlymus.

Visos kitos procedūros ir žingsniai – susirašinėjimas tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų, susipažinimas su paraiškomis ir pasiūlymais ir t. t. nieko nesiskiria nuo atviro konkurso procedūros, todėl pakartotinai jų apžvelgti nėra būtinybės.

2.3.3. Konkurencinis dialogas

Konkurencinis dialogas – pirkimo būdas, kai kiekvienas tiekėjas gali pateikti paraišką dalyvauti pirkimo procedūrose ir perkančioji organizacija veda dialogą su atrinktais kandidatais, norėdama atrinkti vieną ar keletą tinkamų, jos reikalavimus atitinkančių alternatyvių sprendinių, kurių pagrindu pasirinktus kandidatus kviečia pateikti pasiūlymus⁸⁹. Konkurencinio dialogo pasirinkimo tikslas – lanksti procedūra, kurią pasitelkusi perkančioji organizacija siekia išsirinkti ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, apsvarstydama visus pirkimo sutarties aspektus su kiekvienu kandidatu⁹⁰. Tyrimo metu paaiškėjo, kad sąlyginai mažesnės praktinės patirties informantai netgi nežino apie tokį viešojo pirkimo būdą: „Atvirai pasakius net nežinau, kas čia per pirkimo būdas,“

⁸⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1S-44 "Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 1S-73 "Dėl viešojo pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo rekomendacijų patvirtinimo" pakeitimo" // Valstybės žinios. 2011, Nr. 42-2030.

⁸⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

⁹⁰ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1S-140 "Dėl Konkurencinio dialogo taikymo rekomendacijų patvirtinimo" // Valstybės žinios. 2010, Nr. 120-6168.

(žiūrėti priedą Nr. 3). Be to, šiuo būdu neorganizuojami viešieji pirkimai, kadangi jų įstatyminis reglamentavimas yra nepakankamai aiškus: „pirkimui konkurencinio dialogo būdu organizuoti trūksta informacijos <...>, pagal aprašymą, atrodo sudėtingos procedūros,“ (žiūrėti priedą nr. 4), „pats procesas nėra itin aiškiai reglamentuotas ir aprašytas,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Europos Komisija yra išaiškinusi, kad vertinant konkurencinio dialogo būdo pasirinkimo pagrįstumą, būtina atsižvelgti į perkančiosios organizacijos turimus pajėgumus, t.y. jei perkančioji organizacija turi galimybę apibrėžti reikalingus techninius išteklius arba nustatyti teisinę ir finansinę pirkimo objekto sandarą, konkurencinio dialogo būdo taikymas yra negalimas⁹¹.

Vykdamas konkurencinį dialogą elektroninėmis priemonėmis, iškyla problema dėl visų procedūros etapų įgyvendinimo pasitelkus Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą. Kaip ir vykdamas derybų procedūras, dalis konkurencinio dialogo etapų išeina iš sąvokos „vykdymas elektroninėmis priemonėmis“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas numato, kad perkančioji organizacija, vadovaudamasi nustatytais kvalifikacinės atrankos kriterijais, atranka kandidatus ir kviečia juos pradėti konkurencinį dialogą, kad būtų galima išsiaiškinti ir nustatyti priemones, geriausiai atitinkančias perkančiosios organizacijos poreikius. Dialogo eiga turi būti protokoluojuama. Dialogo protokolą pasirašo pirkimo komisijos pirmininkas ir dalyvio, su kuriuo konsultuotasi, įgaliotas atstovas⁹². Imperatyvi įstatymo nuostata sukuria tokią situaciją, kad potencialaus tiekėjo ir perkančiosios organizacijos atstovai turi susitikti pačio dialogo vedimui bei protokolavimui. CVP IS priemonėmis to padaryti nėra galimybės. Visos kitos CVP IS procedūros vykdamas konkurencinį dialogą yra identiškos ribotam konkursui. Esminiu (ir bene vieninteliu) skirtumu galima laikyti tai, kad jau pirmajame konkurencinio dialogo vykdymo etape (paraiškų pateikime) tiekėjų atrinkimas tolimesnėms procedūroms gali būti vykdomas „dviejų vokų“ principu (vadovaujantis ekonominio naudingumo kriterijais). Tuo tarpu riboto konkurso atveju, tokia procedūra gali būti vykdoma tik antrajame etape (pasiūlymų vertinimo) etape.

---

⁹¹ Europos Komisijos aiškinamasis dokumentas dėl konkurencinio dialogo // http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/explan-notes/classic-dir-dialogue_en.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-08.

⁹² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

2.3.4. Derybos (skelbiamos ir neskelbiamos)

Derybos – pirkimo būdas, kai perkančioji organizacija konsultuojasi su pasirinktais tiekėjais ir su vienu ar keliais iš jų derasi dėl pirkimo sutarties sąlygų.⁹³ Nors Derybų pirkimo būdas skirstytinas į skelbiamas derybas ir neskelbiamas derybas, praktiškai skelbiamų derybų procedūra dar galima suskirti į vieno, dviejų, trijų ar netgi penkių žingsnių procedūrą:

2 lentelė. Derybų procedūros vykdymo etapai

Neskelbiamos derybos	Skelbiamos derybos (1 žingsnio)	Skelbiamos derybos (2 žingsnių)	Skelbiamos derybos (3 žingsnių)	Skelbiamos derybos (5 žingsnių)
Kvietimas pateikti pasiūlymą	Skelbimas	Skelbimas	Skelbimas	Skelbimas
Pasiūlymas	Pasiūlymas	Pirminis pasiūlymas	Paraiška	Paraiška
Derybų procedūra	Derybų procedūra	Derybų procedūra	Kvietimas pateikti pasiūlymą atrinktiems tiekėjams	Kvietimas pateikti pasiūlymą atrinktiems tiekėjams
Laimėtojo nustatymas	Laimėtojo nustatymas	Galutinis pasiūlymas	Pirminis pasiūlymas	Pirminis pasiūlymas
		Laimėtojo nustatymas	Derybų procedūra	Derybų procedūra
			Galutinis pasiūlymas	„Dviejų vokų“ pasiūlymas
			Laimėtojo nustatymas	Voko su pasiūlymo techniniais duomenimis atplėšimas
				Voko su kainomis atplėšimas
				Laimėtojo nustatymas

Tyrimo metu informantai dažniausiai nurodė, kad skelbiamų derybų nepageidauja vykdyti, tačiau tai nėra susiję su šios procedūros vykdymo elektroninėmis priemonėmis prolematika. Tiek sąlyginai didesnės praktinės patirties, tiek ir mažesnės patirties informantai nurodė, kad vykdant skelbiamas derybas yra sudėtinga užtikrinti procedūrų skaidrumą, dėl to perkančiosios organizacijos privengia šio pirkimo būdo: „skelbiamos derybos yra labai rizikingas pirkimas dėl tiekėjų

⁹³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

piktnaudžiavimo pretenzijų rašymo teise, t.y. skaidrumas vykdant derybas nėra pats didžiausias,“ (žiūrėti priedą Nr. 2), be to, „neatsigina tiekėjų pretenzijų tokių pirkimų organizatoriai,“ (žiūrėti priedą Nr. 3), „skelbiamos derybos yra tiesiog tinkama procedūra atsikratyti nepageidaujamų tiekėjų,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Kaip ir konkurencinio dialogo procedūros vykdymo atveju, Derybų vykdymas elektroninėmis priemonėmis turi tokią pat problemą – visų etapų įvykdyti tik elektroninėmis priemonėmis nėra galimybės. Pačių derybų įvykdymui bei protokolavimui tiekėjo ir perkančiosios organizacijos atstovai turi susitikti bei susitikimo faktą patvirtinti, pasirašydami derybų protokolą. Tą pabrėžė ir didžioji dalis tyrimo informantų: „juokinga, kai vykdoma elektroninį pirkimą, o derybas reikia vis tiek protokoluoti,“ (žiūrėti priedą Nr. 2), „Derybose vis tiek reikia susitikti su tiekėjais, tai kokios čia elektroninės priemonės?“ (žiūrėti priedą Nr. 3).

Lygiai taip pat, kaip ir konkurencinio dialogo atveju, viešojo pirkimo Derybų būdu vykdymas CVP IS neturi jokios specifikos, tai tarsi atviro konkurso ir riboto konkurso samplaika, priklausomai nuo to, kelių žingsnių Derybų procedūra vykdoma. Jei vykdomos neskelbiamos derybos ir 1 žingsnio skelbiamos derybos, CVP IS veiksmų seka praktiškai analogiška atviro konkurso sekai (vienintelė išimtis - neskelbiamoms deryboms nereikia publikuoti skelbimo apie pirkimą), jei vykdomos daugiau kaip 1 žingsnio skelbiamos derybos – veiksmų seka CVP IS analogiška riboto konkurso veiksmų sekai.

2.3.5. Projekto konkursas

Projekto konkursas – pirkimo procedūra, kai perkančiajai organizacijai suteikiama galimybė įsigyti konkursui pateiktą ir vertinimo komisijos (žiuri) išrinktą planą ar projektą (paprastai teritorijų planavimo, architektūros, inžinerijos ar duomenų apdorojimo). Konkurso dalyviams gali būti skiriami prizai ar piniginės išmokos⁹⁴. Neretai perkančiosios organizacijos, užuot organizavusios projekto konkursą, pirkimo objektą įsigyja kitais viešojo pirkimo būdais. Tai patvirtino ir tyrimo informantas Nr. 3: „esame pirkę techninio projekto parengimo paslaugas, bet supaprastinto atviro konkurso būdu“ (žiūrėti priedą Nr. 4) ir informantas Nr. 6: „vietoj projekto konkursų dažniausiai yra daromos skelbiamos arba neskelbiamos derybos“.

Projekto konkursas – bene neparankiausias viešojo pirkimo būdas vykdymui elektroninėmis priemonėmis. Nors galimi du projekto konkurso organizavimo būdai – atviras

---

⁹⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

projekto konkursas ir ribotas projekto konkursas⁹⁵ – CVP IS atskiro viešojo pirkimo šablono ribotam projekto konkursui išviso netgi nėra. Projekto konkursų vykdymo elektroninėmis priemonėmis neparankumą patvirtina ir tai, kad iš daugiau kaip 20-ies nuo 2009 m. organizuotų projekto konkursų, nei vienas jų nebuvo vykdomas elektroninėmis priemonėmis⁹⁶. Projekto konkursų vykdymo masiškumui tiesioginės įtakos turi ir šio pirkimo būdo mažas žinomumas. Tyrimo metu vienas iš informantų nustebo, išgirdęs apie tokį pirkimo būdą. Į klausimą, ar yra tekę organizuoti projekto konkursą, informantas atsakė, kad nelabai supranta klausimą, o paaiškinus detaliau apie projekto konkursus, nurodė, kad pirmą sykį girdi tokį pirkimo būdą (žiūrėti priedą Nr. 5).

Dižiąja dalimi projektų konkurso organizavimo elektroninėmis priemonėmis problema yra susijusi su pačiu tokio viešojo pirkimo objektu bei tiekėjų anonimiškumo išsaugojimu. Pirmuoju atveju sunkumas slypi tame, kad projekto konkurso objektas yra planas arba projektas, kurio pirminė išraiška (kaip pasiūlymo dalis) dažniausiai būna materialaus pobūdžio – maketas, eskizas, pavyzdys ar pan., kurio elektroninėmis priemonėmis pateikti nėra galimybės. Tyrimo metų tą patvirtino ir apklausti informantai: į klausimą, ar vykdė projekto konkursą elektroninėmis, informantas Nr. 1 atsakė, kad nevykdė, kadangi tą padaryti labai sudėtinga – pasiūlymo dalimi turi būti fizinis daiktas, kurį elektroninėmis priemonėmis pateikti labai sunku (žiūrėti priedą Nr. 2). Antruoju atveju pati projekto konkurso procedūra yra susijusi su tiekėjo anonimiškumu – siūlomo projekto autorystę vertinimo komisija turėtų sužinoti tik po siūlomo projekto įvertinimo. Nors projekto konkurso taisyklių 42¹ str.⁹⁷ ir teigia, kad „reikalavimas pateikti projektą užklijuotoje pakuotėje su ant pakuotės užrašytu projekto devizu, o projekto devizo šifrą atskirame, užklijuotame voke netaikomas, jei perkančioji organizacija priima elektroninėmis priemonėmis pateiktus projektus“, kita vertus, to pačio straipsnio 2 dalis teigia, kad „...būtina užtikrinti, kad projektai būtų pateikiami nepažeidžiant anonimiškumo...“. Viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS yra paremtas perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų identifikavimu, t. y. kiekvienas tiekėjas ir perkančioji organizacija CVP IS turi savo profilį, pagal kurį jį galima identifikuoti, taigi projekto konkurso atveju, tiekėjų anonimiškumas yra pakankamai probematiškas. Perkančiosios organizacijos tiekėjo anonimiškumo klausimą bando spręsti skaidydamos pirkimo procedūrą į tam tikrus etapus: iki pasiūlymo pateikimo procedūros vykdomos elektroninėmis priemonėmis, vokai su pasiūlymais pateikiami ne elektroninėmis priemonėmis, užtikrinant jų anonimiškumą, po pasiūlymo įvertinimo – procedūros tęsiamos

⁹⁵ Aplinkos ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 97 "Dėl projekto konkurso organizavimo taisyklių patvirtinimo" // Valstybės žinios. 2003, Nr. 22-941.

⁹⁶ <https://pirkimai.eviesiejiipirkimai.lt/app/notice/notices.asp?B=PPO>; prisijungimo laikas 2013-03-07.

⁹⁷ Aplinkos ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 97 "Dėl projekto konkurso organizavimo taisyklių patvirtinimo" // Valstybės žinios. 2003, Nr. 22-941.

elektroninėmis priemonėmis. Tokiu būdu eliminuojamos abi aukščiau nurodytos projekto konkurso vykdymo elektroninėmis priemonėmis problemos.

Tyrimo metų didesnės praktinės patirties informantas Nr. 6 nurodė dar vieną teorinį būdą išvengti tiekėjų anonimiškumo problematikos organizuojant projekto konkursą elektroninėmis priemonėmis: „sudaroma vokų atplėšimo komisija ir pasiūlymų vertinimo (žiuri) komisija. Abi komisijos tarpusavyje nebendruoja,“ (žiūrėti priedą Nr. 7). Pats informantas pabrėžė, kad šis būdas yra tik teorinis, kadangi „atsakomybė už žiuri paskirtus balus tenka ne pačiai žiuri, o vokų atplėšimo komisijai. <...> niekas nesutiks atsakyti už kitų sprendimus, todėl šis modelis yra tik teorinis,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Kalbant apie pačią projekto konkurso vykdymo elektroninėmis priemonėmis CVP IS specifiką – nieko išskirtinio nėra, visi parengiamieji žingsniai yra identiški atviro konkurso žingsniams, todėl pakartotinai juos aptarti nėra būtinybės.

2.3.6. Supaprastinti pirkimai

Kaip jau ir yra minėta, kalbant apie supaprastintus pirkimus, svarbu išskirti apklausos viešojo pirkimo būdą bei supaprastintą mažos vertės pirkimo procedūrą. Šios viešojo pirkimo procedūras apžvelgiamos, turint omenyje, kad supaprastinti viešieji pirkimai vykdomi pagal perkančiųjų organizacijų pasitvirtintas taisykles, todėl tam tikros supaprastintų pirkimų procedūros gali skirtis, priklausomai nuo konkrečios perkančiosios organizacijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių turinio.

Apklausa – supaprastintas pirkimo būdas, kai perkančioji organizacija raštu arba žodžiu kviečia tiekėjus pateikti pasiūlymus ir perka prekes, paslaugas ar darbus iš mažiausią kainą pasiūliusio ar ekonomiškiausią pasiūlymą pateikusio dalyvio⁹⁸.

Supaprastinto pirkimo apklausos būdu vykdymas elektroninėmis priemonėmis CVP IS praktiškai niekuo nesiskiria nuo atviro konkurso vykdymo. Galbūt dėl to apklausa, kaip ir atviras konkursas, yra populiariausios pirkimo procedūros tarp perkančiųjų organizacijų atstovų. Praktiškai visi autoriaus apklausti informantai nurodė, kad dažniausiai viešuosius pirkimus, nepriklausomai nuo to ar pirkimus vykdo elektroninėmis, ar tradicinėmis priemonėmis, atlieka būtent supaprastintų atvirų pirkimų bei apklausų būdais (žiūrėti prieduose pateiktus interviu). Esminis skirtumas tarp

---

⁹⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 1S-199 "Dėl viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vyriausybės direktoriaus 2008 m. rugsėjo 12 d. įsakymo Nr. 1S-91 „Dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1, 2 ar 3 punktuose nurodytų perkančiųjų organizacijų supaprastintų viešųjų pirkimų pavyzdinių taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo" // Valstybės žinios. 2012, Nr. 7-245.

apklausos ir atviro konkurso – apklausos būdu vykdomo viešojo pirkimo nereikia skelbti viešai. Perkančiosios organizacijos pirkimų organizatorius (jei supaprastintų viešųjų pirkimų vykdymui nėra sudaroma pirkimo komisija) išsirenka tiekėjus (jei pagal perkančiosios organizacijos pasitvirtintas taisykles apklausos procedūra vykdoma po supaprastinto atviro konkurso, kuriame visi gauti pasiūlymai atmesti, o į apklausos procedūrą kviečiami kvalifikacinius reikalavimus atitinkę tiekėjai, tokiu būdu, į apklausos viešąjį pirkimą atrenkami tiekėjai ne pagal perkančiosios organizacijos pageidavimą, bet supaprastinto atviro pirkimo, kuriame atmesti visi pasiūlymai, kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys tiekėjai. Tokiu būdu užtikrinamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 92 straipsnio 3 dalies 2 punkto reikalavimas, kad neskelbti apie prekių, paslaugų ar darbų įsigijimą galima jei atliekant pirkimą, apie kurį buvo skelbta, visi gauti pasiūlymai neatitiko pirkimo dokumentų reikalavimų arba buvo pasiūlytos per didelės perkančiajai organizacijai nepriimtinos kainos, o pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos ir į neskelbiamą pirkimą kviečiami visi pasiūlymus pateikę tiekėjai, atitinkantys perkančiosios organizacijos nustatytus minimalius kvalifikacijos reikalavimus⁹⁹), išsiunčia jiems kvietimus pateikti pasiūlymus pagal į CVP IS įkeltus pirkimo dokumentus, suėjus pasiūlymų pateikimo terminams, susipažįsta su gautais pasiūlymais, juos įvertina ir esant poreikiui sudaro sutartį su laimėjusiu tiekėju. Specifinis šio viešojo pirkimo bruožas – galimybė procedūras atlikti žodžiu, atsižvelgiant į perkančiosios organizacijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse nustatytas aplinkybes. Savaimė suprantama, kad žodžiu (pvz. vizualiai apžiūrint prekes jų pardavimo vietose) atliekamas viešasis pirkimas niekaip negali būti laikomas kaip atliktu elektroninėmis priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, kad dalis perkančiųjų organizacijų yra įpareigosotos ne mažiau kaip 50 proc. per metus atliekamų pirkimų atlikti elektroninėmis priemonėmis CVP IS¹⁰⁰, susidaro administracinės naštos didinimo situacija, kai nedidelės perkančiosios organizacijos, kurios visus viešuosius pirkimus galėtų atlikti apklausos būdu, žodžiu apklausiant tiekėjus, privalo atlikti mažaverčius pirkimus elektroninėmis priemonėmis CVP IS, tokiu būdu didindamos prekių, paslaugų ar darbų įsigijimui skiriamus administracinius išteklius.

Supaprastintas mažos vertės viešasis pirkimas¹⁰¹ – pirkimas, kai yra bent viena iš šių sąlygų:

---

⁹⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 196 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis“ // Valstybės žinios. 2009, Nr. 34-1291 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁰¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

- prekių ar paslaugų pirkimo vertė yra mažesnė kaip 100 tūkst. Lt (be pridėtinės vertės mokesčio), o darbų pirkimo vertė mažesnė kaip 500 tūkst. Lt (be pridėtinės vertės mokesčio);
- perkamos panašios prekės, paslaugos ar perkami darbai dėl to paties objekto yra suskirstyti į atskiras dalis, kurių kiekvienai numatoma sudaryti atskirą pirkimo sutartį (sutartis), jeigu bendra šių sutarčių vertė yra ne didesnė kaip 10 procentų prekių ar paslaugų supaprastintų pirkimų to paties tipo sutarčių vertės ir mažesnė kaip 100 tūkst. Lt (be pridėtinės vertės mokesčio), o perkant darbus – ne didesnė kaip 1,5 procento to paties objekto supaprastinto pirkimo vertės ir mažesnė kaip 500 tūkst. Lt (be pridėtinės vertės mokesčio).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mažos vertės pirkimas nėra atskiras viešojo pirkimo būdas, o procedūra, skirta atlikti mažaverčius pirkimus. Ši procedūra gali būti atliekama bet kuriuo iš aukščiau išvardintų būdų: supaprastintu atviru mažos vertės pirkimu, supaprastintu ribotu mažos vertės pirkimu, supaprastintu mažos vertės pirkimu apklausos būdu ir t.t.

Mažos vertės pirkimo procedūros specifika kyla iš Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pozityviųjų apribojimų šiai procedūrai¹⁰² t.y. baigtinio sąrašo Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų, kurios yra neprivalomos vykdant mažos vertės pirkimus, didžiąja dalimi susijusių su reikalavimais pirkimo dokumentams, pasiūlymų vertinimui, sutarties turiniui ir pan. Konkrečioms viešojo pirkimo vykdymo elektroninėmis priemonėmis CVP IS procedūroms tai, kad yra vykdomas mažos vertės pirkimas, jokios įtakos nebeturi. Atliekamos analogiškos procedūros ir žingsniai pagal pasirinktą viešojo pirkimo būdą (atvirą konkursą, ribotą, konkursą, apklausą ir pan.), atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas neprivalomas mažos vertės pirkimams.

2.3.7. Preliminarioji sutartis

Preliminarioji sutartis – vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų ir vieno ar kelių tiekėjų susitarimas, kurio tikslas – nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma susijusias su kainų ir, kur to reikia, numatomų kiekių nustatymu¹⁰³. Preliminarioji sutartis paprastai yra sudaroma siekiant sumažinti būsimus viešųjų pirkimų organizavimo finansinius kaštus bei laiko terminus. Perkančioji organizacija iš galimų daugelio tiekėjų išsirinkdama potencialiausiai pajėgiausius, sudaro su jais preliminariąsias sutartis, o

¹⁰² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁰³ Ten pat.

tolimesnį konkursą (apklausą ar derybas) vykdo tik su šiais tiekėjais preliminariosios sutarties sąlygų rėmuose¹⁰⁴.

Tyrimo metu didesnės praktinės patirties informantas Nr. 6 pabrėžė, kad nors preliminarioji sutartis ir yra teoriškai patrauklus tiekėjų konkuravimo skatinimo įrankis, tačiau praktikoje ši procedūra nelabai veikia: „preliminarioji sutartis yra beprasmė sudvigubinta procedūra. <...> dažniausiai tiekėjai susitaria tarpusavyje. Problema galbūt spręstų tai, kad atrinkti tiekėjai nieko nežinotų apie vienas kitą, bet šiuo metu procedūriškai tą atlikti neįmanoma,“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Aptariant preliminariosios sutarties procedūros vykdymą elektroninėmis priemonėmis, svarbu suprasti, kad viešojo pirkimo procedūra, kurios rezultatas - sudaryta preliminarioji sutartis, gali būti atlikta bet kuriuo iš anksčiau apibūdintų viešojo pirkimo būdų – atviro konkurso, riboto konkurso, apklausos ir pan. Galimas ir toks procedūros variantas, kai viešasis pirkimas, kurio rezultatas preliminariosios sutarties sudarymas, yra atliekamas ne elektroninėmis priemonėmis, o pati preliminariosios sutarties procedūra vykdoma elektroninėmis priemonėmis – CVP IS ar CPO.

Preliminariosios sutarties procedūriniai veiksmai CVP IS visiškai atitinka apklausos vykdymo žingsnius: užpildomi visi viešojo pirkimo šablono „Preliminarioji sutartis“ etapai, prie pirkimo pridedami (ar pakviečiami prisidėti) preliminariąją sutartį pasirašę tiekėjai, bei jiems išsiunčiami kvietimai pateikti pasiūlymus pagal preliminariojoje sutartyje nustatytus reikalavimus, gavus pasiūlymus, nustatomas laimėtojas bei su juo sudaroma pagrindinė sutartis.

Centrinės perkančiosios organizacijos veiklos principas yra paremtas būtent preliminariosiomis sutartimis. CPO atlieka viešojo pirkimo procedūrą, kurios rezultatas - preliminarioji sutartis. Esminis skirtumas nuo CVP IS – čia preliminariosios sutartys sudaromos ne pačios centrinės perkančiosios organizacijos reikmėms, o prie CPO katalogo prisijungusioms kitoms perkančiosioms organizacijoms. CPO kataloge galimi du prekių, paslaugų ar darbų užsakymo variantai¹⁰⁵: išsirenkamas pirkimo objektas pagal kataloge paskelbtas specifikacijas ir sukuriamas užsakymo krepšelis arba nustatomos papildomos užsakymo sąlygos ir CPO kataloge atnaujinamas tiekėjų varžymasis. Atnaujintas tiekėjų varžymasis iš principo niekuo nesiskiria nuo preliminariosios sutarties procedūros vykdymo CVP IS: suformuojamos sąlygos, kviečiami preliminariosios sutarties tiekėjai pateikti savo pasiūlymus pagal naujas užsakymo sąlygas, išrenkamas geriausias pasiūlymas bei sudaroma pagrindinė sutartis. 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojus visoms Lietuvos Respublikos

¹⁰⁴ Kauno apygardos teismo 2010 m. balandžio 22 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-1404-259/2010 // <http://www.eteismai.lt/byla/73350260987411/2-1404-259/2010> prisijungimo laikas 2013-03-08.

¹⁰⁵ <http://www.cpo.lt/pirkejams/isipareigojimai-pirkejams>; prisijungimo laikas 2013-03-08.

Viešųjų pirkimų įstatymo 15 straipsnio papildymo įstatymo¹⁰⁶ nuostatomis, pirkimai per CPO taps privalomi visoms perkančiosioms organizacijoms (išskyrus Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes, konsulines įstaigas užsienyje ir Lietuvos Respublikos atstovybes prie tarptautinių organizacijų), taigi poreikis kokybiniam šio katalogo pasiūlos didinimui turėtų nuolat didėti.

2.3.8. Dinaminė pirkimo sistema

Dinaminė pirkimo sistema – vien tik elektroninis procesas, skirtas įprastiems pirkimams, kurių charakteristikos rinkoje visuotinai žinomos ir atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus, atlikti. Dinaminės pirkimo sistemos naudojimo trukmė yra ribota. Per visą jos galiojimo laiką bet kuriam suinteresuotam tiekėjui, atitinkančiam perkančiosios organizacijos nustatytus kvalifikacinius reikalavimus ir pateikusiam specifikacijas atitinkantį orientacinį pasiūlymą, leidžiama dalyvauti procese¹⁰⁷. Dinaminė pirkimo sistema nėra atskiras pirkimo būdas, o tik atskira pirkimo procedūra, kuri gali būti taikoma vykdant pirkimus atviro konkurso būdu¹⁰⁸. Kaip ir konkurencinio dialogo atveju, tyrimas parodė, kad sąlyginai mažesnės praktinės patirties informantai, net nežino apie tokią viešojo pirkimo procedūrą (žiūrėti priedą Nr. 3).

Taikydama dinaminę pirkimo sistemą, perkančioji organizacija privalo¹⁰⁹:

- paskelbti apie pirkimą Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, skelbime nurodant, kad bus taikoma dinaminė pirkimo sistema;
- be kitų dalykų, pirkimo dokumentuose nurodyti numatomą pirkimo objektą pagal šią sistemą ir būtina informaciją apie pirkimo sistemą, naudojamą elektroninę įrangą, techninio prisijungimo priemones ir jų specifikacijas;
- skelbime apie pirkimą nurodyti interneto adresą, kuriuo iki dinaminės sistemos pabaigos elektroninėmis priemonėmis nevaržomai, tiesiogiai ir be apribojimų galima susipažinti su pirkimo dokumentais.

Dinaminės pirkimo sistemos taikymas CVP IS susideda iš dviejų viešojo pirkimo šablonų sukūrimo, t.y. „DPS kvalifikacija“ ir „DPS konkursas“.

¹⁰⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 15 straipsnio papildymo įstatymas // Valstybės žinios. 2013, Nr. 11-510.

¹⁰⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁰⁸ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

¹⁰⁹ Dinaminė pirkimo sistema (DPS) // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/2011-12-02%20DPS_VB.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-08.

Sukūrus „DPS kvalifikaciją“ nustatomas jos galiojimo laikotarpis, kuris negali būti ilgesnis kaip 4 metai¹¹⁰, visi kiti veiksmai (žingsniai) niekuo nesiskiria nuo atviro konkurso, kadangi kaip jau ir minėta, Dinaminė pirkimo sistema nėra atskira viešojo pirkimo rūšis, o tik atskira pirkimo procedūra, kuri gali būti taikoma vykdant pirkimus atviro konkurso būdu. „DPS kvalifikacijos“ viešojo pirkimo dalies tikslas iš tiekėjų gauti orientacinius pasiūlymus tolimesnėms Dinaminės pirkimo sistemos procedūroms vykdyti. Orientacinis pasiūlymas yra toks pasiūlymas, kuris gali būti patobulintas bet kuriuo metu per dinaminės pirkimo sistemos galiojimo laiką, su sąlyga, kad jis ir toliau atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus¹¹¹.

Perkančioji organizacija, priėmusi sprendimą, kad jai jau reikia vykdyti pirkimą dėl konkretaus pirkimo objekto, turėtų sukurti dar vieną pirkimą CVP IS ir jame nustatyti reikalavimą, kad tikėjai, norintys dalyvauti DPS konkurse, turi prieš tai būti pateikę orientacinius pasiūlymus DPS kvalifikacijos stadijoje, t.y. „sujungti“ du pirkimus – „DPS kvalifikacija“ ir „DPS konkursas“¹¹².

Sukūrus viešojo pirkimo šabloną „DPS konkursas“, būtina jį susieti su DPS kvalifikacijos dalimi, t.y. ankščiau sukurtu konkretaus perkamo objekto viešojo pirkimo šablonu „DPS kvalifikacija“, CVP IS neleis tęsti pirkimo, kol nebus pasirinkta kvalifikacinė DPS dalis. Pildant CVP IS šablono „DPS konkursas“ etapus (žingsnius) galima nenustatyti kvalifikacijos klausimų ir nekelti kvalifikacijos reikalavimų, kadangi ji buvo patikrinta orientacinio pasiūlymo vertinimo metu (vykdant „DPS kvalifikacija“ pirkimo dalį), taip pat, kitaip nei kvalifikacinėje dalyje, konkursinėje dalyje skelbiamas viešojo pirkimo skelbimas apie pirkimą DPS, o ne bendros formos skelbimą apie viešąjį pirkimą. Perkančiosios organizacijos vartotojui pilnai užpildžius konkursinį DPS šabloną ir išsiuntus skelbimą publikavimui, jis turi grįžti į kvalifikacinės dalies DPS šabloną bei tiekėjus, kurių orientaciniai pasiūlymai bei kvalifikacija atitinka nustatytus reikalavimus, pridėti (atrinkti) prie konkursinės dalies DPS t.y. išsiųsti kvietimus pateikti konkrečius pasiūlymus. Išsiuntus šį kvietimą, tiekėjų profiliai atsiranda DPS konkursinėje dalyje, kurioje jie gali teikti pasiūlymus bendrąja tvarka, iš visų pateiktų pasiūlymų išrenkamas laimėtojas bei su juo sudaroma viešojo pirkimo sutartis.

---

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹¹¹ Dinaminė pirkimo sistema (DPS) // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/2011-12-02%20DPS_VB.pdf, prisijungimo laikas 2013-03-08.

¹¹² Ten pat.

Per visą DPS kvalifikacijos galiojimą, perkančioji organizacija gali skelbti tiek DPS konkursų CVP IS, kiek tik jai prireikia įsigyti konkrečių prekių, paslaugų ar darbų (DPS pirkimo objektų)¹¹³.

Tyrimo metu informantas Nr. 1 nurodė, kad dinaminį pirkimo sistemų netaiko, kadangi procedūra iki sutarties sudarymo tiesiog yra per ilga (žiūrėti priedą Nr. 2).

2.3.9. Elektroninis aukcionas

Elektroninis aukcionas – kartojamasis procesas, atliekamas naudojantis elektroniniais prietaisais naujoms sumažintoms kainoms ir (ar) tam tikrų pasiūlymo elementų naujoms vertėms pateikti. Jis vyksta iš pradžių išsamiai įvertinus pasiūlymus, o taikomi automatiniai vertinimo metodai sudaro galimybę pasiūlymus išdėstyti eilės tvarka. Dėl to, tam tikroms paslaugų pirkimo sutartims ir tam tikroms darbų pirkimo sutartims, kurių objektas – intelektinės veiklos rezultatai, tokie kaip darbų projektavimas, elektroninių aukcionų taikyti negalima¹¹⁴. Ši procedūra yra galutinė viešojo pirkimo, atlikto atviro, riboto konkurso ar skelbiamų derybų būdu, taip pat sudarant preliminariąją sutartį ar pirkimo sutartį per dinaminę pirkimo sistemą, stadija, skirta elektroninėmis priemonėmis gauti pagerintus tiekėjų pasiūlymuose nurodytus parametrus ir atlikus jų įvertinimus pagal kvietime nurodytą matematinę formulę nustatyti pagal šiuos parametrus geriausią pasiūlymą¹¹⁵. Kaip jau minėta, elektroninis aukcionas nėra atskiras viešojo pirkimo būdas, o tik konkretaus viešojo pirkimo procedūros dalis, leidžiantis ekonomiškai efektyviai, greitai ir skaidriai pabaigti viešąjį pirkimą¹¹⁶, sumažinant pirmines pasiūlymų kainas.

Elektroninis aukcionas gali būti taikomas tik tais atvejais, kai pasiūlymai gali būti įvertinti automatiškai elektroninėmis priemonėmis, be perkančiosios organizacijos įsikišimo ir (arba) vertinimo, t. y. kai vertinami tik tie elementai, kurie gali būti kiekybiškai išreikšti skaičiais arba procentais. Elektroninis aukcionas negali būti vykdomas, jeigu pasiūlymo neįmanoma

---

¹¹³ Dinaminė pirkimo sistema (DPS) // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/2011-12-02%20DPS_VB.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-08.

¹¹⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹¹⁵ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

¹¹⁶ Oughton J. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector // [http://www.umic.pt/images/stories/publicacoes/embedded_object\[1\].pdf](http://www.umic.pt/images/stories/publicacoes/embedded_object[1].pdf); prisijungimo laikas 2013-03-21.

įvertinti kiekybiškai. Todėl tam tikros darbų ir paslaugų pirkimo sutartys, kurių objektas yra intelektinė veikla, pavyzdžiui, darbų projektavimas, negali būti elektroninių aukcionų objektu¹¹⁷.

Perkančioji organizacija, norėdama taikyti elektroninio aukciono procedūrą, neprivalo viso pirkimo atlikti CVP IS priemonėmis, tačiau tokiu atveju viešasis pirkimas nelaikomas pirkimu, atliktu CVP IS (elektroninėmis) priemonėmis¹¹⁸.

Organizuoti Elektroninį aukcioną CVP IS galima dviem būdais: bendrąja tvarka atlikti viešąjį pirkimą su elektroniniu aukcionu arba pasirinkti vykdyti tik elektroninį aukcioną (jei pati viešojo pirkimo procedūra atlikta ne elektroninėmis priemonėmis CVP IS). Bet kuriuo atveju, elektroninis aukcionas negali prasidėti anksčiau kaip po 2 darbo dienų nuo tos dienos, kurią tiekėjams bus išsiųsti kvietimai jame dalyvauti. Rekomenduojama elektroninio aukciono trukmė ne daugiau kaip 2-3 val¹¹⁹. Be bendrųjų pasirinktam viešojo pirkimo būdai taikomų CVP IS viešųjų pirkimų šablonų pildymo etapų (žingsnių), vykdant elektroninį aukcioną, būtina užpildyti ir su šia procedūra susijusias dalis:

- Minimalus pasiūlymo kainos sumažinimas:

- Absoliučia verte arba % (minimaliam pasiūlymo kainos sumažinimui gali būti nustatytas arba absoliučios reikšmės variantas, arba procentų variantas);

- Absolūtus skaičius (nurodomas skaičius, kuriuo gali būti mažinama pasiūlymo kaina);

- % (maks. 99%) (nurodoma procentinė išraiška, kuria gali būti mažinama pasiūlymo kaina);

- Kainos sumažinimas skaičiuojamas nuo (galimi du variantai „Geriausias savas pasiūlymas“ arba „Geriausias aukciono pasiūlymas“);

- Pratęstas laikas:

- Pratęstas laikas pradėtas skaičiuoti (galimi du variantai „Bet kuris naujas pasiūlymas“ arba „Naujas geriausias pasiūlymas“. Rekomenduojama – bet kuris naujas pasiūlymas¹²⁰.)

- Pratęstas laikas (sekundėmis) (nurodomas laikas, kuriam pratęsimas naujų kainos pasiūlymų pateikimo terminas. Rekomenduojama ne trumpiau kaip 300 sekundžių¹²¹).

---

¹¹⁷ Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras // http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

¹¹⁸ Elektroninis aukcionas viešajame pirkime“ // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/aukcionas%202011-03.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-08.

¹¹⁹ Ten pat.

¹²⁰ Ten pat.

¹²¹ Ten pat.

- Kiti nustatymai:

- Įtraukti pradinis pasiūlymus (Galimi variantai „Pradiniai pasiūlymai neįtraukti“ (tiekėjams, norintiems pateikti naują pasiūlymą aukcione, nebus rodoma jokia kaina), „Ankstesnis pasiūlymas“ (tiekėjams bus rodoma ankstesnio pasiūlymo kaina) ir „Ankstesnis sumažintos kainos pasiūlymas“ (tiekėjams bus rodoma ankstesnio pasiūlymo kaina sumažinta perkančiosios organizacijos aukcione nustatyta absoliučia verte).

- Rodyti visus pasiūlymus (Variantai „Taip“, „Ne“, „Suklasifikuoti“);
- Skaičiai po kablelio (Nurodomas konkretus kiekis skaičių po kablelio);
- Slėpti pranešimus ir informaciją apie pirkimą („Taip“ arba „Ne“);
- Neleisti konkurso dalyviams teikti naudotojo teises („Taip“ arba „Ne“);
- Rodyti dalyvių skaičių pirkimo dalyviams („Taip“ arba „Ne“);
- Rodyti dalyviams grafikus („Taip“ arba „Ne“).

Viešojo pirkimo skelbime nurodžius, kad bus vykdomas elektroninis aukcionas, jis tampa privaloma pirkimo procedūra, išskyrus šiuos atvejus¹²²:

- kai gaunamas vienas pasiūlymas;
- įvertinus pirminius pasiūlymus neatmestas lieka tik vienas pasiūlymas.

Tiekėjai, kurių pasiūlymai po įvertinimo bendrąja tvarka nebus atmesti, CVP IS priemonėmis kviečiami dalyvauti elektroniniame aukcione ir jiems išsiunčiamas pradinis elektroninio aukciono kainos nustatymo parametras – tiekėjo pasiūlyme nurodyta kaina¹²³. Perkančioji organizacija dalyvauti elektroniniame aukcione vienu metu kviečia visus dalyvius, kurie yra pateikę priimtinius pasiūlymus. Tiekėjo, nesutikusiai dalyvauti elektroniniame aukcione (pateikusiai neigiamą atsakymą arba nepateikusiai atsakymo), pasiūlymas atmetamas, o dėl dalyvavimo elektroniniame aukcione pateikus teigiamą atsakymą, jis tampa elektroninio aukciono dalyviu¹²⁴.

Elektroninio aukciono procedūra prasideda automatiškai perkančiosios organizacijos nustatytu laiku (diena, valandą ir minutę). Iki pat elektroninio aukciono uždarymo, tiekėjai CVP IS priemonėmis gali teikti naujas pasiūlymų kainas.

---

¹²² Elektroninis aukcionas viešajame pirkime“ // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/aukcionas%202011-03.pdf>, prisijungimo laikas 2013-03-28.

¹²³ Ten pat.

¹²⁴ Ten pat.

Tiekėjo, pateikusio pasiūlymą viešajam pirkimui ir CVP IS priemonėmis pateikusio sutikimą dalyvauti elektroniniame aukcione, tačiau elektroninio aukciono metu nepasiūliusio naujų kainų, pasiūlymas vertinamas kaip galutinis elektroniniame aukcione¹²⁵.

Kai pateikiami keli vienodos kainos pasiūlymai, sudarant pasiūlymų eilę pirmesnis į šią eilę įrašomas tiekėjas, kuris anksčiausiai pateikė kainą elektroniniame aukcione. Jeigu tiekėjų, kurie sutiko dalyvauti elektroninio aukciono procedūroje, pirminės aukciono kainos vienodos, tačiau elektroninio aukciono metu jie naujų kainų neteikė, tuomet pirmesnis į šią eilę įrašomas tiekėjas, kuris anksčiausiai pateikė pasiūlymą.

Elektroninio aukciono negalima naudoti siekiant pakeisti skelbime apie pirkimą ar kituose pirkimo dokumentuose nurodytą pirkimo objektą¹²⁶, šios procedūros tikslas elektroninėmis priemonėmis gauti pagerintus tiekėjų pasiūlymuose nurodytus parametrus, t.y. pagerinti pasiūlymą, o ne jį pakeisti.

Tyrimo metu informantas Nr. 1 kaip ir dinaminės pirkimo sistemos procedūros atveju, nurodė, kad elektroninių aukcionų netaiko, kadangi ši procedūra iki sutarties sudarymo taip pat yra per ilga (žiūrėti priedą Nr. 2). Be to, informantas Nr. 6 nurodė, kad elektroninis aukcionas veikia tik vykdant didelės apimties prekių pirkimus: “užsakymai turi būti didžiuliai, kad aukcionas, kaip toks, veiktų“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

2.4. Ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimas

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas nustato pareigą Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybai rinkti, kaupti ir analizuoti informaciją apie numatomus ir vykdomus pirkimus, sudarytas pirkimų sutartis ir sutarčių vykdymo rezultatus¹²⁷. Ši Viešųjų pirkimų tarnybos pareiga yra realizuojama per perkančiųjų organizacijų atliekamų pirkimų atskaitomybę, t.y. įvairias Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintas ataskaitų formas, kurios savo ruožtu yra privalomos visoms perkančiosioms organizacijoms. Visos ataskaitos yra rengiamos vadovaujantis viešųjų pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašu¹²⁸.

---

¹²⁵ Elektroninis aukcionas viešajame pirkime“ // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/aukcionas%202011-03.pdf>, prisijungimo laikas 2013-03-28.

¹²⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹²⁷ Ten pat.

¹²⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. 1S-4 “Dėl Viešųjų pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos ir viešųjų pirkimų ataskaitų formų patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2006, Nr. 9-344 su vėlesniais pakeitimais.

- Viešojo pirkimo procedūrų ataskaita (tipinės formos At-1 ir At-3) – tai rinkinys duomenų, apibūdinančių konkretaus viešojo pirkimo metų atliktas procedūras bei jų metų gautus rezultatus. Klasikinio sektoriaus perkančiosios organizacijos pildo ataskaitas pagal tipinę formą At-1, tuo tarpu, „komunalinio sektoriaus“ perkančiosios organizacijos – pagal tipinę formą At-3;
- Papildomos Viešojo pirkimo procedūrų ataskaitos (tipinės formos At-2 ir At-4) - šios ataskaitos pildomos tik tuo atveju, jei konkretaus viešojo pirkimo objektas yra suskirtas į dalis, o pirkimo procedūros dėl atskirų pirkimo objekto dalių baigiasi skirtingu metu, ko pasekoje, nustatytais terminais visos informacijos apie konkretaus viešojo pirkimo procedūras nėra galimybės pateikti ataskaitų formose At-1 ar At-3. Visa papildoma informacija, kuri nenurodyta atitinkamo pirkimo At-1 ar At-3 ataskaitoje, turi būti nurodoma ataskaitose At-2 ar At-4. Klasikinio sektoriaus perkančiosios organizacijos pildo ataskaitas pagal tipinę formą At-2, tuo tarpu, „komunalinio sektoriaus“ perkančiosios organizacijos – pagal tipinę formą At-4;
- Projekto konkurso procedūrų ataskaita (tipinė forma At-5) – tai rinkinys duomenų, apibūdinančių konkretaus projekto konkurso metu atliktas procedūras bei jų metu gautus rezultatus. Tiek klasikinio sektoriaus, tiek ir „komunalinio sektoriaus“ perkančiosios organizacijos pildo ataskaitas pagal forma At-5;
- Viešųjų pirkimų ir pirkimų, nurodytų VPI 10 straipsnio 5 dalyje, ataskaita (tipinės formos At-6 ir At-7) – visų per kalendorinius metus atliktų pirkimų, kai pagal preliminarias sutartis sudaromos pagrindinės sutartys, visų supaprastintų pirkimų iš socialinių įmonių (Viešųjų pirkimų įstatymo 91 str. reglamentuotos organizacijos) bei kultūrinių paslaugų teikėjų (Viešųjų pirkimų įstatymo 85 str. 6 d. reglamentuoti pirkimai), visų per kalendorinius metus atliktų mažos vertės pirkimų ir visų per kalendorinius metus atliktų „vidinių sandorių“ arba kitaip vadinamų „in-house“ pirkimų, reglamentuotų Viešųjų pirkimų įstatymo 10 str. 5 d., ataskaita. Klasikinio sektoriaus perkančiosios organizacijos pildo ataskaita pagal tipinę formą At-6, tuo tarpu „komunalinio sektoriaus“ perkančiosios organizacijos – pagal tipinę formą At-7. Tyrimo metu paaiškėjo, kad būtent ši ataskaita sukelia daugiausiai problemų perkančiosioms organizacijoms, ataskaitos painumas ir reikalaujamų duomenų apskaičiavimo tvarka yra nepakankama, kad šią ataskaitą būtų galima lengvai ir greitai užpildyti: „teikiant metinę mažos vertės ataskaitą sunku tiksliai apskaičiuot vertes, ypač paslaugų kai sutartys sudarytos keliems metams“ (žiūrėti priedą Nr. 5);
- Įvykdytos ar nutrauktos pirkimo sutarties (preliminariosios sutarties) ataskaita (tipinė forma At-8) – viešojo pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties įvykdymo ar nutraukimo

rezultatus apibūdinanti ataskaita. Tiek klasikinio sektoriaus, tiek ir „komunalinio sketoriaus“ perkančiosios organizacijos pildo ataskaitą pagal forma At-8.

Kitaip nei tam tikrų viešųjų pirkimų skelbimų pildymui, ataskaitų parengimui perkančiosios organizacijos vartotojams nereikia prisijungti prie centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (CVP IS). Visos ataskaitos pildomos bei teikiamos Viešųjų pirkimų tarnybai išskirtinai tik elektroninėmis priemonėmis, naudojantis Viešųjų pirkimų monitoringo informacine sistema (VPM IS), tačiau tyrimo metu išaiškėjo, kad ataskaitų korekcijas galima teikti tik oficialių raštu, t.y. jų negalima pateikti elektroninėmis priemonėmis (žiūrėti priedą Nr. 2).

Kaip ir elektroninėmis priemonėmis pildant skelbimus, taip ir pildant ataskaitas perkančiosios organizacijos vartotojai yra „apdrausti“ nuo klaidingos informacijos įvedimo į formas, kadangi, iš principo, kiekviena ataskaita (galbūt tik išskyrus viešųjų pirkimų ir pirkimų, nurodytų VPĮ 10 straipsnio 5 dalyje, ataskaita (At-6 ir At-7), kurios turinys yra susijęs su per kalendorinius metus įvykdytais pirkimus, o ne su vienu konkrečių viešuoju pirkimu) sistemos duomenų bazėje yra susiejama su atitinkamo viešojo pirkimo skelbimais, tuo pačiu, pakankamai didelę apimtį informacijos sistema, pagal perkančiosios organizacijos vartotojo pasirinkimą, gali tiesiog automatiškai perkelti iš konkretaus viešojo pirkimo skelbimo į atitinkamą ataskaitą. Vėgi kaip ir skelbimų pildymo atveju, suvedus visą ataskaitų formose nustatytą informaciją bei išsaugojus formą duomenų bazėje, aktyvuojasi ataskaitos užpildymo patikrinimo galimybė. Tikrinimo funkcija prieinama po pirmojo sėkmingo ataskaitos išsaugojimo. Užpildytoje ataskaitoje esant neatitikimų ar klaidų VPM IS informuoja apie tai naudotoją. Neatitikimai ir klaidos skirstomos į tokias grupes¹²⁹:

- Pastaba. Su pastaba ataskaita gali būti išsaugota ir perduota Viešųjų pirkimų tarnybai patvirtinimui.
- Galimas pažeidimas. Su galimu pažeidimu ataskaita gali būti išsaugota ir perduota Viešųjų pirkimų tarnybai patvirtinimui. Galimą pažeidimą gali matyti tik Viešųjų pirkimų tarnybos darbuotojai.
- Kritinis trūkumas. Su kritiniu trūkumu ataskaita gali būti išsaugota, bet negali būti perduota Viešųjų pirkimų tarnybai patvirtinimui.
- Sisteminis pranešimas – pranešimas, generuojamas nedelsiant, iškilus probleminei situacijai, atskirame informaciniame lange.

---

¹²⁹ Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos Viešųjų pirkimų ataskaitų posistemė. VPM IS. Naudotojo instrukcija. // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20VPA%20naudot_instr.DOC; prisijungimo laikas 2013-03-08.

Perkančiosios organizacijos vartotojui ištaisius kritinius trūkumus ar sisteminiuose pranešimuose nurodytus reikalavimus, pildomoje ataskaitoje, analogiškai kaip ir pildant skelbimus, aktyvuojasi užpildytos ataskaitos patvirtinimo funkcija (pasirašymas). Ataskaitos, kaip ir skelbimai, nėra pasirašomos elektroniniu parašu, o VPM IS naudotojas tiesiog turi patvirtinti, pažymėdamas atitinkamą formos laukelį, kad atspausdinto dokumento duomenys atitinka VPM IS duomenų bazėje esančius duomenimis. Atlikus šiuos veiksmus, ataskaita tampa pilnai paruošta pateikimui Viešųjų pirkimų tarnybai.

Atlikus viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis procedūrų etapų analizę, galima teigti, kad tiek teisinis, tiek ir praktinis (mokomasis) kiekvieno iš etapų reglamentavimas savo apimtimi nesiskiria. Pastebėtina, kad praktinis (mokomasis) reglamentavimas yra netgi daug platesnis, negu tradicinis viešųjų pirkimų reglamentavimas. Vis dėlto reglamentavimo apimtys dydis ne visuomet koreliuoja su pačių procedūrų vykdymo aiškumu. Tyrimo metu informantai nurodė visą eilę probleminių veiksnių, kurie arba nėra teisiškai ir praktiškai reglamentuoti, arba jų reglamentavimas yra per sudėtingas ir eiliniam viešųjų pirkimų specialistui – praktikui sunkiau suprantamas. Plačiau šie probleminiai veiksniai aptariami kitame darbo skyriuje.

III. PERKANČIŪJŲ ORGANIZACIJŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO ELEKTRONINĖMIS PRIEMONĖMIS PROBLEMINIAI VEIKSNIAI

3.1. Tyrimo organizavimas

Siekiant išsiaiškinti, ar šiame darbe iškelta hipotezė, esą viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis yra komplikuoatas ne dėl galimybių bei įrankių juos vykdyti netobulumo, o dėl perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų specialistų, atsakingų už viešuosius pirkimus, kompetencijų stokos bei elektroninių viešųjų pirkimų reglamentavimo nepakankamumo ar neaiškumo, yra pagrįsta ar nepagrįsta, autorius pasirinko atlikti pusiau struktūruotus interviu su perkančiųjų organizacijų specialistais – praktikais bei su laisvai samdomu perkančiąsias organizacijas viešųjų pirkimų klausimais konsultuojančiu ekspertu. Darbo tyrimas yra paremtas kokybinio tyrimo metodu, kadangi kokybiniai tyrimai pateikia kur kas gilesnę bei platesnę informaciją nei kiekybiniai tyrimai¹³⁰. Autorius sąmoningai pasirinko apklausti dalį ekspertų su sąlyginai didesne praktine patirtimi (daugiau nei 5 metai praktinio darbo su viešaisiais pirkimais patirtis) ir dalį ekspertų, turinčių sąlyginai mažą patirtį (iki 3 metų praktinio darbo patirtimi). Šios skirties tikslas - ekspertų atsakymais patikrinti nuostatą, kad praktinė kompetencija ir patirtis leidžia viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonės vykdyti nesusiduriant su sunkumais. Iš viso apklausti 6 ekspertai (žiūrėti priedus):

Nr. 1 – informantas, turintis ilgesnę kaip 9 metų praktinio darbo patirtį. Dirbantis viešųjų pirkimų specialistu valstybės įmonėje, veikiančioje transporto srityje.

Nr. 2 – informantas su 3 metų praktinio darbo patirtimi. Dirbantis viešųjų pirkimų specialistu valstybės įmonėje, veikiančioje transporto srityje.

Nr. 3 – informantas su 18 mėnesių praktinio darbo patirtimi. Dirbantis viešųjų pirkimų specialistu valstybės įmonėje, veikiančioje transporto srityje.

Nr. 4 – informantas su 3 metų praktinio darbo patirtimi. Dirbantis viešųjų pirkimų specialistu aukštojo mokslo institucijoje.

Nr. 5 – informantas su 6 metų praktinio darbo patirtimi. Dirbantis ūkio dalies vedėju vidurinio ugdymo institucijoje.

Nr. 6 – informantas, turintis 10 metų praktinio darbo patirtį, dirbantis konsultantu privačioje bendrovėje, teikiančioje konsultavimo viešųjų pirkimų klausimais paslaugas.

Tyrimas atliktas 2013 m. kovo mėnesį. Interviu klausimyną galima suskirstyti į keturias

---

¹³⁰ Tidikis R. Socialinių mokslų tyrimų metodologija. Lietuvos teisės universitetas. 2003. P. 357.

dalį (žiūrėti priedą Nr. 1):

- Klausimai, susiję su informantų anketiniais duomenimis, apibūdinančiais patirtį viešųjų pirkimų srityje;
- Klausimai, susiję su informantų patirtimi vykdant konkrečias viešųjų pirkimų procedūras;
- Klausimai, susiję su informantų patirtimi dirbant CVP IS ir CPO kataloge.
- Klausimai, susiję su informantų susiduriamomis problemomis viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis.

3.2. Probleminių veiksmų identifikavimas ir apibendrinimas

Siekiant sistemaiškai apibendrinti tyrimo metu identifikuotus probleminius veiksmus, informantų pastabos buvo sugrupuotos pagal darbo antrame skyriuje suformuluotus viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis etapus, taip pat išskirta papildoma išvalgų grupė, susijusi su informantų pastabomis dėl kompetencijų stokos ar nepakankamo/ neaiškaus viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis procedūrų reglamentavimo. Ši papildoma grupė leidžia aiškiai identifikuoti sritis, kuriose viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis kelia sunkumus dėl perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų viešųjų pirkimų specialistų kompetencijų stokos ar procedūrų reglamentavimo nepakankamumo/ neaiškumo, tokiu būdu išvedant paraleles su darbo hipoteze - viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis komplikotas ne dėl galimybių bei įrankių juos vykdyti būtent elektroninėmis priemonėmis netobulumo, tačiau dėl perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų specialistų, atsakingų už viešuosius pirkimus, kompetencijų (be kita ko ir kompiuterinio raštingumo) stokos bei elektroninių viešųjų pirkimų reglamentavimo nepakankamumo ar neaiškumo. Kiekvienai iš pastabų grupių autorius taip pat suformulavo galimus problemų sprendimo būdus.

- **Viešųjų pirkimų planavimo etapo identifikuoti probleminiai veiksniai:**

Aiškiausiai identifikuotas probleminis veiksnys viešųjų pirkimų planavimo etape – tiekėjų traktavimas, kad viešųjų pirkimų plano suvestinėje paskelbti duomenys yra privalomi perkančiosioms organizacijoms. Informantų atsakymai šiuo klausimu pasiskirstė į dvi kategorijas:

- atsakymai identifikuojantys, kad tiekėjų reikalavimai vykdyti pirkimų plane paskelbtų planuojamų viešųjų pirkimų suvestinės kokybinius ir kiekybinius duomenis, yra probleminis veiksnys: „iš anksto lyg ir planuoja vieną kiekį pirkti, tačiau faktiškai prireikia kito kiekio ir tiekėjai pradeda „baksnoti“ į pirkimų planą,“ (žiūrėti priedą Nr. 2), „planuoja pirkimą metų pradžioje, o metų pabaigoje paaiškėja, kad jo nereikia vykdyti, ir vėl tiekėjai pradeda „baksnoti“ į

pirkimų planą“ (žiūrėti priedą Nr. 2), „tiekėjai labai greitai „pasigauna“ visa informaciją paskelbtą viešai“ (žiūrėti priedą Nr. 3), „tiekėjai CVP IS pirkimų suvestinėje mato suplanuotą pirkimo kainą ir tuo naudojasi“.

- atsakymai teigiantys, kad pirkimo plano paskelbimo problematikos neliko, panaikinus reikalavimą į plano suvestinę įtraukti mažos vertės pirkimus: „problemų neliko, kai nebereikia skelbti mažos vertės pirkimų“ (žiūrėti priedą Nr. 5), „absoliuti dauguma mano vykdomų viešųjų pirkimų yra mažos vertės, šių pirkimų skelbimas nebėra privalomas“ (žiūrėti priedą Nr. 6), „kai mažos vertės pirkimų planų skelbti nebereikia - problemų kaip ir nėra“ (žiūrėti priedą Nr. 7).

Apibendrinamas informantų atsakymus, susijusius su viešųjų pirkimų plano suvestinės paskelbimu, autorius daro prielaidą, kad „komunalinio sektoriaus“ įmonėms (informantai Nr. 1, Nr. 2, ir Nr. 3 dirba būtent tokiose įmonėse), veikiančioms pakankamai dinamiškoje aplinkoje, ne visuomet prireikia metų pradžioje suplanuotų įsigyti viešojo pirkimo objektų, dėl ko ir kyla tiekėjų nepasitenkinimas. Tuo tarpu kiti informantai su problemomis nesusiduria tik panaikinus reikalavimą į pirkimų plano suvestinę įtraukti mažos vertės pirkimų. Darytina prielaida, kad ne „komunalinio“ sektoriaus institucijos (informantai Nr. 4, Nr. 5 ir iš dalies Nr. 6), planuodamos didesnės nei mažos vertės viešuosius pirkimus, juos realiai ir įvykdo. Autoriaus nuomone identifikuotą problemą galima būtų išspręsti viešųjų pirkimų plano suvestinę papildant nuoroda dėl planuojamo viešojo pirkimo svarbos: pavyzdžiui, pateikiant tris galimas opcijas: būtinas pirkimas, planuojamas pirkimas, pirkimas dėl kurio būtinumo paaiškės metų eigoje. Papildomas teisinis ar praktinis problemos sprendimo reglamentavimas nėra būtinas, kadangi pirkimo planų suvestinės skelbimo sistema turi pastabų skiltį, kurioje ir galima nurodyti šią informaciją.

Kitas aiškiai identifikuojamas viešųjų pirkimų planavimo etapo probleminis veiksnys yra susijęs su techninių specifikacijų projektų paskelbimo privalomumu. Techninių specifikacijų projektų skelbimas kelia didžiulį nepasitenkinimą dėl šios procedūros naudingumo. Pati procedūra pakankamai ilga: „papildomas poros savaičių terminas tikrai nežavi pirkimo iniciatorių“ (žiūrėti priedą Nr. 2), be to, tiekėjai nereaguoja į paskelbtų specifikacijų projektus: „tiekėjai į specifikacijų projektus visiškai nereaguoja“ (žiūrėti priedą Nr. 7) ir neteikia jokių pastabų: „problema yra laikas, kurį sugaišti laukdamas tiekėjų pastabų, kurių niekas neteikia“ (žiūrėti priedą Nr. 3), o jei pastabos pateikiamos, jos dažniausiai būna neesminės: „mažas tiekėjų suinteresuotumas į technines specifikacijas pažvelgti iš esmės“ (žiūrėti priedą Nr. 5).

Autoriaus nuomone, techninių specifikacijų projektų skelbimo privalomumas gali būti perteklinė teisinio viešųjų pirkimo reglamentavimo nuostata. Pakaktų privalomai skelbti tik didelės apimties (vertės) ar technologiškai sudėtingų pirkimo objektų techninių specifikacijų

projektus. Problemos galimam sprendimo būdai būtinas esamo teisinis reglamentavimo pakeitimas, t. y. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies atitinkamas pakeitimas.

- Informacijos, susijusios su viešuoju pirkimu, paskelbimo etapo probleminiai veiksniai:

Praktiškai visi informantai identifikavo vieną problemą, susijusią su viešųjų pirkimų paskelbimu – tai laikas, kuris sugaištamas nuo viešojo pirkimo skelbimo pateikimo paskelbti ir jo faktinio paskebimo. Skelbimus Viešųjų pirkimų tarnyba privalo patikrinti ir išsiųsti paskelbimui per tris darbo dienas nuo jo pateikimo patikrinimui. Šis terminas nėra įskaičiuojamas į viešojo pirkimo procedūrų laiką. Informantų nuomone, šis terminas yra per ilgas: „trys darbo dienos - per ilgas terminas jų paskelbimui,“ (žiūrėti priedą Nr. 4), „kiekviena sugaišta diena kelia nepasitenkinimą,“ (žiūrėti priedą Nr. 3), „elektroninės priemonės turėjo sutrumpinti laiką nuo skelbimo pateikimo iki publikavimo, tačiau taip nėra,“ (žiūrėti priedą Nr. 2).

Apibendrinant informantų atsakymus, velgi galima teigti, kad problema aktualesnė „komunalinio“ sektoriaus įmonėms (problema aiškiai identifikavo informantai Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3). Darytina prielaida, kad šioms įmonėms, dėl jų veiklos specifikos, pirkimo objekto įsigijimo trukmė yra svarbesnis kriterijus nei nekomunalinio sektoriaus perkančiosioms organizacijoms, todėl užtrukusi diena, įsigyjant pirkimo objektą, jau įvardinama kaip problema. Autoriaus nuomone, problema daugiau aktuali vykdant skelbiamus supaprastintus pirkimus, kadangi tarptautinių viešųjų pirkimų pasiūlymų pateikimo terminai yra pakankamai ilgi, kad papildomos viena ar dvi dienos esmingai pakeistų patį terminą. Galimas probleminio veiksnio sprendimo būdas: pirkimo procedūrų terminus skaičiuoti nuo skelbimo pateikimo Viešųjų pirkimų tarnybai, o jei Viešųjų pirkimų tarnyba turi pastabų skelbimo turiniui – nuo pakartotinio pateikimo, ištaisius skelbimo trūkumus. Sprendžiant problemą būtinas esamo teisinio reglamentavimo pakeitimas, t.y. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnio atitinkamas pakeitimas.

Nors kitą probleminių veiksnį, susijusį su viešųjų pirkimų paskelbimu identifikavo tik vienas informantas Nr. 6, jį būtina paminėti dėl jo svarbos. Viešųjų pirkimų monitoringo informacinė sistema (VPM IS) veikia tik naudojant *Microsoft Internet Explorer* programinę įrangą, o visoms kitoms interneto naršyklėms sistema nėra adaptuota: „skelbimų posistemė veikia tik su *Internet Explorer* programa, o jei turi pavyzdžiui *Mac 'us*, vis tiek turi pirkti atskirą kompiuterį darbui su CVP IS“ (žiūrėti priedą Nr. 7). Situacijos problematiškumą gali iliustruoti teorinis viešojo pirkimo pavyzdys: perkančioji organizacija, įsigydama kompiuterius negali nurodyti jo gamintojo, kadangi tokiu būdu būtų pažeistas sąžiningos konkurencijos principas. Teoriškai galima situacija, kad perkančiosios organizacijos kompiuterių viešąjį pirkimą laimi gamintojo *Apple* produkcija

prekiaujantis tiekėjas. Kaip perkančiajai organizacijai vykdyti elektroninius pirkimus CVP IS, jei visi jos kompiuteriai yra gamintojo *Apple* produktas, kuriame neveikia *Microsoft Internet Explorer* naršyklė?

Autoriaus nuomone, nors problema iš pirmo žvilgsnio ir nėra labai plačiai eskaluojama, viešųjų pirkimų įvaizdžiui tikrai kenkia tai, kad pati viešųjų pirkimų platforma CVP IS riboja tam tikrų viešųjų pirkimų sąžiningą konkurenciją, pagal teorinį modelį perkančioji organizacija, kurios kompiuterių viešąjį pirkimą laimėjo *Apple* produkcijos tiekėjas, vis tiek turės siekti įsigyti tokį kompiuterį, kuriame veiktų ir VPM IS. Identifikuotos problemos sprendimas be papildomų investicijų į elektroninių viešųjų pirkimų sistemų tobulinimą neįmanomas. Taip pat problema neišsprendžiama teisinio ar praktinio (mokomojo) reglamentavimo tobulinimu / pakeitimu.

- Konkrečių pirkimo procedūrų vykdymo etapo probleminiai veiksniai:

Aiškiausiai identifikuotas probleminis veiksnys – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimas, kad viešieji pirkimai, atliekami CVP IS priemonėmis, kiekvienais metais sudarytų ne mažiau kaip pusę visų konkrečios perkančiosios organizacijos viešųjų pirkimų vertės¹³¹. Autoriaus nuomone, mažoms perkančiosioms organizacijoms tai itin didelis administracinis krūvis, kadangi vietoje viešojo pirkimo, kurį galima atlikti žodžiu, tam tikrais atvejais perkančiosios organizacijos turi atlikti sudėtingesnę viešąjį pirkimą vien dėl to, kad pasiektų reikiamą statistikos lygį, t.y. penkiasdešimt procentų visų viešųjų pirkimų vertės: „vykdant mažaverčius pirkimus, pavyzdžiui, tiekėjus apklausiant žodžiu, laiko prasme yra visiškai neracionalu tokius viešuosius pirkimus atlikti elektroninėmis priemonėmis,“ (žiūrėti priedą Nr. 2). Šio probleminio veiksnio galimas sprendimo būdas - įstatymiškai numatyti, kad žodžiu atliekamų viešųjų pirkimų nebūtina įtraukti į bendrą vertę, kai yra apskaičiuojama elektroninių ir neelektroninių viešųjų pirkimų verčių proporcija. Problemos sprendimui būtinas esamo teisinio reglamentavimo pakeitimas, t. y. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 15¹ straipsnio atitinkamas pakeitimas.

Informantai labai aiškiai identifikuoja ir tam tikrų specifinių viešųjų pirkimų būdų pilnos procedūros atlikimo elektroninėmis priemonėmis negalimumą. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas¹³² numato, kad atliekant viešąjį pirkimą derybų būdu, pati derėjimosi procedūra turi būti protokoluojama, o protokolas pasirašomas perkančiosios organizacijos ir tiekėjo atstovo. Taigi, pats įstatymas nustato, kad procedūros elektroninėmis priemonėmis atlikti neįmanoma: „Šiaip juokinga, kai vykdomi elektroniniai pirkimai, o derybas reikia vis tiek protokoluoti, t.y. susitikti su tiekėju ne elektroninėje erdvėje,“ (žiūrėti priedą Nr. 2), „derybose vis tiek reikia susitikti su

¹³¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

¹³² Ten pat.

tiekejais, tai kokios čia elektroninės priemonės?“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Panašus probleminis veiksnys identifikuojamas ir vykdant projekto konkursą elektroninėmis priemonėmis. Dėl pačios viešojo pirkimo būdo specifikos, pilnos procedūros atlikti elektroninėmis priemonėmis kartais yra neįmanoma, kadangi kartais pats pasiūlymas yra materialus daiktas, t.y. yra sukuriamas ne elektroninėmis priemonėmis: „pasiūlymo dalimi turėjo būti fizinis daiktas, kurį elektroninėmis priemonėmis pateikti būtų buvę labai sunkum“ (žiūrėti priedą Nr. 2).

Autoriaus nuomone, identifikuotų problemų sprendimo būdai yra nevienareikšmiai. Viešojo pirkimo derybų būdu atveju reikalingas įstatymų leidėjo reglamentavimo išaiškinimas ar derybino proceso protokolavimas gali būti atliekamas elektroninėmis priemonėmis. Įstatymų leidėjui išaiškinus, kad vis tik tokia procedūra gali būti atliekama elektroninėmis priemonėmis, būtinas CVP IS viešojo pirkimo derybų būdu posistemės tobulinimas, numatant galimybę realiu laiku vesti susirašinėjimą tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjo, tokiu būdu pačiai sistemai pildant elektroninį protokolą, kurį tiekėjas galėtų pasirašyti elektroniniu parašu. Problemos sprendimui būtinas tiek aiškinamojo pobūdžio reglamentavimo patikslinimas, tiek ir investicijos į pačios CVP IS tobulinimą. Tuo tarpu kalbant apie projekto konkurso problematikos sprendimus, būtinas projekto konkursų organizavimo taisyklių tobulinimas, koreguojant elektroninio viešojo pirkimo veiksmų procedūrą, kai projekto pasiūlymai yra fizinis daiktas, nesukuriamas elektroninėmis priemonėmis.

Intervuoti informantai turėjo pastabų ne tik CVP IS priemonėmis atliekamiems viešiesiems pirkimams, bet CPO elektroniniam katalogui. Didžiausią nuogąstavimą daliai informantų kelia Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostata, kad nuo 2014 m. sausio 1 d. perkančiosios organizacijos yra privalomai įpareigosios naudotis CPO elektroniniu katalogu¹³³. Ypatingą nepasitenkinimą ši nuostata kelia „komunalinio“ sektoriaus įmonių atstovams: „juk neverstų per prievartą pirkti CPO, jei ten viskas taip jau ir gerai būtų,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Autoriaus nuomone, tai vėlgi yra susiję su tuo, kad „komunalinio“ sektoriaus įmonės veikia greitai besikeičiančioje aplinkoje, todėl pageidauja pačios kontroliuoti ir nusistatyti viešojo pirkimo bei pirkimo – pardavimo sutarties sąlygas, kad galėtų greitai reaguoti į įmonės veiklos aplinkos pasikeitimus: „labai nepatinka pats [CPO – autoriaus pastaba] nelankstumas: negali nutraukti pirkimo, atmesti visu pasiūlymų ir panašiai,“ (žiūrėti priedą Nr. 2).

Galimas identifikuotos problemos sprendimo būdas - tobulinti viešųjų pirkimų, vykdomų per CPO elektroninį katalogą, teisinį reglamentavimą, suteikiant perkančiosioms organizacijoms didesnę laisvę priimti sprendimus jau pradėjus pirkimo per CPO katalogą procedūrą.

---

¹³³ Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 16, 18, 19, 85, 86, 90, 92 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas // Valstybės žinios. 2012, Nr. 82-4264

- Ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimo etapo probleminiai veiksniai:

Bene mažiausiai informantų pastabų sulaukė ataskaitų teikimo Viešųjų pirkimų tarnybai etapas. Autoriaus nuomone, taip yra todėl, kad pačių ataskaitų elektroniniai šablonai yra stipriai struktūruoti bei juose reikalaujama pateikti informacija yra aiškiai identifikuojama. Vienintelė išimtis yra susijusi su viešųjų pirkimų ir pirkimų, nurodytų VPI 10 straipsnio 5 dalyje, ataskaita (tipinės formos At-6 ir At-7). Joje būtina pateikti gana plačios apimties informaciją: visų per kalendorinius metus atliktų pirkimų, kai pagal preliminarias sutartis sudaromos pagrindinės sutartys, visų supaprastintų pirkimų iš socialinių įmonių (Viešųjų pirkimų įstatymo 91 str. reglamentuotos organizacijos) bei kultūrinių paslaugų teikėjų (Viešųjų pirkimų įstatymo 85 str. 6 d. reglamentuoti pirkimai), visų per kalendorinius metus atliktų mažos vertės pirkimų ir visų per kalendorinius metus atliktų „vidinių sandorių“ arba kitaip vadinamų „in-house“ pirkimų, reglamentuotų Viešųjų pirkimų įstatymo 10 str. 5 d., duomenis. Neaiškus duomenų apskaičiavimo reglamentavimas sukelia problemines situacijas, kai perkančiosios organizacijos neteisingai užpildo ataskaitą dėl netinkamai apskaičiuojamų duomenų, t. y. duomenis skaičiuoja ir sumuoja ne pagal sudaromų sutarčių pradžiai numatytas viešųjų pirkimų vertes, o per kalendorinius metus atliktų įsigijimų buhalterines vertes: „teikiant metinę mažos vertės ataskaitą sunku tiksliai apskaičiuot vertes, ypač paslaugų, kai sutartys sudarytos keliems metams,“ (žiūrėti priedą Nr. 5). Autoriaus nuomone, šią problemą padėtų išspręsti aiškiau reglamentuotas metinių verčių apskaičiavimas bei teisiškai reglamentuota (privaloma) viešųjų pirkimų apskaitos perkančiosiose organizacijose vedimo tvarka.

Kitas identifikuotas ataskaitų teikimo Viešųjų pirkimų tarnybai probleminis veiksnys yra susijęs su jau pateiktų ataskaitų korekcijomis: „pačias ataskaitas reikia teikti elektroninėmis priemonėmis, o jų korekcijas jau reikia teikti oficialiu raštu,“ (žiūrėti priedą Nr. 2). Galimai problema iškyla todėl, kad pat Viešųjų pirkimų įstatymas nereglamentuoja ataskaitų koregavimo, t. y. įstatymas nenumato, kad ataskaitos gali būti koreguojamos. Problema galima būtų spręsti Viešųjų pirkimų įstatymo 8² straipsnio 1 dalyje¹³⁴ numatant, kad Viešųjų pirkimų tarnyba ne tik tvirtina pirkimų ataskaitų formas ir nustato jų teikimo reikalavimus, bet ir reglamentuoja ataskaitų koregavimo tvarką. Iš to seka, kad turi būti tobulinama ir pati VPM IS, sukuriant posistemę, leidžiančią ataskaitų korekcijas pateikti elektroninėmis priemonėmis.

- Kompetencijų trūkumo probleminiai veiksniai:

Nors problemą dėl užsienio tiekėjų dalyvavimo CVP IS organizuojamuose elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose identifiko tik informantas Nr. 1: „dažniausiai užsienio tiekėjai pridaro

---

¹³⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

daug žmogiškų klaidų, dėl kurių labai gerus pasiūlymus tenka atmesti dėl įforminimo trūkumų,“ (žiūrėti priedą Nr. 2), oficiali statistika leidžia daryti prielaidą, kad problema iš tiesų egzistuoja: 2012 metų pabaigos duomenimis iš visų CVP IS užsiregistravusių tiekėjų tik 4 procentai yra užsienio įmonės¹³⁵. Tokios negailestingos statistikos priežastis bando paaiškinti informantas Nr. 6: „CVP IS elektroninis parašas tinka tik iš lietuviško Registrų centro. Norint gauti elektroninį parašą, reikia fiziškai atvykti į Lietuvą ir jį pasiimti,“ (žiūrėti priedą Nr. 7). Pastebėtina, kad praktikoje egzistuoja elektroninio parašo reikalavimo „išvengimo“ būdas, pasitelkiant Lietuvoje veikiančius tiekėjus jungtinės veiklos sutarties kitomis teisinėmis priemonėmis, įgaliojant tokį tiekėją pateikti pasiūlymą CVP IS. Tačiau tai yra gana neracionalus būdas, kadangi tai arba didina pasiūlymo kainą, arba mažina užsienio tiekėjo pelno maržą, juk į pasiūlymo kainą (į pelno maržą) turi būti įtraukti Lietuvos partnerio veiklos kaštai. Praktiškiau problemą spręsti tobulinant reikalavimus elektroniniam parašui, kad užsienio tiekėjai CVP IS galėtų naudoti savo šalyje įsigytais elektroniniais parašais.

Identifikuoti kompetencijų trūkumo probleminiai veiksniai neretai yra susiję su konkrečių viešojo pirkimo būdų ar procedūrų vykdymu elektroninėmis priemonėmis. Informantų atsakymai leidžia daryti prielaidas, kad dėl specialistų kompetencijos stokos nesirenkama organizuoti neįprastų ar netradicinių viešųjų pirkimų būdų ar procedūrų. Konkurecinio dialogo, projekto konkurso, dinaminio pirkimo sistemų ir elektroninių aukcionų reglamentavimas yra toks problematiškas, kad aukštesnės kompetencijos specialistai dažniausiai atmeta galimybę organizuoti viešųjų pirkimų tokiais būdais ar procedūromis, o sąlyginai žemesnės kompetencijos specialistai nesidomi apie tokių pirkimų organizavimo galimybes: „net nežinau, kas čia per pirkimo būdas,“ (žiūrėti priedą Nr. 3), „pagal aprašymą, atrodo sudėtingos procedūros,“ (žiūrėti priedą Nr. 4). Informantai Nr. 2 ir Nr. 3 į klausimą ar yra organizavęs konkurencinį dialogą, atsakė: „gėda, aišku, prisipažinti, bet ir vėl nelabai žinau, kas tai yra,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Informantui Nr. 2 nėra žinoma, kad Viešųjų pirkimų įstatymas numato ir dinaminės pirkimo sistemos procedūrą. Neretai perkančių organizacijų viešųjų pirkimų specialistai neturi kompetencijų atlikti procedūrų, kurių rezultatas – preliminarioji sutartis: „trūksta kompetencijos, kaip atlikti pirkimus ir sudaryti preliminariasias sutartis,“ (žiūrėti priedą Nr. 4). Ši problema turi ir kitą dalį, kuri yra susijusi su tuo, kad tam tikrose perkančiose organizacijose (decentralizuotose) viešąjį pirkimą, kurio rezultatas yra preliminarioji sutartis, atlieka vienas specialistas, o sudarytą preliminarįją sutartį kuruoja kitas specialistas, kuriam trūksta kompetencijų atlikti papildomo tiekėjų konkuravimo dėl konkretaus užsakymo procedūrą

---

¹³⁵ 2012 metų elektroninių viešųjų pirkimų pažangos ataskaita // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Pazangos_araskaita_EPP2012_final.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-22.

elektroninėmis priemonėmis: „nors ir aiškinau, kad pati procedūra CVP IS'e bus labai paprasta, tačiau kažkodėl labai bijojo, kad nesusitvarkys,“ (žiūrėti priedą Nr. 2). Prie nestandartinių viešųjų pirkimų nevykdymo dėl kompetencijų stokos galima priskirti ir viešųjų pirkimų su ekonominio naudingumo vertinimo kriterijais vykdymu problematiką. Tokius viešuosius pirkimus perkančiosios organizacijos nesirenka vykdyti elektroninėmis priemonėmis ne dėl pačių elektroninių procedūrų sudėtingumo, bet kompetencijų atlikti patį pirkimą trūkumo: „ir ne elektroninėmis priemonėmis tokį pirkimą atlikti yra nelengva, o kur dar per sistemą“ (žiūrėti priedą Nr. 3), ar kitų kriterijų, išskyrus kainą, nežinojimo: „sudėtingas kriterijų nustatymas ir aprašymas, galbūt reikiamos kvalifikacijos specialistų trūkumas,“ (žiūrėti priedą Nr. 5), „nenaudojama dėl kitų nei kaina kriterijų, kuriuos, man pačiam sugalvoti trūksta kompetencijos,“ (žiūrėti priedą Nr. 6).

Autoriaus nuomone, visi aukščiau identifikuoti kompetencijų stokos probleminiai veiksniai atsiranda dėl praktinio konkrečių procedūrų atlikimo trūkumo bei ne visuomet aiškaus teisinio ir praktinio pirkimų būdų reglamentavimo. Iš principo, didžioji dalis problemų gali būti išsprendžiama gerinant šviečiamąją Viešųjų pirkimų tarnybos veiklą. Tarkime, Tarnyba gali pateikti kitų nei kaina, ekonominio naudingumo kriterijų pavyzdžių bei sukurti ar tobulinti esamas mokomąsias priemones apie konkretaus viešojo pirkimo būdo ar procedūros atlikimą, prieš tai aiškiai identifikavusi neaiškias vietas, kurių nesupranta perkančiųjų organizacijų specialistai.

Informantai, be savo kompetencijų stokos identifikavimo, nurodė, kad neretai ir tiekėjų specialistai nesugeba pateikti pasiūlymų elektroninėmis priemonėmis. Be to, neretas atvejis, kai tiekėjai, nesugebantys pateikti elektroninių pasiūlymų, reiškia pretenzijas perkančiosioms organizacijoms, tokiu būdu siekdami užvilinti viešojo pirkimo procedūras. Informantai nurodė, kad pasitaiko atvejų, kai tiekėjai dėl kompetencijų stokos nesugeba dirbti CVP IS, teikia užklausimus perkančiosioms organizacijoms, kurios, atsakydamos į tokius užklausimus, pasiūlo kreiptis į Viešųjų pirkimų tarnybos specialistus, administruojančius CVP IS. Tiekėjai su šiais specialistais niekaip negali susisiekti ir tiesiog rašo pretenzijas perkančiosioms organizacijoms, tokiu būdu bent trumpam sustabdydamos procedūras: „pasitaiko tokių tiekėjų, kurie dar ir pretenzijas reiškia, kai nesugeba pateikti pasiūlymo,“ (žiūrėti priedą Nr. 3). Interesantų konsultavimo problematika yra žinoma ir pačiai Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybai. Per 2012 metus tarnyba atsakė į 4654 paklausimus elektroniniu paštu ir į 21917 interesantų skambučių¹³⁶. Turint omenyje, kad paslaugas Tarnyboje teikia 1 arba 2 viešųjų pirkimų specialistai, kurie vykdo ne tik konsultavimo, bet ir kitas pagal pareigybes priskirtas funkcijas, panašu, kad realios konsultavimo ir pagalbos ne tik tiekėjams,

---

¹³⁶ 2012 metų elektroninių viešųjų pirkimų pažangos ataskaita // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Pazangos_araskaita_EPP2012_final.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-22.

bet ir perkančiosioms organizacijoms galimybės yra itin ribotos. Autoriaus nuomone, galimi du alternatyvūs šios problemos sprendimo būdai: tobulinti Viešųjų pirkimų tarnybos elektroninių viešųjų pirkimų informacijos centro veiklos kokybę arba įstatymiškai numatyti, kad perkančiosios organizacijos gali nestabdyti viešojo pirkimo procedūros, jei gauta pretenzija, susijusi su CVP IS ar jos veikimo sutrikimais. Pirmasis sprendimo būdas nesusijęs su teisinio ar praktinio reglamentavimo tobulinimu, tuo tarpu antrasis būdas susijęs su Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 94¹ straipsnio 2 dalies atitinkamu pakeitimu.

Apibendrinimas. Apibendrinant probleminių veiksnių visumą, galima teigti, kad tyrimo tikslas yra pasiektas: išanalizavus elektroninių viešųjų pirkimų sampratos, įrankių, kuriais vykdomi elektroniniai viešieji pirkimai, ir elektroninių viešųjų pirkimų subjektų teorinį reglamentavimą, identifikuoti problemas, kylančias perkančiosioms organizacijoms, vykdamas viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, ir pateikti siūlymus viešųjų pirkimų, vykdomų elektroninėmis priemonėmis, procedūrų (procesų) reglamentavimo tobulinimui padėjo pasiekti pasirinktas tyrimo metodus. Interviu būdu apklausus viešųjų pirkimų specialistus – praktikus buvo išskirtos viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis probleminės sritys – specifinių viešųjų pirkimų būdų ir procedūrų vykdymo tiek elektroninėmis, tiek ir tradicinėmis priemonėmis reglamentavimas yra tobulintinas, taip pat viešųjų pirkimų specialistų - praktikų gebėjimas vykdyti elektroninius viešuosius pirkimus nevisuomet yra pakankamas. Probleminės sritys susisteminti padėjo išsikelti uždaviniai – teorinės elektroninių viešųjų pirkimų sampratos, įrankių, kuriais vykdomi elektroniniai viešieji pirkimai, ir elektroninių viešųjų pirkimų subjektų reglamentavimo analizės metu nustatyti aktualūs elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo etapai, pagal kuriuos ir buvo nustatyta interviu klausimyno struktūra. Informantų interviu atsakymai leido aiškiai atskirti kiekviename elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo etape išylančias problemas, kurias apibendrinus suformuluoti galimi viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso reglamentavimo tobulinimo būdai.

Kalbant apie iškeltą **darbo hipotezę** - galima teigti, kad ir ji pasitvirtino, praktiškai, visa apimtimi. Autoriui pasirinkus interviuoti labai skirtingos praktinės patirties specialistus, buvo patvirtinta nuostata, kad ne viešųjų pirkimų vykdymas pačiomis elektroninėmis priemonėmis yra komplikotas, t. y. įrankiai tokiems pirkimams vykdyti yra pakankamai išvystyti ir aiškūs, tačiau maža patirtis organizuojant kitokius nei visuotinai įprasti viešųjų pirkimų būdai, nepasitikėjimas savo kompetencijomis ir realus įgūdžių neturėjimas lemia, kad tam tikri viešųjų pirkimų būdai ir procedūros nėra vykdomos nei elektroninėmis, nei tradicinėmis neelektroninėmis priemonėmis. Tą pat patvirtina ir tai, kad sąlyginai didesnės praktinės patirties specialistai tam tikrų neįprastų viešųjų pirkimų būdų ir procedūrų nesirenka vykdyti dėl to, kad iš savo praktinės patirties žino, kad tokie

būdai ir procedūros yra pernelyg komplikuoti, vėlgi nepriklausomai nuo to, ar jos vykdomos elektroninėmis, ar tradicinėmis priemonėmis. Galima teigti, kad hipotezė pasitvirtino ir viešųjų pirkimų reglamentavimo nepakankamumo ar neaiškumo dalyje. Tyrimo metu identifikuota viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis problematika rodo, kad tam tikros elektroninių viešųjų pirkimų reglamentavimo sritys yra tobulintinos ar reikalaujančios naujo požiūrio: konkurecinio dialogo, projekto konkurso, dinaminių pirkimo sistemų ir elektroninių aukcionų procedūrų vykdymas elektroninėmis priemonėmis, pirkimo procedūrų bei pagrindinių sutarčių sudarymas CPO elektroniniame kataloge, metinių viešųjų pirkimų ataskaitų verčių skaičiavimo metodikos, ekonominio naudingumo kriterijų pavyzdžių reglamentavimas yra esminės sritys, kurių nepakankamas ar neaiškus reglamentavimas lemia perkančių organizacijų nenorą naudotis nestandartinių viešųjų pirkimų būdų ir procedūrų teikiamomis galimybėmis.

Atsižvelgiant į tyrimo duomenis, galima teigti, kad viešųjų pirkimų perkėlimas į elektroninę erdvę yra sveikintinas reiškinys, be to, pasirinktas perkėlimo būdas, sukuriant dvi vieningas elektronines sistemas CVP IS ir CPO katalogą, yra teisingas. Kita vertus, būtina sistemas tobulinti, atsižvelgiant į praktiškai jomis besinaudojančių viešųjų pirkimų dalyvių pastabas. Taip pat labai svarbu atsakingoms institucijoms tęsti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis reglamentavimo tobulinimo bei šviečiamąją veiklą, gerinant jos kokybę.

IŠVADOS

Įvykdžius darbo pradžioje išsikeltus uždavinius, galima daryti šias išvadas:

1. Elektroniniai viešieji pirkimai – tai teisės aktais reglamentuotų organizacijų atliekamų ir griežtai teisės aktais reglamentuotas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, įskaitant pirkimo pageidavimo išreiškimą (kvietimą pateikti pasiūlymą), pirkimo patvirtinimą (kvietimo pateikti pasiūlymą priėmimą ir pasiūlymo pateikimą), pirkinio užsakymą (pirkimo laimėtojo paskelbimą) ir atsiskaitymą (sutarties sudarymą), nediskriminuojančiomis, visuotinai prieinamomis ir suderintomis su visuotinai naudojamomis informacinėmis ir ryšių technologijų priemonėmis.
2. Nors pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo¹³⁷ suformuluotą elektroninių priemonių apibrėžimą galima daryti prielaidą, kad tokios priemonės apima labai platų elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo įrankių spektrą, – nuo telefoninio ryšio iki sudėtingų duomenų apdorojimo bazių ir sistemų, tačiau praktikoje yra laikoma, kad viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis apima dvi platformas: Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą (CVP IS) ir Centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) administruojamą katalogą CPO.LT^{tm}.
3. Viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis (CVP IS ir / ar CPO) procesą galima suskirstyti į keturis etapus: viešųjų pirkimų planavimą, informacijos, susijusios su viešuoju pirkimu, paskelbimą, konkrečių pirkimo procedūrų vykdymą ir ataskaitų kontroliuojančioms institucijoms teikimą.
4. Viešųjų pirkimų specialistų – praktikų požiūriu, kiekvienas viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis etapų turi vienokių ar kitokių probleminių aspektų, tačiau tyrimo metu identifikuoti tokie pagrindiniai probleminiai veiksniai: a) prievolė skelbti techninių specifikacijų projektus prieš pradedant pirkimo procedūras, b) nepakankamai operatyvus Viešųjų pirkimų tarnybos darbas kontroliuojant perkančiųjų organizacijų skelbimų turinį, c) specifinių pirkimo būdų nenaudojimas dėl negalėjimo atlikti pilnos pirkimo procedūros elektroninėje erdvėje, d) galimybių pateikti Viešųjų pirkimų tarnybai ataskaitų korekcijas elektroninėmis priemonėmis nebuvimas.
5. Problemos, su kuriomis susiduriama vykdant viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, ženkliai skiriasi priklausomai nuo viešųjų pirkimų specialistų patirties.

---

¹³⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.

Mažesnė praktinė patirtis lemia tam tikrų neįprastų viešųjų pirkimų būdų ir procedūrų nenaudojimą. Tuo tarpu didesnę praktinę patirtį turintys specialistai neįprastus ar rečiau naudojamus būdus ir procedūras pasirenka nepriklausomai nuo to, ar jos būtų atliekamos tradicinėmis, ar elektroninėmis priemonėmis. Darytina išvada, kad problemų, susijusių su viešųjų pirkimų specialistų – praktikų kompetencijų stoka, sprendimas nėra susijęs vien tik su jų kvalifikacijos kėlimu, bet ir su Viešųjų pirkimų tarnybos šviečiamosios veiklos gerinimu bei viešųjų pirkimų, vykdomų elektroninėmis priemonėmis, procedūrų teisinio reglamentavimo tobulinimu.

PASIŪLYMAI

Tyrimo metu identifikuotų probleminių veiksnių - prievolės skelbti techninių specifikacijų projektus prieš pradėdant pirkimo procedūras, nepakankamai operatyvaus Viešųjų pirkimų tarnybos darbo kontroliuojant perkančiųjų organizacijų skelbimų turinį, specifinių pirkimo būdų nenaudojimo dėl negalėjimo atlikti pilnos pirkimo procedūros elektroninėje erdvėje, galimybių pateikti Viešųjų pirkimų tarnybai ataskaitų korekcijas elektroninėmis priemonėmis nebuvimo – eliminavimui išskirtinos dvi sprendimų kryptys:

1. Viešųjų pirkimų teisinio reglamentavimo tobulinimas:

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 7 straipsnio 1 dalis pakeistina, nustatant, kad privalomai skelbiami tik didelės apimties (vertės) ar technologiškai sudėtingų pirkimo objektų techninių specifikacijų projektai. Šis pakeitimas leistų sumažinti perkančiųjų organizacijų specialistų darbo krūvį, nepažeidžiant tiekėjų interesų, kadangi praktika rodo, kad tiekėjai nesinaudoja galimybe teikti pastabas paskelbtiems techninių specifikacijų projektams.

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnis yra pakeistinas, nustatant, kad supaprastintų viešųjų pirkimų procedūrų terminai yra pradėdami skaičiuoti nuo skelbimo pateikimo Viešųjų pirkimų tarnybai dienos. Pakeitimas motyvuotų Viešųjų pirkimų tarnybos specialistus, tikrinančius skelbimus prieš juos paskelbiant, savo darbo funkcijas atlikti per įmanomai trumpiausią terminą, bei būtų optimizuotos supaprastintų viešųjų pirkimų procedūrų planavimo galimybės.

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 8² straipsnio 1 dalis pakeistina, numatant, kad Viešųjų pirkimų tarnyba ne tik tvirtina pirkimų ataskaitų formas ir nustato jų teikimo reikalavimus, bet ir reglamentuoja ataskaitų koregavimo tvarką. Pakeitimas sudarytų prielaidas teisiškai reglamentuoti praktikoje pasitaikančias situacijas, kai perkančiosioms organizacijoms būtina atlikti jau pateiktų ataskaitų korekcijas.

2. Viešųjų pirkimų tarnybos veiklos tobulinimas:

- Viešųjų pirkimų tarnyba, kaip centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (CVP IS) administratorė, turėtų inicijuoti tokį CVP IS patobulinimą, kuris suteiktų galimybę realiu laiku vesti susirašinėjimą tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjo, tokiu būdu pačiai sistemai pildant elektroninį protokolą, kurį tiekėjas galėtų pasirašyti elektroniniu parašu. Patobulinimas išspręstų tam tikrų specifinių pirkimo būdų, tokių kaip Derybos ar Konkurencinis dialogas, procedūrų pilno atlikimo elektroninėmis priemonėmis problematiką, kadangi derybinių procesų tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjų protokolavimo procedūrų atlikti elektroninėmis priemonėmis šiuo metu nėra galimybės. Šis siūlymas iš dalies susijęs ir su teisinio reglamentavimo tobulinimu, kadangi Lietuvos

Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas nenurodo, ar derybų procedūros atlikimą bei jų rezultatų protokolavimą galima atlikti elektroninėmis priemonėmis.

- Viešųjų pirkimų tarnybos parengta mokomoji medžiaga turėtų būti labiau diferencijuota pagal viešųjų pirkimų specialistų kompetencijas: viešųjų pirkimų būdų ir procedūrų vykdymo pavyzdžio modeliu paremtos mokomosios priemonės turėtų būti rengiamos turint omenyje, kad jos skirtos pradedantiesiems specialistams, tuo tarpu didesnę patirtį specialistams turėtų būti skirtos nestandartinių problemų sprendimo būdų mokomosios priemonės.

LITERATŪROS SARAŠAS

1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas. Valstybės žinios. 1996, Nr. 84-2000 su vėlesniais pakeitimais.
2. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo 16, 18, 19, 85, 86, 90, 92 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas. Valstybės žinios. 2012, Nr. 82-4264
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimas Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2001, Nr. 86-3015 su vėlesniais pakeitimais.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 9-357 su vėlesniais pakeitimais.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 196 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis“ // Valstybės žinios. 2009, Nr. 34-1291 su vėlesniais pakeitimais.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1308 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimo Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ pakeitimo“. Valstybės žinios. 2012, Nr. 128-6421.
7. Lietuvos Respublikos plinkos ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 97 „Dėl projekto konkurso organizavimo taisyklių patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2003, Nr. 22-941.
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. D1-508 „Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2011, Nr. 84-4110.
9. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. 4-523 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003m. vasario 21 d. įsakymo Nr. 4-72 „Dėl perkančiųjų organizacijų sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo. Valstybės žinios. 2011, Nr. 97-4595.
10. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. 1S-4 „Dėl Viešųjų pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos ir viešųjų pirkimų ataskaitų formų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2006, Nr. 9-344 su vėlesniais pakeitimais.
11. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2009 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 1S-49 „Dėl Informacijos apie planuojamus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2009, Nr.

- 60-2396 su vėlesniais pakeitimais.
12. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2009 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. 1S-50 „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo naudojantis centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis vadovo patvirtinimo“. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/Vadovas.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-08.
  13. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1S-140 “Dėl Konkurencinio dialogo taikymo rekomendacijų patvirtinimo”. Valstybės žinios. 2010, Nr. 120-6168.
  14. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1S-44 ”Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. lapkričio 29 d. Įsakymo Nr. 1S-73 ”Dėl viešojo pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo rekomendacijų patvirtinimo” pakeitimo”. Valstybės žinios. 2011, Nr. 42-2030.
  15. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. 1S-184 „Dėl skelbimų teikimo viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų viešųjų pirkimų informacijai aprašo ir supaprastintų viešųjų pirkimų skelbimų (pranešimų) tipinių formų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2011, Nr. 157-7463 su vėlesniais pakeitimais.
  16. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 1S-199 ”Dėl viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vyriausybės direktoriaus 2008 m. rugsėjo 12 d. įsakymo Nr. 1S-91 „Dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1, 2 ar 3 punktuose nurodytų perkančiųjų organizacijų supaprastintų viešųjų pirkimų pavyzdinių taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo”. Valstybės žinios. 2012, Nr. 7-245.
  17. Europos parlamento ir tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/17/EB “Dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo“. Official Journal. 2004, Nr. L-134.
  18. Europos parlamento ir tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyva 2004/18/EB “Dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo”. Official Journal. 2004, Nr. L-134.
  19. Europos Sąjungos Komisijos 2011 m. rugpjūčio 19 d. Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 842/2011 kuriuo nustatomos standartinės formos, naudojamos skelbiant su viešaisiais pirkimais susijusius pranešimus, ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1564/2005. Official Journal. 2011, Nr. L-222.
  20. Chaffey D. E-Business and E-Commerce Management. Harlow: Pearson Education, 2004.

21. Dimitri N., Dini F., Piga G. When should procurement be centralized? // Handbook of Procurement. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
22. Heijboer G., Telgen J. Choosing the open or the restricted procedure: a big deal or a big deal? <http://www.utwente.nl/mb/iebis/staff/ex-colleagues/heijboer/deal.doc>; prisijungimo laikas 2013-03-21.
23. Oughton J. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector. [http://www.unic.pt/images/stories/publicacoes/embedded_object\[1\].pdf](http://www.unic.pt/images/stories/publicacoes/embedded_object[1].pdf); prisijungimo laikas 2013-03-21.
24. Paliduskaitė J, Ereminaitė S. Korupcija viešuosiuose pirkimuose: nuo teorinės apibrėžties iki atvejo studijos (II dalis) // Viešoji politika ir administravimas, 2010, Nr. 33.
25. Palubinskas V. Paskutinis viešųjų pirkimų perkėlimo į elektroninę terpę etapas // Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletenis. 2008, Nr. 4 (29). http://www.vpt.lt/admin/uploaded/IB/IB2008_04.pdf prisijungimo laikas 2013-03-22.
26. Palubinskas V. Reali perspektyva – viešieji elektroniniai pirkimai // Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletenis. 2006, Nr.2 (19). <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2IB2006.pdf> prisijungimo data: 2013-03-22.
27. Soloveičikas D., Aviža S., Rumšienė G. Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros strategija. http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Viesieji%20pirkimai/vpi-strategija.doc#_Toc189306443; prisijungimo laikas 2013-03-33.
28. Tidikis R. Socialinių mokslų tyrimų metodologija. Lietuvos teisės universitetas. 2003.
29. Trepte P. Regulating procurement. Understanding the ends and the means of public procurement regulation. 2nd edition. Oxford University Press, 2006.
30. Vengrauskas V., Gineitienė Z., Zaleskytė J., Šerpytis K. Viešųjų pirkimų centralizavimo galimybių Lietuvoje studija. <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Viesieji%20pirkimai/mtyrimo-darbas.doc>; prisijungimo laikas 2013-03-08.
31. Kauno apygardos teismo 2010 m. balandžio 22 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-1404-259/2010. <http://www.eteismai.lt/byla/73350260987411/2-1404-259/2010> prisijungimo laikas 2013-03-08.
32. Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo I-II skyrių komentaras. http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/viesuju_pirkimu_politikos_kryptys_ir_problematika; prisijungimo laikas 2012-12-12.

33. CVP IS Perkančiosios organizacijos administratoriaus vadovas. <https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/>; prisijungimo laikas 2012-12-12.
34. Dinaminė pirkimo sistema (DPS). http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/2011-12-02%20DPS_VB.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-08.
35. Elektroninis aukcionas viešajame pirkime. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/aukcionas%202011-03.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-08.
36. Europos Komisijos aiškinamasis dokumentas dėl konkurencinio dialogo. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/explan-notes/classic-dir-dialogue_en.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-08.
37. Informacija apie 2012 m. IV ketvirtį įvykusius viešuosius pirkimus. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Informacija%20apie%202012%20m.%20IV%20ketv.%20vykdytus%20viesuosius%20pirkimus.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-22.
38. Mokomoji medžiaga tiekėjams. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/KaipParengtiIrPateiktiPasiulymaCVPIS.ppt>; prisijungimo laikas 2013-03-06.
39. Perkančiosios organizacijos naudotojo vadovas. <https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/help/lt/EUS%20Tender%20Mgmt%20Buyer%20User%200Guide.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-08.
40. Planuojami pirkimai CVP IS. http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/2012-08-28_planuojamu_pirkimu_suvestines_viesinimas_cvpp.pdf; prisijungimo laikas 2013-02-26.
41. Skelbiamų pirkimų vykdymas CVP IS priemonėmis. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2009/epirkimai/SkelbiamoPirkimoVykdymasCVPIS.ppt>; prisijungimo laikas 2013-03-06.
42. Techninė specifikacija. http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/vp/EMP_Technine_Specifikacija_galutine2011-12-13.pdf; prisijungimo laikas 2012-12-18.
43. Techninių specifikacijų projektų skelbimas CVP IS priemonėmis. http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/EP_Techniniu_specifikaciju_projektai_2012-01-09.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-04.
44. Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos Bendra dalis. VPM IS. Naudotojo instrukcija. http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20bendra%20naudot_instr.DOC; prisijungimo laikas 2013-03-08.

45. Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos Viešųjų pirkimų ataskaitų posistemė. VPM IS. Naudotojo instrukcija.
http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20VPA%20naudot_instr.DOC; prisijungimo laikas 2013-03-08.
46. Viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos viešųjų pirkimų skelbimų posistemė. VPM IS. Naudotojo instrukcija.
http://www.vpt.lt/admin/uploaded/VPM_IS%20VPS%20naudot_instr.doc; prisijungimo laikas 2013-03-08.
47. Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys // Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos informacinis leidinys. 2011. www.ukmin.lt; prisijungimo laikas 2012-11-16.
48. Viešųjų pirkimų reglamentavimo ir teismų praktikos apžvalga // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo biuletenis "Teismų praktika". 2009, Nr. A-3 // http://www2.lat.lt/lat_web_test/4_tpbiuleteniai/senos/nutartis.aspx?id=34795; prisijungimo laikas 2013-03-08.
49. Vokų atplėšimo procedūra CVP IS priemonėmis.
<http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2011/mokymai/2011-09-14%20Voku%20plesimo%20procedura.pdf>; prisijungimo laikas 2013-03-06.
50. 2012 metų elektroninių viešųjų pirkimų pažangos ataskaita // http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2012/vp/Pazangos_araskaita_EPP2012_final.pdf; prisijungimo laikas 2013-03-22.
51. Centrinė perkančioji organizacija. <http://cpo.lt>; prisijungimo laikas 2012-11-22.
52. Centrinė perkančioji organizacija. <http://www.cpo.lt/pirkejams/isipareigojimais-pirkejams>; prisijungimo laikas 2013-03-08.
53. Viešųjų pirkimų skelbimai.
<https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/app/notice/notices.asp?B=PPO>; prisijungimo laikas 2013-03-07.
54. Lietuvos statistikos departamentas. www.stat.gov.lt , prisijungimo laikas: 2012-11-15.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMAS ELEKTRONINĖMIS PRIEMONĖMIS

SANTRAUKA

Raktiniai žodžiai: viešieji pirkimai, elektroninės priemonės, centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema, centrinė perkančioji organizacija.

Sumažintos viešųjų pirkimų išlaidos, konkurencijos tarp tiekėjų padidėjimas, pagreitinti viešųjų pirkimų procesai, skatinimas naudoti įvairesnius pirkimų būdus, perkančiųjų organizacijų žmogiškųjų išteklių optimizavimas, pagerintos viešųjų pirkimų apskaitos ir kontrolės galimybės ir padidintas viešųjų pirkimų skaidrumas – tai pagrindiniai siekiniai, kuriuos užsibrėžė teisėkūros institucijos, inicijavusios viešųjų pirkimų perkėlimą į elektroninę erdvę. Tačiau ar iš tiesų teisėkūros organų siekiamybės atitinka realius rezultatus? Itin retai suteikiama galimybė tiesiogiai su viešaisiais pirkimais dirbantiems specialistams - praktikams pareikšti išankstines pastabas ar pasiūlymus, tokiu būdu užkertant kelią nenumatytų praktinių probleminių situacijų atsiradimui. Atsižvelgiant į tai ir buvo suformuluotas šio darbo tikslas - išanalizuoti viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis teisinį ir praktinį reglamentavimą bei nustatyti, ar problemas, su kuriomis susiduria viešųjų pirkimų specialistai – praktikai, organizuodami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, galima išspręsti tik tikslinant (tobulinant) teisinį ir praktinį reglamentavimą.

Darbe išanalizuotas esamas viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis teisinis ir praktinis reglamentavimas, išskirti keturi elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo etapai bei tyrimo metu, panaudojus interviu metodą ir apklausus viešųjų pirkimų srityje dirbančius praktikus, identifikuoti teisinio bei praktinio reglamentavimo probleminiai veiksniai kiekvienam etapui atskirai. Taip pat darbe nustatytos probleminės sritys, su kuriomis susiduria viešųjų pirkimų specialistai – praktikai, stokodami reikiamų kompetencijų. Darbo pabaigoje suformuluoti siūlymai, skirti išspręsti identifikuotiems probleminiams veiksniams.

PERFORMANCE OF PUBLIC PROCUREMENT BY ELECTRONIC MEANS

SUMMARY

Keywords: public procurement, electronic means, central portal of public procurement, central purchasing body.

Reduced public procurement costs, increased competition among suppliers, quicker processes of the procurement, promotion of the use of diverse methods of public procurement, optimization of human resources, improved public procurement accounting and control options and increased transparency in public procurement – these are the main objectives set out by the legislative institutions, initiating public procurement transference into the electronic space. But are these strivings of the legislative institutions meets the actual results? Very rarely opportunities to make preliminary comments or suggestions are given to specialists – practitioners working directly with public procurement, thus preventing unintended practical problem situations from occurring. Taking this into consideration was formulated the goal of this paper work – to analyze legal and practical regulation of the performance of public procurement by electronic means and to determine whether the problems faced by public procurement professionals – practitioners, organizing public procurement procedures by electronic means, can be solved only by revising (improving) the legal and practical regulation.

Paper work analyze the existing legal and practical regulation of public procurement performance by electronic means, identifies four phases of public procurement performed by electronic means, and by interviewing public procurement practitioners using interview method identifies problematic factors of the legal and practical regulation for every phase separately. Paper work also identifies problematic areas faced by public procurement specialists – practitioners lacking the necessary competencies. At the end of paper work the proposals for the solving identified problematic factors are formulated.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1. Interviu klausimynas

- Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.
- Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis srityje.
- Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.
- Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą?
- Prašome nurodyti apytikrą Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių (koks procentas elektroninėmis priemonėmis).
- Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?
- kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus organizacijoje kurioje dirbate?

- Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus? Jei taip, ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis? (Jei ne, kokios to priežastys?)
- Ar esate organizavę ribotus konkursus (tame tarpe supaprastintus ribotus)? Jei taip, ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis? Jei ne, kokios to priežastys?
- Ar esate organizavę konkurencinį dialogą, skelbiamas (neskelbiamas) derybas? Jei taip, ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis? Jei ne, kokios to priežastys?
- Ar esate organizavę projekto konkursą? Jei taip, ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis? Jei ne, kokios to priežastys?
- Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminariųjų sutarčių? Jei taip, ar tiekėjų konkuravimo dėl pagrindinių sutarčių procedūras vykdote elektroninėmis priemonėmis? Jei ne, kokios to priežastys?
- Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas? Jei taip, kokie pastebėjimai? Jei ne, kodėl?
- Ar esate vykdę elektroninį aukcioną? Jei taip, kokie pastebėjimai? Jei ne, kodėl?

- Ar vykdote viešuosius pirkimus CVP IS? CPO?
- Ar šios sistemos pilnai tenkina Jūsų poreikius? Jei ne, ko joms trūksta?

- Kas lemia, kad viešąjį pirkimą pasirenkate vykdyti elektroninėmis priemonėmis? CPO?
  - Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis (lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais)? CPO? Kaip manote kodėl taip yra?
  - Ar viešuosius pirkimus vykdant CVP IS (CPO) sumažėjo Jūsų darbo krūvis?
  - Ar vykdant skelbiamus pirkimus CVP IS sulaukiate daugiau pasiūlymų? Kaip manote, kokios to priežastys?
  - Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo įforminimo (pateikimo) klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus? Kaip manote kokios to priežastys?
  - Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo (lyginant su neelektroniniais pirkimais)? Kaip manote kodėl?
  - Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą? Kodėl?
  - Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė? Kodėl?
-
- Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai? Kodėl?
  - Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai? Kodėl?
  - Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus? Kodėl?
  - Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis? Ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis? Kodėl?
  - Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?
  - Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?

Priedas Nr. 2. Interviu su informantu Nr. 1

Pastaba: patamsintai pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Labą diena.**
- Labą diena.
- **Pradžiai apsibrėškime, kad kalbėdami apie elektronines priemones, turėsime omenyje viešuosius pirkimus vykdomus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu.**
- Puiku, sutarta.
- **Taigi, apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- 2014 metų sausio mėnesį bus dešimt metų kaip dirbu su viešaisiais pirkimais.
- **O Jūsų patirtis su viešųjų pirkimų vykdymu elektroninėmis priemonėmis?**
- Pirmąjį viešąjį pirkimą tik elektroninėmis priemonėmis per centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą atlikome 2009 m. spalio mėnesį. Nuo tada stengiamės kuo daugiau pirkimų atlikti būtent elektroninėmis priemonėmis. Aišku, skelbimų teikimas elektroninėmis priemonėmis vyko ir anksčiau, bet nelaikyčiau to patirtimi, kadangi teikiant skelbimus per VPM IS (viešųjų pirkimų monitoringo informacinę sistemą – autoriaus pastaba) neliko jokios kitokios alternatyvos, t.y. skelbimų pateikti ne elektroninėmis priemonėmis neliko jokių galimybių. Taigi, sakyčiau, kad mano patirtis viešųjų pirkimų vykdymo išskirtinai elektroninėmis priemonėmis patirtis yra apie trys su puse metų.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Visą laiką kol dirbu su viešaisiais pirkimais atstovauju vieną perkančiąją organizaciją – transporto srityje veikiančią perkančiąją organizaciją, kurios metinės pirkimų vertės skaičiuojamos milijonais litų.
- **Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą?**
- Mano darbovietėje su viešaisiais pirkimais jau keletą metų dirbu vienas, taigi, esu atsakingas už visus viešuosius pirkimus, tiek elektroninius, tiek ir neelektroninius. Anksčiau, kai įmonėje su viešaisiais pirkimais be manęs dirbo dar vienas darbuotojas, atsakomybės sritis skirstėme kiek kitaip, t. y. nebeskirstėme pirkimų į elektroninius ir neelektroninius, o pasiskirstymas buvo pagal viešojo pirkimo sudėtingumą. Už sudėtingesnius buvau atsakingas aš, o už paprastesnius, dažniausiai mažos vertės pirkimus, buvo atsakingas mano kolega.

- **Kas pasikeitė, kad su viešaisiais pirkimais dirbate vienas, ar tam turėjo įtakos viešųjų pirkimų perkėlimas į elektroninę erdvę?**
- Ir taip, ir ne. Taip jau nutiko, kad prieš kelis metus įmonė daug investavo į infrastruktūrą, didžiąja dalimi Europos sąjungos lėšomis, todėl buvo gana didelės viešųjų pirkimų procedūrų apimtys, įsisavinus europines lėšas, krūvis normalizavosi, todėl darbo apimtis sumažėjo tiek, kad su juo gali susitvarkyti ir vienas darbuotojas. Kita vertus, sakydamas, kad krūvis normalizavosi, turiu omenyje ir tai, kad elektroninės priemonės leidžia daug procedūrų šablonizuoti, taip sutaupant tam skiriamą laiką.
- **Tai reiškia, kad vykdant viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis sumažėjo Jūsų darbo krūvis?**
- Iš principo, taip.
- **Prašome nurodyti apytikrį Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių . Taip pat koks procentas elektroninėmis priemonėmis.**
- Sunku tiksliai apibrėžti, tarkim 2012 metais atlikta apie 200 viešųjų pirkimų. Ankstesniais metais – įgyvendinant Europos sąjungos lėšomis finansuojamus projektus pirkimų skaičius išaugdavo vos ne dvigubai. Elektroninėmis priemonėmis atliekame apie trečdalį viešųjų pirkimų. Didžiąja dalimi, elektroninėmis priemonėmis atliekami didesnių verčių pirkimai, o statistiką gadina žodiniai pirkimai, kuriuos atlikti elektroninėmis priemonėmis būtų visiškai neracionalu (juokiasi).
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?**
- Dažniausiai pirkimai atliekami apklausos ar supaprastinto atviro konkurso būdais.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus?**
- Tokios skirties, kad pirkimą vykdyti elektroninėmis ar neelektroninėmis priemonėmis dėl pačio viešojo pirkimo būdo kaip ir nėra. Elektroninėmis priemonėmis dažniausiai vykdome tokius pačius pirkimus kaip ir neelektroninėmis priemonėmis – apklausas ir supaprastintus atvirus konkursus.
- **Bet ar tai, kad pirkimo procedūros yra neįprastos, sudėtingesnės neturi įtakos renkantis ar jas vykdyti elektroninėmis priemonėmis ar ne?**
- Visiškai neturi. Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje visų pirkimų būdų, kuriuos tik yra būtinybė atlikti, šablonai yra praktiškai tokie patys.

- **Tada kas nulemia, kad pirkimą renkatės atlikti elektroninėmis arba neelektroninėmis priemonėmis?**
- Čia yra keli niuansai: visų pirma racionalumas, vykdant mažaverčius pirkimus, pavyzdžiui tiekėjus apklausiant žodžiu, laiko prasme yra visiškai neracionalu tokius viešuosius pirkimus atlikti elektroninėmis priemonėmis. Kita vertus, ką laikome elektroninėmis priemonėmis, jus apklausa telefonu lyg ir elektroninės priemonės, bet kaip sakant, pokalbio nepriduosi į archyvą (juokiasi). Kita aplinkybė – užsienio tiekėjai. Kadangi neretai mūsų organizacijai prireikia prekių, paslaugų ar darbų, kuriuos gali suteikti tik užsienio tiekėjai, tokius pirkimus atlikti elektroninėmis priemonėmis labai sudėtinga. Dažniausiai užsienio tiekėjai pridaro daug žmogiškų klaidų dėl kurių labai gerus pasiūlymus tenka atmesti dėl įforminimo trūkumų. Todėl neeksperimentuojam ir tokius pirkimus atliekame tradicinėmis priemonėmis. Ir galų gale, centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje nėra užsiregistravę visi potencialūs tiekėjai. Neretai iš anksto žinome, kad kažkuris konkretus tiekėjas gali pateikti labai gerą pasiūlymą, tačiau sistemoje ji nėra užsiregistravęs. Anksčiau bandydavome siųsti tokiems tiekėjams kvietimus registruotis CVP IS'e, bet ne visuomet tiekėjai tą daro netgi ir pakviesti. Todėl darome tradicinį pirkimą ir nesukame galvos (juokiasi).
- **Pakalbėkime apie konkrečias pirkimų procedūras. Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus?**
- Taip, žinoma, kad esame.
- **O elektroninėmis priemonėmis?**
- Esame tą darę ir elektroninėmis priemonėmis, kaip minėjau, labai didelio skirtumo procedūrine prasme nėra. Tam tikra prasme, ekonominio naudingumo viešąjį pirkimą elektroninėmis priemonėmis atlikti yra netgi patogiau, nereikia sukti galvos dėl antrojo voko (vokai, kuriuose yra pasiūlymo dalis su kainomis – autoriaus pastaba) saugojimo, kol tikrinama techninių charakteristikų pasiūlymo dalis. Ir tiekėjai yra ramūs, kad kainų niekas nesužinos iki antrojo voko atplėšimo (šypsosi).
- **Taigi, manote, kad nėra jokio skirtumo ar ekonominio naudingumo viešąjį pirkimą atlikti elektroninėmis priemonėmis ar neelektroninėmis?**
- Beabejo, kad nėra. CVP IS'as pilnai atitinka tokių pirkimų vykdymui.
- **Ar esate organizavę ribotus konkursus, tame tarpe supaprastintus ribotus?**
- Taip, esame. Ne taip dažnai, kaip to norėčiau aš pats (juokiasi). Kadangi įmonės, kurioje dirbu, politika remiasi kaštų taupymu, vadovų pozicija yra gauti pasiūlymus kuo mažesnėmis kainomis, o ribotas konkurso imtis ne visuomet ta leidžia padaryti.

- **Kodėl taip manote?**
- Pavyzdžiui, nusistatome, kad ribotame konkurse kainas gali pateikti maksimum penki kvalifikuočiausi tiekėjai, tačiau galbūt šeštas (kvalifikuočiausias – autoriaus pastaba) tiekėjas irgi yra pakankamai aukštos kvalifikacijos ir jo siūloma kaina būtų ypač gera, bet to negali sužinoti nes esi nusistatęs, kad kainas pateikia tik penki tiekėjai.
- **Ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis?**
- Dabar taip greit neprisiminsiu, bet man atrodo, kad neesame.
- **Kokios to priežastys?**
- Kaip jau ir minėjau ribotų konkursų iš viso atliekame labai mažai. Dažniausiai toks pirkimo būdas yra pasirenkamas kai iš anksto žinome, kad užsienio tiekėjas yra daug kvalifikuotesnis nei veikiantys Lietuvoje tiekėjai, be abejo, tokio tiekėjo ir kaina yra visai kitokia. Siekdami, kad tokio tiekėjo pasiūlymas būtų konkurencingas ir pasirenkame tokį pirkimo būdą. Kaip ir minėjau, jei žinome, kad pirkime dalyvaus užsienio tiekėjas, galintis pateikti gerą kainą ar kurio labai norime (juokiasi), darome neelektroninį pirkimą, siekdami sumažinti žmogiškųjų klaidų tikimybę.
- **Ar esate organizavę konkurencinį dialogą?**
- Esame komunalinio sektoriaus įmonė, todėl tokio pirkimo atlikti neturime galimybes. Vieną kartą vadovai buvo labai susižavėję galimybe pirkti tokiu pirkimo būdu, tačiau jei įstatymas nenumato tokio galimybes – reiškias nenumato.
- **Bet apie tokį pirkimo būdą žinote? Tai yra, jei galėtumėte, ar atlikinėtumėte tokius pirkimus elektroninėmis priemonėmis?**
- Patį pirkimo būdą žinau, bet ar dalyčiau jį elektroninėmis priemonėmis labai abejoju. Vėlgi, manau, kad situacija būtų susijusi su užsienio tiekėjais, juk pati pirkimo procedūra yra vykdoma tada, kai negali apibrėžti pačio pirkimo objekto. Pasakysiu nekukliai, jei negali pats apibrėžti pirkimo objekto, tai ir nelabai turi Lietuvoje kontaktų kurie galėtų apibrėžti (juokiasi).
- **Ar esate vykdę skelbiamas derybas?**
- Kaip nekeista, nors (Viešųjų pirkimų – autoriaus pastaba) įstatymas ir leidžia komunalinėms įmonėms skelbiamas derybas vykdyti praktiškai be apribojimų, tokio pirkimo būdo neesama pasirinkę nei karto. Didžiąja dalimi todėl, kad derybos yra labai rizikingas pirkimas dėl tiekėjų piktnaudžiavimo pretenzijų rašymo teise, t.y. skaidrumas vykdant derybas nėra pats didžiausias (juokiasi).

- **O jei visitik vykdytumėte skelbiamas derybas, ar rinktumėte tokias procedūras atlikti elektroninėmis priemonėmis?**
- Kodėl gi ne. Dar kart pasikartosiu, didelio skirtumo ar pirkimo procedūras vykdyti elektroninėmis priemonėmis ar neelektroninėmis, praktiškai nėra. Nepriklausomai nuo pasirinkto pirkimo būdo.
- **Ar esate vykdę neskelbiamas derybas?**
- Taip, neišvengiamai turi atlikti tokias procedūras, kai visi pasiūlymai atvirame konkurse atmetami ar panašiai.
- **Ar esate tokį pirkimą vykdę elektroninėmis priemonėmis?**
- Esame vykdę tik supaprastintus neskelbiamus pirkimus. Dabar galvoju, kad paskutinį kartą neskelbiamas derybas esame vykdę dar iki elektroninių pirkimų eros (šypsosi). O supaprastintų neskelbiamų pirkimų prireikia atlikti per metus tris – keturi kartus.
- **Kokie pastebėjimai?**
- Per daug nieko išskirti negaliu. Šiaip juokinga, kai vykda elektroninį pirkimą, o derybas reikia vis tiek protokoluoti, t.y. susitikti su tiekėju ne elektroninėje erdvėje (juokiasi).
- **Ar esate organizavę projekto konkursą?**
- Esame vieną kartą vykdę supaprastintą projekto konkursą. Paprasčiausiai poreikio tokiam pirkimui nėra.
- **Ar šis pirkimas buvo vykdamas elektroninėmis priemonėmis?**
- Ne, kadangi praktiškai tą būtų buvę labai sudėtinga padaryti – pasiūlymo dalimi turėjo būti fizinis daiktas, kurį elektroninėmis priemonėmis pateikti būtų buvę labai sunku (juokiasi).
- **Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminarųjų sutarčių?**
- Yra viena sudaryta, bet ateityje planuojame jų sudaryti daugiau, kadangi visai pasiteisino papildomas preliminarosios sutarties tiekėjų konkuravimas.
- **Ar preliminarosios sutarties tiekėjų konkuravimo dėl pagrindinių sutarčių procedūras vykdote elektroninėmis priemonėmis?**
- Ne, kadangi to pageidavo pirkimo iniciatorius, kuriam ta preliminarioji sutartis ir buvo reikalinga.
- **Gal žinote, kodėl jis to pageidavo?**
- Labai nenorėjo apsikrauti papildomu darbu (juokiasi). Nors ir aiškinau, kad pati procedūra CVP IS'e bus labai paprasta, tačiau kažkodėl labai bijojo, kad nesusitvarkys (juokiasi).
- **Ar galima teigti, kad pirkimo iniciatoriaus pasirinkimas yra susijęs su tuo, kad jis nėra susipažinęs su Centrine viešųjų pirkimų informacine sistema?**

- Manychiau, kad taip.
- **Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas?**
- Ne, nėra tekę. Net nežinau kodėl. Gal per daug „galvos skausmo“. Juk ne paslaptis, kad visą laiką pirkimo objekto reikia „vakar“, todėl nėra laiko „terliotis“ su orientaciniais pasiūlymais (juokiasi).
- **Ar esate vykdę elektroninį aukcioną?**
- Vėlgi nėra tekę. Čia tas pats kas ir su dinamine pirkimo sistema. Tiesiog nėra laiko „terliotis“. Nors labai dažnai knieti pabandyti (juokiasi).
- **Kad viešuosius pirkimus vykdote Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje jau išsiaiškinome, bet ar naudojate Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu?**
- Ne, nesinaudojame. Įmonės vadovas yra labai nusistatęs prieš CPO primetamas sutarties sąlygas, kurių keisti nelabai galima. Net nežinau kaip reiks „suktis“ kai nuo kitų metų (2014 metų – autorius pastaba) naudotis CPO bus privaloma.
- **Ar tai yra vienintelė priežastis kodėl nesinaudojate CPO?**
- Didžiąja dalimi taip. Dar labai nepatinka pats nelankstumas: negali nutraukti pirkimo, atmesti visu pasiūlymų ir panašiai. Ir šiaip nemaloniai nuteikia „botago, o ne meduolio“ principas (juokiasi). Privalomumas naudotis katalogu kažkaip „negerai kvepia“.
- **Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Galbūt ne pačius kainų pokyčius pastebėjau, bet pačių pasiūlymų padaugėjo. Savaiame suprantama, tiekėjui juk daug paprasčiau kelių klavišų paspaudimais pateikti pasiūlymą, o ne susiuvinėti pasiūlymą, užklijuoti voke ir vežti perkančiajai organizacijai (juokiasi).
- **Tai pačių kainų pokyčio nepastebėjote?**
- Tikrai ne.
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo įforminimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus?**
- Sakyčiau, kad yra netgi atvirkščiai. Esu pastebėjęs tendenciją, kad užsienio tiekėjai daro daug įforminimo klaidų, suprantama, juk CVP IS'e daug terminų pateikiama pusiau lietuviškai pusiau angliškai. Tai net ir lietuviui juos suprasti yra sunku (juokiasi). Taip pat labai daug klaidų daro mažų tiekėjų atstovai, bet čia jau principinių kompetencijų stygius, tokie tiekėjai neelektroninėmis priemonėmis pasiūlymų iš viso neteikia.

- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Kad lyg ir ne, išskyrus įstatyme numatytas galimybes. Gal netgi atvirkščiai – kol susispausdini visus pasiūlymus, kol peržiūri juos. Kaip minėjau, elektroninėmis priemonėmis pasiūlymų gauni kur kas daugiau nei neelektroninėmis.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Nemanau. „Norint mušti, pagalį visuomet rasi“ (juokiasi). Galbūt „apeiti“ įstatymą tapo sudėtingiau, bet argi nesąžiningam žmogui tai kliūtis (juokiasi).
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Taip, vienareikšmiškai. Labai norint, viską, kas susiję su įmonės viešaisiais pirkimais gali rasti vienoje vietoje.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai?**
- Yra pora problemų: kiekių nurodymas, tai yra, iš anksto lyg ir planuoja vieną kiekį pirkti, tačiau faktiškai prireikia kito kiekio ir tiekėjai pradeda „baksnoti“ į pirkimų planą (juokiasi). Kita problema, kai planuoja pirkimą metų pradžioje, o metų pabaigoje paaiškėja, kad jo nereikia vykdyti, ir vėl tiekėjai pradeda „baksnoti“ į pirkimų planą (šypsosi).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai?**
- Viena ir esminė – laikas! Kaip ir minėjau, visko reikia „vakar“, o papildomas poros savaitių terminas, tikrai nežavi pirkimo iniciatorių (atsidūsta).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus?**
- Vėlgi laikas, nors elektroninės priemonės turėjo sutrumpinti laiką nuo skelbimo pateikimo iki publikavimo, tačiau taip nėra.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis?**
- Iš principo, problematika nei kiek nepakito, kompetencijos stoka bei tam tikrų tiekėjų piktybinis noras pakenkti išliko (atsidūsta). Turbūt per metus gaunu tris - keturias tiekėjų pretenzijas, kurios yra susijusios su tuo, kad pats tiekėjas nemoka pateikti pasiūlymų (juokiasi).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Esminė problema, kad pačias ataskaitas reikia teikti elektroninėmis priemonėmis, o jų korekcijas jau reikia teikti oficialiu raštu. Graudžiai juokinga (juokiasi).

- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?**
- Net nežinau, sistemų tobulinimas, kaip jau sakiau, meduolis, o ne botagas turi stotis į pirmą vietą (juokiasi). Kad ir CPO pavyzdys: kodėl prievarta esame varomi į vienos konkrečios perkančiosios organizacijos rankas, kodėl negalima remtis visų perkančiųjų organizacijų gera patirtimi, tarkim viena eilinė perkančioji organizacija gauna gerą pasiūlymą, kodėl kita eilinė perkančioji organizacija negali tiesiog sudaryti sutarties su tokį pasiūlymą pateikusių tiekėju, bet reikia atlikti naujas procedūras ir gaišti laiką, per kurį, tarkim, pirkimo objekto kaina pasikeičia? Žodžiu, kol visi viešuosius pirkimus atliekantys specialistai, visuomenėje, dažniausiai be pagrindo, bus tapatinami vos ne su vagimis, nieko nepasikeis – būsim „mušami, o ne vaišinami meduoliais“. (atsidusta ir nusijuokia).
- **Dėkoju už pokalbį ir sėkmės darbuose.**

Priedas Nr. 3. Interviu su informantu Nr. 2

Pastaba: **patamsintai** pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Laba diena.**
- Laba diena.
- **Pradžiai apsibrėžkime, kad kalbėdami apie elektronines priemones, turėsime omenyje viešuosius pirkimus vykdomus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu.**
- Gerai.
- **Taigi, apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- Su viešaisiais pirkimais dirbu apie tris metus.
- **O Jūsų patirtis su viešųjų pirkimų vykdymu elektroninėmis priemonėmis?**
- Lygiai tokia pati. Aišku, ir po šiai dienai neturiu pirkimų vykdymo patirties CPO. Elektroninius pirkimus esu vykdžiusi tik centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Komunalinio sektoriaus įmonė, veikianti susisiekimo srityje. Viešųjų pirkimų skyriuje dirbame dviese. Per metus atliekame pirkimų už kelis milijonus litų.
- **Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą?**
- Ne, nėra. Su kolega dirbame praktiškai prie visų pirkimų.
- **Prašome nurodyti apytikrį Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių (koks procentas elektroninėmis priemonėmis).**
- Vidutiniškai apie porą šimtų pirkimų per metus. Kartais šiek tiek daugiau, kartais šiek tiek mažiau. Procentinė statistika, manyčiau, apie penkiasdešimt procentų elektroninėmis priemonėmis atliekame.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?**
- Mažos vertės apklausos ir supaprastinti atviri pirkimai.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus organizacijoje kurioje dirbate?**
- Tokie patys, apklausos ir supaprastinti atviri pirkimai.
- **Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus?**

- Esu, vieną kartą (šypsosi).
- **Vykdėte elektroninėmis priemonėmis?**
- Ne (šypsosi).
- **Kodėl?**
- Tai kad ir ne elektroninėmis priemonėmis tokį pirkimą atlikti yra nelengva, o kur dar per sistemą (CVP IS – autoriaus pastaba). Pasiklyščiau ir ką nors ne taip pridirbčiau (juokiasi).
- **Ar esate organizavę ribotus konkursus, tame tarpe supaprastintus ribotus?**
- Ne, neteko.
- **Kodėl?**
- Nežinau, niekad neprireikė. Realiai šis pirkimo būdas naudingas kai labai daug tiekėjų yra viename pirkime, o iš kur žinot, kiek tų tiekėjų bus, kol nepaskelbi pirkimo (juokiasi).
- **Ar esate organizavę konkurencinį dialogą?**
- Tikrai ne. Atvirai pasakius net nežinau kas čia per pirkimo būdas (juokiasi).
- **Ar esate vykdę skelbiamas derybas?**
- Oi, ne. Kažkur girdėjau, kad šis pirkimo būdas labai problematiškas yra. Neatsigina tiekėjų pretenzijų tokių pirkimų organizatoriai.
- **Tai ir yra priežastis, kodėl nevykdote pirkimų šiuo būdu?**
- Taip. Na iš šiaip, kam daryt pirkimą, kurį vykdant net nebus su kuo pasikonsultuoti, kai gali atlikti paprastą atvirą konkursą.
- **Ar esate vykdę neskelbiamas derybas?**
- Šitų tai netrūksta (juokiasi). Taip, esame.
- **Elektroninėmis priemonėmis vykdėte?**
- Ir elektroninėmis, ir neelektroninėmis. Čia jau jokio skirtumo. Procedūriškai labai panašu į paprastos apklausos atlikimą. Be to, derybose vis tiek reikia susitikti su tiekėjais, tai kokios čia elektroninės priemonės (juokiasi).
- **Ar esate organizavę projekto konkursą?**
- Ne, neteko.
- **Kokios to priežastys?**
- Jokio poreikio nebuvo.
- **O jei atsirastų poreikis ar atlikinėtumėte tokį pirkimą elektroninėmis priemonėmis?**
- Laba abejoju.
- **Kodėl?**

- Tiesiog per mažai patirties tokius pirkimus vykdančiam. Plius, net nežinočiau pas ką pasikonsultuoti dėl vykdymo (šypsosi).
- **Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminarinių sutarčių?**
- Yra keletas.
- **Ar tiekėjų konkuravimo dėl pagrindinių sutarčių procedūras vykdate elektroninėmis priemonėmis?**
- Ne, o kam? Tiesiog apsiskambinam tiekėjus, išsiaiškinam kas duotuoju laiku geresnes kainas siūlo ir perkam.
- **Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas?**
- Ne. Gėda, aišku, prisipažinti, bet ir vėl nelabai žinau kas tai yra (juokiasi).
- **Ar esate vykdę elektroninį aukcioną?**
- Irgi nėra tekę.
- **Kodėl?**
- Nežinau, jaučiu, kad „prisidirbtume“ ir visas pirkimas „nueitų per nieką“ (juokiasi).
- **Jau minėjote, kad nevykdote pirkimų CPO. Kodėl?**
- Kažkaip netikiu, kad ten geras kaina gali gauti. Juk neverstų per prievartą pirkti CPO, jei ten viskas taip jau ir gerai būtų (juokiasi).
- **Kas lemia, kad viešąjį pirkimą pasirenkate vykdyti elektroninėmis priemonėmis?**
- Niekas nelemia, penkiasdešimt procentų pirkimų turi būti atlikti elektroninėmis priemonėmis – tai ir vykdomė, kiek tik galime (juokiasi).
- **Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdančiomis elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Tikrai ne.
- **Kaip manote, kodėl taip yra?**
- Manau, kad neelektroninio pasiūlymo paruošimas ir pateikimas nesudaro labai didelės dalies pačioje pasiūlymo kainoje, todėl tos kainos ir nelabai skiriasi. Plius, nenustebčiau, kad (tiekėjų – autoriaus pastaba) vadybininkų apmokymo dirbti su CVP IS'ų kaštai yra įtraukiami į pasiūlymų kainas. Taip, kad „tas ant to“ išeina (juokiasi).
- **Ar viešuosius pirkimus vykdančiomis CVP IS sumažėjo Jūsų darbo krūvis?**
- Nelabai turiu su kuo palyginti (juokiasi). Darbo krūvis yra toks koks yra.
- **Ar vykdančiomis pirkimais CVP IS sulaukiate daugiau pasiūlymų?**
- Gal, mažesnių verčių pirkimuose, kur smulkūs tiekėjai gali dalyvauti.
- **Kaip manote, kokios to priežastys?**

- Tai žinot, namuose sėdi ir ieško kur ką perparduot (juokiasi). Jei rimtai, tai manau, kad smulkūs tiekėjai net nesitiki laimėti tų elektroninių viešųjų pirkimų, kuriuose dalyvauja, tiesiog teikia pasiūlymus, kadangi juos pateikti labai paprasta. Laimės – gerai, nelaimės – tiek to (juokiasi).
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo įforminimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus?**
- Kur ten, pasitaiko tokių tiekėjų, kurie dar ir pretenzijas reiškia kai nesugeba pateikti pasiūlymo (juokiasi).
- **Kaip manote kokios to priežastys?**
- Kompetencijų stoka yra labai aiški problema, kuo stambesnis tiekėjas, daugiau kompetetingų vadybininkų, tuo mažiau klaidų daroma.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Tikrai ne, procedūras tai juk tas pačias reikia atlikti.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Na taip, juk praktiškai visa informacija apie viešąjį pirkimą yra laisvai prieinama internete.
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Nepasakyčiau, taip ar taip turi vesti apskaitą, ar pirkimai vykdomi elektroninėmis priemonėmis ar ne.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai?**
- Paskelbti pirkimų planą nėra problema. Daugiau bėdų yra jį vykdant (juokiasi). Tiekėjai labai greitai „pasigauna“ visa informaciją paskelbtą viešai.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai?**
- Problema yra laikas, kurį sugaišti laukdamas tiekėjų pastabų, kurių niekas neteikia (juokiasi).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus?**
- Vėlgi laikas, (Viešųjų pirkimų – autoriaus pastaba) tarnyba turi patikrinti skelbimus per tris dienas, o dažniausiai pirkimo objekto reikia kuo skubiau, todėl kiekviena sugaišta diena kelia nepasitenkinimą.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis? Ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis?**

- Man labai patinka, kad vykdant elektroninius pirkimus gali matyti kada tiekėjai perskaito jiems siunčiamus pranešimus, labai patogiu sprendžiant ginčus. Neelektroninėmis priemonėmis vykdant pirkimus neretai gaunamos pretenzijos, kad tiekėjas negavo pranešimo ir dėl to nesiėmė reikalingų veiksmų.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Nesusiduriu, viskas labai aiškiai reglamentuota.
- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?**
- Privalomųjų terminų sutrumpinimas (juokiasi).
- **Dėkoju už pokalbį.**

Pastaba: patamsintai pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Laba diena.**
- Laba diena.
- **Pradžiai apsibrėžkime, kad kalbėdami apie elektronines priemones, turėsime omenyje viešuosius pirkimus vykdomus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu.**
- Gerai.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- Su viešaisiais pirkimais dirbu apie pusantrų metų.
- **O viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis patirtis?**
- Taip pat, apie 18 mėnesių.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Organizacija veikianti transporto srityje.
- **Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą?**
- Nėra. Visus viešuosius pirkimus tiek elektroninius, tiek neelektroninius vykdo vienas asmuo.
- **Prašome nurodyti apytikrą Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių bei procentą elektroninėmis priemonėmis?**
- Organizacija įvykdo Viešųjų pirkimų įstatymo 15¹ straipsnio nuostatą. Praėjusiais biudžetiniais metais buvo perkopta tik vos 50 procentų, to priežastis - nevykdyti tais metais suplanuoti pirkimai. Stengiamasi vykdyti kuo daugiau pirkimų elektroninėmis priemonėmis.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?**
- Supaprastinti atviri konkursai ir apklausos.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus organizacijoje kurioje dirbate?**
- Supaprastinti atviri konkursai arba skelbiami mažos vertės pirkimai.
- **Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus?**
- Taip. Teko vykdyti vieną supaprastintą atvirą konkursą elektroninėmis priemonėmis.
- **Ar esate organizavę ribotus konkursus, tame tarpe supaprastintus ribotus?**

- Ne, nebuvo poreikio.
- **Ar esate organizavę konkurencinį dialogą?**
- Ne. Pirkimui konkurencinio dialogo būdu organizuoti trūksta informacijos, manau, Lietuvoje jis dar nėra labai praktikuojamas. Pagal aprašymą, atrodo sudėtingos procedūros.
- **Ar esate organizavę skelbiamas derybas?**
- Ne, nebuvo poreikio.
- **Ar esate organizavę neskelbiamas derybas?**
- Ne, nebuvo poreikio.
- **Ar esate organizavę projekto konkursą?**
- Projekto konkurso organizuoti neteko. Trūksta kompetencijos, be to, nebuvo poreikio tokioms paslaugoms pirkti. Anksčiau esame pirkę techninio projekto parengimo paslaugas, bet supaprastinto atviro konkurso būdu.
- **Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminarųjų sutarčių?**
- Preliminarių sutarčių nėra sudaryta. Gal trūksta kompetencijos kaip atlikti pirkimus ir sudaryti preliminarąsias sutartis, be to, tai neprivaloma, bent jau šiuo metu.
- **Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas?**
- Ne. Trūksta kompetencijos kaip atlikti, be to, tai neprivaloma.
- **Ar esate vykdę elektroninį aukcioną?**
- Ne. Trūksta kompetencijos kaip atlikti, be to, tai neprivaloma.
- **Ar vykdate viešuosius pirkimus CPO?**
- Per CPO dar neteko. Nuo kitų metų pradėsime (juokiasi).
- **Kas lemia, kad viešąjį pirkimą pasirenkate vykdyti elektroninėmis priemonėmis?**
- Dažniausiai pirkimo vertė, taip pat, noras užtikrinti Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies ir 15¹ straipsnio nuostatas.
- **Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Konkrečiai negaliu pasakyti, neturiu su kuo palyginti (juokiasi). Ateityje manau jau galėsiu palyginti ir kainas.
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant CVP IS sumažėjo Jūsų darbo krūvis?**
- Manau, kad ne.
- **Ar vykdamas skelbiamus pirkimus CVP IS sulaukiate daugiau pasiūlymų? Kaip manote, kokios to priežastys?**

- Tikrai sulaukiame daugiau pasiūlymų, vykdant pirkimus CVP IS'e. Didesnė informacijos sklaida, todėl tiekėjai turi daugiau galimybių dalyvauti konkursuose ir teikti pasiūlymus.
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo įforminimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus? Kaip manote kokios to priežastys?**
- Nemanau, jei tiekėjai turi patirties dalyvaujant tokiuose konkursuose, jie laikosi pirkimo sąlygose nurodytų reikalavimų vykdant tiek elektroninius, tiek neelektroninius pirkimus.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymą, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Aš nemanau, kad sutrumpina, kadangi privaloma laikytis tų pačių procedūrų ir nustatytų terminų tiek vykdant elektroninius pirkimus, tiek neelektroninius.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Bendrai. manau, kad taip. Per mano darbo laikotarpį buvo tiekėjų interesantų, kurie norėjo susitarti dėl sutarties be pirkimo. Todėl geriau pirkimus vykdyti elektroninėmis priemonėmis, tada neatsiranda galimybių interpretacijoms.
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Mūsų atveju, gal ne. Kadangi pirkimai registruojami pirkimų žurnale, todėl juos lengva suskaičiuoti, matyti pirkimų vertes ir rasti kt. informacijos, jei reikia.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai?**
- Jokių problemų. Tik teiraujasi daugiau tiekėjų dėl pirkimų. Galbūt trūkumas toks, kad tiekėjai CVP IS pirkimų suvestinėje mato suplanuotą pirkimo kainą ir tuo naudojasi. Susidūreime su atveju, kai po skelbiamo supaprastinto atviro konkurso, buvo vykdomas pirkimas, kuriame pasiūlymą pateikti buvo kviečiamas kvalifikaciją atitkęs tiekėjas. Jis dirbtinai sukėlė kainas, naudodamasis pirkimų plane paskelbta informacija. Tačiau galų gale pavyko nusiderėti (juokiasi).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai?**
- Jokių problemų.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus?**
- Trys darbo dienos per ilgas terminas jų paskelbimui. Sugaištama laiko.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis? Ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis?**

- Problemų nematau, tik reikia papildomai atlikti darbus, dėl pirkimo sąlygų korekcijos: skelbimo papildymas, vokų atplėšimo terminų nukėlimas ir pan.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Problemų nematau.
- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?**
- Dėl CVP IS nusiskundimų neturiu. Gal tik skelbimų paskelbimas per 1 darbo dieną galėtų būti arba bent jau paimamas Viešųjų pirkimų tarnybos nagrinėjimui per 1 darbo dieną nuo skelbimo išsiuntimo.
- **Dėkoju už pokalbį ir sėkmės darbuose.**

Priedas Nr. 5. Interviu su informantu Nr. 4

Pastaba: **patamsintai** pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Laba diena.**
- Laba diena.
- **Pradžiai apsibrėžkime, kad kalbėdami apie elektronines priemones, turėsime omenyje viešuosius pirkimus vykdomus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu.**
- Gerai.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- Su viešaisiais pirkimais dirbu tris metus.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis srityje.**
- Taip pat trys metai patirties.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Valstybinė aukštojo mokslo įstaiga.
- **Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą?**
- Nėra.
- **Prašome nurodyti apytikrį Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių.**
- Apie 1100 pirkimų per metus.
- **O koks procentas elektroninėmis priemonėmis?**
- Apie 25 procentus. Apie 55 procentai pagal vertes.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?**
- Dažniausiai vykdome apklausas.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus organizacijoje kurioje dirbate?**
- Supaprastinti atviri ir atviri konkursai visuomet vykdomi tik elektroninėmis priemonėmis.
- **Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus?**

- Esame vykdę vieną pirkimą naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus ir jis buvo vykdomas CVP IS priemonėm.
- **Kodėl tokių pirkimų nevykdote dažniau?**
- Sudėtingas kriterijų nustatymas ir aprašymas, galbūt reikiamos kvalifikacijos specialistų trūkumas.
- **Ar esate organizavę ribotus konkursus, tame tarpe supaprastintus ribotus?**
- Ribotų konkursų nevykdome nes nėra tokio poreikio.
- **Ar esate organizavę konkurencinį dialogą, skelbiamas, neskelbiamas derybas?**
- Nei vieno iš šių būdų nevykdome, kadangi taip pat nėra tam poreikio.
- **Ar esate organizavę projekto konkursą?**
- Nelabai suprantu ką turite omenyje.
- **Projekto konkursas – atskiras viešojo pirkimo būdas, kai geriausią pirkimo objektą išrenka vertinimo komisija (žiuri).**
- Pirmą sykį girdžiu, taigi ir organizuoti nėra tekę (juokiasi).
- **Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminarinių sutarčių?**
- Preliminarinių sutarčių nėra, nes nėra tam poreikio.
- **Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas?**
- Dinaminės pirkimo sistemos nenaudojame, nes nėra tam poreikio.
- **Ar esate vykdę elektroninį aukcioną?**
- Elektroninio aukciono nesame vykdę, tačiau artimiausiu metu jau yra suplanuotas.
- **Ar vykdote viešuosius pirkimus CPO?**
- Taip.
- **Ar ši sistema pilnai tenkina Jūsų poreikius?**
- Ne: pirkimą atlikti paprasta, tačiau patirtis rodo, kad gaunamos prekės labai prastos kokybės.
- **Kas lemia, kad viešąjį pirkimą pasirenkate vykdyti elektroninėmis priemonėmis?**
- Viešųjų pirkimų įstatymo įpareigojimas ir paprastas bei greitas procedūrų atlikimas.
- **Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Pirkimus vykdant per centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą kainų skirtumų nepastebėjome, o per CPO – taip, kainos skiriasi, kaip taisyklė, jei kaina mažesnė nei įprastai, tai ir prekių kokybė būna blogesnė, o jei kokybė tokia kokios tikimės – dažniausiai kainos būna šiek tiek didesnės nei įprastai.

- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis sumažėjo Jūsų darbo krūvis?**
- CVP IS'e – ne, CPO – taip.
- **Ar vykdant skelbiamus pirkimus CVP IS sulaukiate daugiau pasiūlymų? Kaip manote, kokios to priežastys?**
- Nėra kaip palyginti, visi skelbiami pirkimai daromi CVP IS priemonėmis.
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo informavimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus?**
- Didelio skirtumo nėra.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Ne, procedūriškai lygiai tas pats.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Taip, vykdant pirkimus elektroninėmis priemonėmis visos procedūros „užregistruotos“, nėra galimybės keisti pasiūlymus ir t.t.
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Ne, ji ir iki tol buvo gera (juokiasi).
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai?**
- Problemų neliko, kai nebereikia skelbti mažos vertės pirkimų.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai?**
- Problema – mažas tiekėjų suinteresuotumas į technines specifikacijas pažvelgti iš esmės.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus?**
- Problemų nėra.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis? Ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis?**
- Problemos įprastos ir nieko nesusijusios su tuo, kad pirkimas vykdomas elektroninėmis priemonėmis.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Teikiant metinę mažos vertės ataskaitą sunku tiksliai apskaičiuoti vertes, ypač paslaugų kai sutartis sudarytos keliems metams.

- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?**
- Techninių specifikacijų viešinimo panaikinimas.
- **Dėkoju už pokalbį ir sėkmės darbuose.**

Priedas Nr. 6. Interviu su informantu Nr. 5

Pastaba: patamsintai pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Laba diena.**
- Laba diena.
- **Pradžiai apsibrėžkime, kad kalbėdami apie elektronines priemones, turėsime omenyje viešuosius pirkimus vykdomus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu.**
- Gerai.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- Dirbu viešųjų pirkimų srityje jau šeši metai, kasdieninėse užduotyse save laikau įgudusiu specialistu. Tačiau darbe labai trūksta žinių teisiniais dokumentų rengimo bei nagrinėjimo klausimais, pats esu inžinerinio išsilavinimo žmogus. Darbas su dokumentais, mano įsitikinimu, trunka pernelyg ilgai, darbą tenka labai atidžiai tikrinti, konsultuotis – tai sudaro nepatogumų ir palieka pernelyg daug vietos klaidoms.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis srityje.**
- Priskiriu save prie įgudusių kompiuterio vartotojų, tačiau prie CVPIS'o prireikė pastangų priprasti. Nors ją apibūdinčiau kaip itin neintuityvią ir nepatogią, šiaip ji yra pusėtinai dokumentuota ir neaiškumus išsiaiškinti pavyksta.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Dirbu nedidelėje švietimo įstaigoje.
- **Ar Jūsų atstovaujamoje organizacijoje yra specialistas, atsakingas tik už elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą.**
- Taip, jis esu aš (juokiasi) Be visų kitų pareigų (juokiasi).
- **Prašome nurodyti apytikrį Jūsų organizacijoje per vienerius biudžetinius metus įvykdomų viešųjų pirkimų skaičių. Koks procentas elektroninėmis priemonėmis.**
- Iš vidutiniškai 790 pirkimų per metus, maždaug 4 didesnieji vykdyti CVP IS priemonėmis.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus organizacijoje, kurioje dirbate?**
- Apklauso.
- **Kokie pirkimo būdai dažniausiai naudojami vykdant elektroninius viešuosius pirkimus organizacijoje, kurioje dirbate?**

- Taip pat apklaustos.
- **Ar esate organizavę viešuosius pirkimus, naudojant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus?**
- Labai tikiuosi, kad mano iniciatyva vieną gražią dieną bus „Dievui į ausį“ (juokiasi). Nenaudojama dėl kitų nei kaina kriterijų, kuriuos, man pačiam sugalvoti trūksta kompetencijos, kita vertus – dėl sunkumų pagrindžiant šią metodiką vadovybei.
- **Ar esate organizavę ribotus konkursus, tame tarpe supaprastintus ribotus?**
- Ne, nėra poreikio.
- **Ar esate organizavę konkurencinį dialogą, skelbiamas, neskelbiamas derybas?**
- esame nedidelė organizacija, todėl šių pirkimo būdų net nesame numatę savo supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse. Neskelbiamoms deryboms reikalingas VPT (Viešųjų pirkimų tarnybos – autoriaus pastaba) sutikimas, tai apsunkintų viešųjų pirkimų procedūras.
- **Ar esate organizavę projekto konkursą?**
- Ne, šio pirkimo būdo taip pat nesame numatę savo supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse.
- **Ar jūsų organizacijoje yra sudarytų preliminarinių sutarčių?**
- Vėlgi, esame nedidelė perkančioji organizacija, tokių *advanced* (sudėtingų – autoriaus pastaba) metodikų vengiame.
- **Ar esate naudoję dinamines pirkimo sistemas?**
- Naudoję nesame. Procedūra idėjiškai man yra priimtina, tačiau perkančiosios organizacijos poreikiai yra kuklūs, o sprendimus priimančio personalo požiūriai – pernelyg konservatyvūs.
- **Ar esate vykdę elektroninį aukcioną?**
- Tas pat kaip ir su dinaminėmis pirkimo sistemom.
- **Ar vykdate viešuosius pirkimus CPO?**
- CPO planuoju išbandyti dar šiemet. Asmeniškai labai simpatizuoju CPO koncepcijai, tačiau dėl būtinybės suderinti su „valdžia“, susiduriu su nenoru.
- **Ar elektroninių viešųjų pirkimų vykdymo sistemos CVP IS ir CPO tenkina Jūsų poreikius?**
- Dėl CPO atsakyti bus galima išbandžius, tačiau, kiek esu apžiūrėjęs, - ta sistema atrodo patraukliai. CVP IS problema – siaubingas nepatogumas, tačiau esu susitaikęs, kad jis paveldėtas iš analogiškos užsienio infrastruktūros. Be jokios abejonės, trūksta pirmiausia intuityvios vartotojo sąsajos, kuria „apginkluota“ bet kuri populiarė šiuolaikinė interneto paslauga. Pvz., atlikus veiksmą X, sistema pati išjungia sekančius nesusijusius veiksmus ir paryškina sekančius reikalingus.

- **Kas lemia, kad viešąjį pirkimą pasirenkate vykdyti elektroninėmis priemonėmis?**
- Pusę visų metinių viešųjų pirkimų vertės turi sudaryti pirkimai, atlikti elektroninėmis priemonėmis. Tuo pagrindu visus didesnės vertės pirkimus, kuriems netinka apklausos žodžiu metodas, atliekame CVP IS. Sistema, nors ir nepatogi, visgi yra kur kas pranašesnė už „popierinių“ pasiūlymų nagrinėjimą, ten galima tiesiogiai bendrauti su tiekėjais, sistema automatiškai informuoja apie daugelį įvykių, tokių, kaip pakeitimai ir pan.
- **Ar pastebėjote pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Ne.
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis sumažėjo Jūsų darbo krūvis?**
- Vienareikšmiškai. Ne ženkliai, bet juntamai.
- **Ar vykdant skelbiamus pirkimus CVP IS sulaukiate daugiau pasiūlymų?**
- Ne.
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo informavimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus?**
- Tikrai taip. Jei iš to galima kažką spręsti, tai manyčiau, jog veikia tas „kompiuterinio pataisomumo“ - “ai, nagi atsiųsim iš naujo, ai gi paredaguosim” faktorius.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Taip. Tiesiog CVP IS priemonėmis susirašinėjimas spartesnis. Išrinkus nugalėtoją, galima jį čia pat informuoti apie ketinimą sudaryti sutartį ir išsikviesti jos sudarymui.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Skaidrumas pirmiausiai turi būti perkančiosios organizacijos prioritetas (juokiasi).
- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Apskaitą vykdau elektroniniame viešųjų pirkimų registracijos žurnale. Jame suvedu visą reikalingą informaciją, todėl bet kokios išvestinės informacijos išgavimas man yra itin paprastas. Elektroniniai viešieji pirkimai savaime nieko nepalengvina, jie tėra statistika mano minėtoje apskaitoje.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami metinius pirkimų planus viešai?**
- Absoliuti dauguma mano vykdomų viešųjų pirkimų yra mažos vertės, šių pirkimų skelbimas nebėra privalomas. Ligšiolinė sistema jiems skelbti buvo labai priimtina, netgi įdiegtas

duomenų importas iš pateikiamos *Excel* bylos – lyg „ant auksinės lėkštutės“ (juokiasi), nejausčiau jokio diskomforto tai tęsti.

- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami technines specifikacijas viešai?**
- Dar neteko.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate skelbdami viešųjų pirkimų skelbimus?**
- Dar neteko.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis? Ar problematika labai skiriasi nuo viešųjų pirkimų vykdymo ne elektroninėmis priemonėmis?**
- Minėtas CVP IS'o nepatogumas, daugiau jokių nusiskundimų. Ne elektroninėmis priemonėmis tikrai visapusiškai nepatogiau organizuoti.
- **Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Išskyrus tą patį siaubingą IT sistemos nepatogumą, jokių nusiskundimų neturiu.
- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai, leistų eliminuoti Jūsų įvardintas problemas?**
- Man pakaktų kiek labiau automatizuoto duomenų įvedimo, kuris įmanomas paprasčiausiai modernizavus akivaizdžiai pasenusią IT sistemą. Sistema yra didelė, sunku trumpai išvardinti.
- **Dėkoju už pokalbį ir sėkmės darbuose.**

Priedas Nr. 7. Interviu su informantu Nr. 6

Pastaba: **patamsintai** pateikiamas autoriaus klausimas, po juo informanto atsakymas.

- **Labą diena.**
- Labą diena.
- **Pradžioje apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų srityje.**
- Su viešaisiais pirkimais dirbu apie 10 metų. Tenka konsultuoti tiek tiekėjus, tiek perkančiasias organizacijas, daryti išorinius ir vidinius viešųjų pirkimų auditus.
- **Apibūdinkite savo patirtį viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis srityje.**
- Paskutiniuoju metu visos konsultacijos yra susijusios būtent dėl elektroninių viešųjų pirkimų.
- **Trumpai apibūdinkite savo atstovaujamą organizaciją.**
- Atstovauju privačią organizaciją, kurios pagrindinė veikla yra mokymai ir konsultacijos tiek viešajam sektoriui, tiek ir verslo sektoriui.
- **Kokia dalis konsultacijų yra susijusi su viešųjų pirkimų vykdymu elektroninėmis priemonėmis?**
- Viso konsultacijos, kurios susijusios su pirkimais viršijančiais mažą vertę, yra dėl elektroninių priemonių, o konsultacijoms dėl mažos vertės pirkimų nėra labai didelio poreikio, tačiau kiek būna tokių konsultacijų, tai apie 50 procentų yra susiję su elektroninėmis priemonėmis.
- **Ar konsultuojate užsakovus dėl viešųjų pirkimų, kuriose naudojami ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai?**
- Retai, bet pasitaiko. Dažniausia konsultacijos susijusios su kriterijų aiškinimu ir detalizavimu, taip pat vertinimu ir balų skyrimu.
- **Ar pasitaiko, kad perkančiosios organizacijos konsultuojasi dėl tokių pirkimų vykdymo CVP IS priemonėmis?**
- Kartais tenka parodyti kur ką paspausti, tačiau didžiaja dalimi problemos kyla dėl vertinimo, taigi tai nelabai susiję su elektroninėmis priemonėmis.
- **Ar tenka konsultuoti dėl ribotų konkursų, tame tarpe supaprastintus ribotų?**
- Nėra tekę susidurti ir niekam iš klientų nerekomenduojame tokių pirkimų daryti.
- **Kodėl?**
- Pernelyg ilgos procedūros ir labai susiaurinama konkurencija.
- **Ar esate konsultavę klientus dėl konkurencinio dialogo?**

- Nėra tekę ir manau kad tikrai neteks (juokiasi), kadangi didžiajai daliai perkančiųjų organizacijų šis pirkimo būdas yra ideologiškai per sudėtingas. Pats procesas nėra itin aiškiai reglamentuotas ir aprašytas. Geriausiai situaciją su konkurenciniu dialogu atspindi tai, kad pati Viešųjų pirkimų tarnyba savo supaprastintų pirkimų taisyklėse tokio būdo netgi neturi (juokiasi). Ką tai rodo? Jei tokia institucija tokio būdo nepropaguoja, tai rinkoje vargu ar yra kas gali apsiimti propaguoti (juokiasi). Be to, kiek teko domėtis, visi konkurencinio dialogo organizatoriai procedūras baigia teismuose, tai irgi šį tą sako.
- **O dėl skelbiamų derybų laikotės tokios pačios nuomonės?**
- Kada atsiranda tokie nestandartiniai būdai? Kai reikia kažkokiam tikslingam asmeniui laimėti viešąjį pirkimą. Tai yra vieša paslaptis (juokiasi). Skelbiamos derybos yra tiesiog tinkama procedūra atsikratyti nepageidaujamų tiekėjų. Kita vertus skelbiamos derybos yra gerai kai pirkimo objektą sunku apibrėžti.
- **O dėl neskelbiamų derybų ką galite pakomentuoti?**
- Dabar kai reikia gauti Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimą tokio pirkimo būdo pasirinkimui, labai sumažėjo neskelbiamų derybų iš viso. Pastebėjome, kad tarnyba labai griežtai žiūri į tokių pirkimų pagrindimą ir sutikimų lengvai nedalina.
- **Ką galite pakomentuoti apie projekto konkursus?**
- Projekto konkursą organizuoti yra tekę labai seniai. Iš principo būdas labai retai naudotinas. Vietoj projekto konkursų dažniausiai yra daromos skelbiamos arba neskelbiamos derybos. Aplinkos ministerijos parengta projektų organizavimo tvarka yra ganėtinai paviršutiniška ir neaiški.
- **Kaip manote ar elektroninėmis priemonėmis galima paprastai atlikti projekto konkursą? Klausimas yra susijęs su tiekėjų anonimiškumu. Ar įmanoma išlaikyti tiekėjų anonimiškumą projekto konkursą vykdant elektroninėmis priemonėmis?**
- Yra teorinis būdas išlaikyti tiekėjų anonimiškumą vykdant projekto konkursą elektroninėmis priemonėmis: sudaroma vokų atplėšimo komisija ir pasiūlymų vertinimo (žiuri) komisija. Abi komisijos tarpusavyje nebendruoja (juokiasi). Bet čia yra kita problema, kadangi atsakomybė už žiuri paskirtus balus tenka ne pačiai žiuri, o vokų atplėšimo komisijai. Kadangi niekas nesutiks atsakyti už kitų sprendimus, todėl šis modelis yra tik teorinis (juokiasi).
- **Ką galite pakomentuoti apie preliminariasias sutartis?**
- Manau, kad preliminarioji sutartis yra beprasmė sudvigubinta procedūra.
- **Tačiau atrinktų tiekėjų konkuravimas dėl konkretaus užsakymo galbūt veikia?**

- Kiek yra tekę susidurti, dažniausiai tiekėjai susitaria tarpusavyje. Problema galbūt spęstų tai, kad atrinkti tiekėjai nieko nežinotų apie vienas kitą, bet šiuo metu procedūriškai tą atlikti neįmanoma.
- **Kokia Jūsų nuomonė apie dinamines pirkimo sistemas?**
- Per mano praktiką niekam nėra netgi kilusi mintis šias procedūras naudoti. Klausimas ar šios procedūros Lietuvoje iš viso reikia.
- **O apie elektroninį aukcioną ką galite pasakyti?**
- Elektroninis aukcionas yra gerai kai reikia nusimušti kainą. Bet realu, kad tokias procedūras galėtų daryti centrinės perkančiosios organizacijos, perkančios visai konkrečiai sistemai: policijai, medicinos įstaigoms, švietimo įstaigoms ir panašiai, tai yra, užsakymai turi būti didžiuliai, kad aukcionas, kaip toks, veiktų.
- **Kokia Jūsų nuomonė apie pačias CVP IS ir CPO.**
- CVP IS yra blogai, labai blogai. Kad pati sistema yra ir ji veikia yra gerai, bet vartojimo požiūriu ji yra per sudėtinga. Aišku, ačiū dievui, kad ta sistema, kokia ji bebūtų, yra. Manau, dar kokie 7 – 8 milijonai investicijų ir sistema galų gale taps draugiška vartotojams. Jei kalbėti apie CPO sistemą, ji, manau, buvo programuota, galvojant apie patogumą vartotojams. Kadangi ji sukonstruota kaip elektroninė parduotuvė, tai eiliniam vidutinio kompiuterinio raštingumo vartotojui nekelia problemų su šia sistema dirbti.
- **O bendrai Jūsų nuomonė apie patį viešųjų pirkimų centralizavimą? Tai tinkama viešųjų pirkimų vystymo kryptis?**
- Aš manau, kad Lietuva kaip valstybė yra per maža, kad galima būtų rasti erdvės eksperimentavimui su pirkimų centralizavimu. Viena CPO Lietuvai yra pats tas.
- **O CPO prekių asortimentas ir kokybė yra pakankama?**
- Asortimentas aišku visada galėtų būti didesnis, šiai dienai jis pakankamai siauras, bet manau ateityje jis tik plėsis. O dėl kokybės manau yra pačių CPO katalogo vartotojų nekompetencija – paprasčiausiai reikia skaityti kas yra parašyta ir nesitikėti, kad pagal nutylėjimą iš tiekėjų gausi tai ko techninėje specifikacijoje nėra parašyta.
- **Ar teko pastebėti pasiūlymų kainų pokyčius viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis, lyginant su neelektroniniais viešaisiais pirkimais?**
- Kai pirkimai vyksta per CPO – ten kainos tikrai yra mažesnės, kadangi CPO veikia labiau aukciono tvarka, kai tiekėjas kiekvieną kartą iš naujo siūlo kainą. O dėl CVP IS procedūriškai jokio finansinio taupymo negali būti. Nes bet koku atveju pardavėjui reikia

visus pasiūlymo paruošimo veiksmus atlikti, išskyrus fizinį voko nuvežimą pirkėjui t.y. tiesiog nėra erdvės sumažėti kainoms.

- **Ar viešuosius pirkimus vykdant CVP IS ir CPO sumažėja pirkimų organizatorių darbo krūvis?**
- CPO vienareikšmiškai sumažėja. CVP IS daugiau naudingas tuo, kad tam tikruose procesuose leidžia nepadaryti klaidų ir leidžia būti tikram dėl komunikacijos tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos. CVP IS jei jau išsiuntee pranešimą – reiškiats jis yra gautas ir nelieka jokios interpretacijos dėl galinio įrenginio veikimo ar neveikimo. O visa kita manau niekuo nemažina pačio darbo krūvio.
- **Ar vykdant pirkimus CVP IS perkančiosios organizacijos sulaukia daugiau pasiūlymų?**
- Galbūt mažesnių verčių pirkimuose pasiūlymų kiekis ir išaugo, tačiau labai ryškios tendencijos neesu pastebėjęs.
- **Ar vykdant elektroninius pirkimus, tiekėjai daro mažiau pasiūlymo informavimo - pateikimo klaidų, nei vykdant neelektroninius pirkimus?**
- Tendencija labai aiški, žioplų klaidų daroma tikrai mažiau.
- **O užsienio tiekėjams CVP IS yra tinkama platforma pasiūlymų pateikimui?**
- Viena ir esminė pastaba, CVP IS elektroninis parašas tinka tik iš lietuviško Registrų centro (juokiasi). Norint gauti elektroninį parašą reikia fiziškai atvykti į Lietuvą ir jį pasiimti. Užsienio kompanijos dažniausiai sprendžia klausimą kitaip: susiranda Lietuvoje partnerį, kurį įgalioja pateikti pasiūlymą CVP IS'e. Bet tai iškelia parduodamo produkto kainą.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas CVP IS sutrumpina terminą nuo paraiškos gavimo ir sutarties sudarymo, lyginant su neelektroniniais pirkimais?**
- Viskas eina identiškai. Čia netgi atvirksčiai yra, vykdant skelbiamą mažos vertės pirkimą, procedūra yra netgi ilgesnė nei darant paprastą mažos vertės pirkimą, kadangi pagal Viešųjų pirkimų tarnybos taisykles supaprastinti skelbimai turi viešai būti paskelbti ne mažiau kaip 7 darbo dienas, o darant paprastą neskelbiamą mažos vertės pirkimą terminas gali būti ir trumpesnis.
- **Ar viešųjų pirkimų vykdymas elektroninėmis priemonėmis padidino jų skaidrumą?**
- Ne.
- **Kodėl?**
- Bet kokiomis priemonėmis tiekėjas su perkančiąja organizacija gali rasti būdų kaip apeiti netgi ir elektroninius reikalavimus. Vienintelis pasikeitimas, kad nebeliko galimybės pakeisti pasiūlymų, jei jau pateikiai sistemoje jis ir lieka sistemoje.

- **Ar viešuosius pirkimus vykdant elektroninėmis priemonėmis pagerėjo jų apskaitomybė?**
- Ne, CVP IS ar CPO neturi jokių statistikos įrankių, nors tokia posistemė būtų labai sveikintina.
- **Su kokiomis problemomis susiduria perkančiosios organizacijos skelbdamos metinius pirkimų planus viešai?**
- Šiai dienai, kai mažos vertės pirkimų planų skelbti nebereikia - problemų kaip ir nėra.
- **Su kokiomis problemomis susiduria perkančiosios organizacijos skelbdamos technines specifikacijas viešai?**
- Bent jau mano nuomone, tai yra perteklinė procedūra. Tiekėjai į specifikacijų projektus visiškai nereaguoja, o pretenzijas reiškia tik pirkimo procedūrų metu. Vienintelė nauda tiekėjams – jie iš anksto gali pasiplanuoti prekių ar paslaugų srautus ir turėti omenyje, kad artėja atitinkamas viešasis pirkimas.
- **Su kokiomis problemomis perkančiosios organizacijos susiduria vykdydamos viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis?**
- Pagrindinė problema yra tame, kad perkančiosios organizacijos neskaity instrukcijų. Šiuo atveju instrukcijų neskaitymas CPO nesukelia problemų, kadangi tai yra vartotojui draugiška aplinka, tuo tarpu CVP IS instrukcijos neskaitymas lemia visišką nesugebėjimą dirbti toje aplinkoje.
- **Su kokiomis problemomis perkančiosios organizacijos susiduria teikdami ataskaitas ir skelbimus Viešųjų pirkimų tarnybai?**
- Vienintelė problema, kad skelbimai ir ataskaitos yra teikiamos atskiroje posistemėje nei pats pirkimas, ir neretai, tos posistemės „nesusikalba“. Taip pat, skelbimų posistemė veikia tik su *Internet explorer* programa, o jei turi pavyzdžiui Mac'us, vis tiek turi pirkti atskirą kompiuterį darbui su CVP IS (juokiasi).
- **Kokie viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėmis priemonėmis proceso patobulinimai galimi ateityje?**
- Manau, kad tiek CVP IS, tiek ir CPO sistemų kūrėjai turėtų žiūrėti kaip elektronines sistemas diegiasi verslo organizacijos ir remtis šių organizacijų geraja praktika. Nes tikslas yra sistemos valdymo aiškumas, ko bent jau CVP IS pasigendama. Taip pat būtinas gerai veikiantis pagalbos centras. Šiai dienai Viešųjų pirkimų tarnybos pagalbos centras greičiau atsakys elektroniniu paštu, o ne telefonu (juokiasi). Verslo principų įnešimas sistemų patarnavimui yra esminė tobulinimo sritis. Kitas dalykas, sistema galėtų turėti

standartizuotus pirkimo dokumentus, kuriuose užtektų įvesti tik keletą eilučių, prisitaikant juos pagal konkretų poreikį ir objektą. Dar penki - septyni metai ir viskas susireguliuos (juokiasi).

- **Ačiū už pokalbį.**